

Gmina Dąbrówka

**Załącznik do uchwały Nr XIX/155/2016
Rady Gminy Dąbrówka
z dnia 29 czerwca 2016 r.**

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

**PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DĄBRÓWKA
NA LATA 2016 – 2019
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2020 – 2023**

kwiecień, 2016 r.

SPIS TREŚCI:

ROZDZIAŁ 1. WPROWADZENIE	4
ROZDZIAŁ 2. ZAWARTOŚĆ, GŁÓWNE CELE ORAZ POWIĄZANIA <i>PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA</i> DLA GMINY DĄBRÓWKA Z INNYMI DOKUMENTAMI	5
ROZDZIAŁ 2.1. ZAWARTOŚĆ I GŁÓWNE CELE PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	5
ROZDZIAŁ 2.2. POWIĄZANIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU Z INNYMI DOKUMENTAMI O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM.....	6
ROZDZIAŁ 3. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU.....	14
ROZDZIAŁ 4. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY ORAZ BRAKI WIEDZY UTRUDNIAJĄCE OCENĘ SZKODLIWEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO USTALEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	16
ROZDZIAŁ 5. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO <i>PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA</i>	18
ROZDZIAŁ 6. MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	19
ROZDZIAŁ 7. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	20
ROZDZIAŁ 7.1. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY DĄBRÓWKA	20
ROZDZIAŁ 7.2. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI <i>PROGRAMU</i>	43
ROZDZIAŁ 8. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	45
ROZDZIAŁ 9. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	47
ROZDZIAŁ 10. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA CELE I PRZEDMIOTY OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO.....	50
ROZDZIAŁ 11. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE ORAZ OGRANICZANIE PRAWDOPODOBNYCH NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	66

ROZDZIAŁ 12. OPIS ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PROGRAMU	69
ROZDZIAŁ 12. WNIOSKI KOŃCOWE.....	71
MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	71
WYKAZ SKRÓTÓW	74
SPIS TABEL, RYSUNKÓW I MAP.....	74
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	76

Rozdział 1. Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu *Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka na lata 2016 – 2019 z perspektywą na lata 2020 – 2023*, zwanego w dalszej części dokumentu *Programem*.

Konieczność sporządzenia przedmiotowej prognozy wynika z zapisów *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.). Głównym celem prognozy jest określenie skutków dla środowiska (zarówno pozytywnych, jak i negatywnych), jakie związane mogą być z realizacją ustaleń *Programu*. Zgodnie z zapisami art. 51 cytowanej *ustawy*, prognoza powinna zawierać:

- 1) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- 2) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- 3) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- 4) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- 5) opis istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- 6) opis stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- 7) przedstawienie istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*,
- 8) informacje na temat celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz opis, w jaki sposób zostały one uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- 9) informacje na temat przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótko-, średnio- i długoterminowych, stałych, chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych, na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz ich integralność, a także na środowisko,
- 10) opis rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

- 11) opis rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych,
- 12) opis napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy,
- 13) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Zarówno charakter, jak i zakres niniejszego opracowania odpowiada powyższym wymaganiom. Prognoza oddziaływania na środowisko, powinna również uwzględnić informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla przyjętych dokumentów powiązanych z projektem dokumentu.

Wersja końcowa *Prognozy* zostanie opracowana po zakończeniu procesu konsultacji społecznych i uzyskaniu opinii stosownych organów.

Rozdział 2. Zawartość, główne cele oraz powiązania *Programu ochrony środowiska* dla Gminy Dąbrówka z innymi dokumentami

Rozdział 2.1. Zawartość i główne cele projektowanego dokumentu

Głównym celem *Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka*, stanowiącego podstawę realizacji strategicznych działań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami oraz będącego źródłem informacji o przyrodniczych uwarunkowaniach gminy, jest więc wdrożenie polityki ekologicznej państwa na poziomie lokalnym. Ponadto celem *Programu* jest rozpoznanie stanu istniejącego i przedstawienie propozycji zadań niezbędnych do kompleksowego rozwiązania problemów ochrony środowiska oraz wyznaczenie hierarchii ważności poszczególnych inwestycji.

Program ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka na lata 2016 – 2019, z perspektywą na lata 2020 – 2023 jest drugim programem ochrony środowiska, jaki został opracowany dla Gminy. Niniejszy dokument podzielono na pięć głównych rozdziałów:

Rozdział I	- Wstęp
Rozdział II	- Ocena stanu środowiska
Rozdział III	- Cele <i>Programu ochrony środowiska</i> , zadania i ich finansowanie
Rozdział IV	- System realizacji <i>Programu ochrony środowiska</i>
Rozdział V	- Streszczenie

Biorąc pod uwagę zapisy dokumentów wyższego szczebla oraz dokumentów lokalnych, celem głównym polityki ekologicznej Gminy Dąbrówka jest: **osiągnięcie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego umożliwiającej zrównoważony, społeczno – gospodarczy, rozwój gminy.** Uwzględniając aktualne uwarunkowania środowiskowe oraz społeczno –

gospodarcze gminy określono następujące cele strategiczne (długookresowe) Programu (w ramach których określono cele operacyjne, czyli krótkoterminowe):

- 1) Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz ich ochrona przed zanieczyszczeniem
- 2) Ochrona powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem
- 3) Ochrona środowiska przed nadmierną emisją hałasu i polami elektromagnetycznymi
- 4) Ochrona i właściwe wykorzystywanie gleb użytkowanych rolniczo oraz racjonalna gospodarka zasobami kopalin
- 5) Prawidłowe gospodarowanie odpadami
- 6) Ochrona zasobów przyrodniczych i krajobrazowych gminy
- 7) Ochrona społeczeństwa przed skutkami awarii przemysłowych i zagrożeń naturalnych
- 8) Powszechna edukacja ekologiczna
- 9) Działania systemowe służące ochronie środowiska

Jako punkt odniesienia dla *Programu* przyjęto stan środowiska na terenie Gminy na dzień 31 grudnia 2013 r., z uwzględnieniem dostępnych danych dla roku 2014 r. Z uwagi na dostępność wybranych danych, w *Programie* uwzględniono również lata wcześniejsze (szczególnie w zakresie danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Starostwa Powiatowego w Wołominie), w takim zakresie, w jakim wymagało tego przedstawienie danego zagadnienia.

Rozdział 2.2. Powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami o charakterze strategicznym

Poniżej przedstawiono, krótką charakterystykę dokumentów strategicznych na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym, zawierających działania służące ochronie środowiska, z którymi spójne są cele zapisane w *Programie ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka na lata 2016 – 2019 z perspektywą na lata 2020 – 2023*.

DOKUMENTY STRATEGICZNE W RAMACH UNII EUROPEJSKIEJ

Strategia Europa 2020

Strategia „Europa 2020” jest dziesięcioletnią strategią Unii Europejskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, zapoczątkowaną w 2010 r. Ma ona na celu nie tylko rozwiązanie problemów wynikających z kryzysu, z którego obecnie kraje UE stopniowo wychodzą. Strategia ta ma również pomóc nam skorygować niedociągnięcia europejskiego modelu wzrostu gospodarczego i stworzyć warunki, dzięki którym będzie on bardziej służył zrównoważonemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi.

Ustalono pięć nadrzędnych celów, które UE ma osiągnąć do 2020 roku. Obejmują one m.in. klimat i energię. Strategia zawiera również siedem tzw. inicjatyw przewodnich, w oparciu o które Unia Europejska i władze państw członkowskich będą nawzajem uzupełniać swoje

działania w kluczowych dla strategii obszarach, takich jak: oszczędne gospodarowanie zasobami. Celem Strategii „Europa 2020” jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie m.in. zrównoważony – dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej.

Siódmy unijny program działań w zakresie środowiska naturalnego do roku 2020 „Dobrze żyć w granicach naszej planety”

Program opiera się na istotnych osiągnięciach 40 lat polityki ochrony środowiska UE i kilku ostatnich dokumentach strategicznych w tej dziedzinie, w tym: *Europa efektywnie Korzystająca z Zasobów*, *Strategii UE na rzecz Różnorodności Biologicznej do 2020* i *Unijnego Planu działań na rzecz Gospodarki Niskoemisyjnej*. Program, określa strategiczne plany kształtowania polityki w zakresie środowiska z dziewięcioma priorytetowymi celami, które mają zostać osiągnięte do 2020:

- ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii,
- przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną,
- ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem obciążeniami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu,
- maksymalizacja korzyści płynących z prawodawstwa Unii w zakresie ochrony środowiska,
- poprawa dowodów stanowiących podstawę polityki ochrony środowiska,
- zabezpieczenie inwestycji na rzecz polityki ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu oraz urealnieniu cen,
- poprawa uwzględniania aspektu ochrony środowiska i zwiększeniu spójności polityki,
- wspieranie zrównoważonego charakteru miast Unii,
- zwiększenie efektywności Unii w przeciwdziałaniu regionalnym i globalnym wyzwaniom w zakresie ochrony środowiska.

KRAJOWE PROJEKTY STRATEGICZNE

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” – to dokument rządu RP o charakterze analitycznym i rekomendacyjnym. Określa on główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno – gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego w perspektywie do roku 2030.

Celem Strategii jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w jak najkrótszym czasie i próba uniknięcia tzw. „straconej dekady” – wolniejszego rozwoju gospodarczego niż w poprzednich latach, który powodowałby negatywny wpływ na jakość życia ludzi. Strategia zakłada więc zbudowanie przewag konkurencyjnych do 2030 roku, tak, aby po wykorzystaniu

obecnych sił rozwojowych Polska posiadała nowe potencjały wzrostu w obszarach, które dotychczas nie były eksploatowane, np. w obszarze edukacji.

Jednym z głównych celów dokumentu jest zapewnienie Polsce bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.

Polityka ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016

Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 (PEP) stanowi dokument określający, na podstawie aktualnego stanu środowiska, priorytety ekologiczne oraz wskazujący kierunki działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju. Główne pola działania to: *ochrona zasobów naturalnych oraz poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.*

Ze względu na charakter dokumentu wskazane cele i założenia są uniwersalne dla wszystkich regionów Polski. Dlatego też w dokumentach dotyczących ochrony środowiska doprecyzowuje się przesłanki i wytyczne PEP, zgodnie z lokalnymi uwarunkowaniami regionu.

Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r.

Celem strategii, która uwzględnia też cele Unii Europejskiej w zakresie zrównoważonego rozwoju, jest polepszenie jakości życia mieszkańców Polski. Jednym z pięciu priorytetów Strategii jest poprawa infrastruktury technicznej i społecznej. W ramach tego priorytetu wskazuje się na konieczność realizacji inwestycji z zakresu ochrony środowiska służących ochronie zasobów wodnych, poprawie czystości wód i powietrza, zapewniających oszczędność energii i zabezpieczających przed katastrofami naturalnymi.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030), przyjęta przez rząd w grudniu 2011 r., jest najważniejszym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. W dokumencie:

- przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju do 2030 roku,
- określono cele i kierunki polityki przestrzennego zagospodarowania kraju,
- wskazano zasady, według których działalność człowieka powinna być realizowana w przestrzeni.

W KPZK 2030 rozwój kraju traktowany jest w sposób kompleksowy. Oznacza to, że zadaniem zagospodarowania przestrzennego jest godzenie interesów różnych użytkowników przestrzeni (mieszkańców, przedsiębiorców inwestorów, państwa). Powinno być spójne z decyzjami podejmowanymi w innych obszarach dotyczących np. inwestycji infrastrukturalnych, potrzeby rozwoju miast i terenów wiejskich, ochrony terenów zielonych.

KPZK wskazuje najpilniejsze problemy zagospodarowania polskiej przestrzeni i konkretne działania naprawcze dotyczące m.in. kształtowanie struktur przestrzennych

wspierających wysoką jakość środowiska przyrodniczego i krajobrazowego oraz poszanowania środowiska naturalnego i walorów krajobrazowych, a także kulturowych.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.

Strategia obejmuje dwa niezwykle istotne obszary: energetykę i środowisko, wskazując m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 roku.

Kwestią zasadniczą dla jakości życia ludzi i funkcjonowania gospodarki są stabilne, niczym niezakłócone dostawy energii. Wykorzystanie zasobów energetycznych nie pozostaje jednak obojętne dla środowiska, zatem prowadzenie skoordynowanych działań w obszarze energetyki i środowiska jest nie tylko wskazane, ale i konieczne.

Celem strategii jest ułatwianie „zielonego” (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce poprzez zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dostępu do nowoczesnych, innowacyjnych technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony” wzrost.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POI i Ś 2014-2020) to krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne. Środki unijne z programu przeznaczone zostaną również w ograniczonym stopniu na inwestycje w obszary ochrony zdrowia i dziedzictwa kulturowego.

POI i Ś 2014 – 2020 będzie kontynuował główne kierunki inwestycji określone w jego poprzedniku – POI i Ś 2007 – 2013. Dotyczą one przede wszystkim rozwoju infrastruktury technicznej kraju w najważniejszych sektorach gospodarki.

Dzięki równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia strategii Europa 2020, z którą powiązany jest jego cel główny - wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Obszary wsparcia i rodzaje projektów możliwych do realizacji w ramach programu Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020 to w szczególności:

- 1) zmniejszenie emisyjności gospodarki,
- 2) ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu,
- 3) poprawa bezpieczeństwa energetycznego.

Krajowy program zwiększania lesistości

Krajowy program zwiększania lesistości jest instrumentem polityki leśnej w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju, którego głównym założeniem jest zwiększenie powierzchni zalesionych, przy założeniu, że szczególną funkcją zalesień będzie odpowiednie

kształtowanie struktur przestrzennych zasobów przyrodniczych, zwiększenie ich biologicznej aktywności i bioróżnorodności, a także estetycznych walorów krajobrazu. Ważnym zadaniem programu jest także ochrona i wzmacnianie oraz łączenie we wspólny system najcenniejszych obszarów przyrodniczych.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Program ten jest podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG (dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych). Jego celem jest identyfikacja faktycznych potrzeb w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregowanie ich realizacji w taki sposób, aby Polska mogła wypełnić zobowiązania traktatowe.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032

Głównym celem programu jest sukcesywne oczyszczanie kraju z azbestu do roku 2032, poprzez realizację niżej wymienionych założeń:

- 1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- 2) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Aktualizacja Krajowego planu gospodarki odpadami 2014

Głównymi celami wskazanymi w niniejszym dokumencie, będącymi w zgodności z dokumentami unijnymi, są m.in.:

- 1) zapobieganie powstawaniu odpadów,
- 2) osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych,
- 3) osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów poużytkowych (m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych),
- 4) zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku,
- 5) ograniczenie ilości składowanych odpadów na składowiskach odpadów,
- 6) zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadów,
- 7) planowanie systemów zagospodarowania odpadów zgodnych z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.
- 8) zwiększanie udziału w bilansie energetycznym energii uzyskiwanej ze źródeł odnawialnych.

REGIONALNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020

Regionalny Program dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020 to dokument uwzględniający cele zdefiniowane przez Komisję Europejską oraz odpowiadający na wyzwania regionu w zakresie stymulowania rozwoju społecznego i gospodarczego,

w powiązaniu z celami nakreślonymi przez Strategię Europa 2020. Jego celem jest umożliwienie zrównoważonego rozwoju zwiększającego spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy oraz poszanowaniu środowiska przyrodniczego. W zakresie ochrony środowiska cele RPOWM dotyczą w szczególności:

- przejścia na gospodarkę niskoemisyjną,
- realizacji gospodarki przyjaznej środowisku,
- edukacji ekologicznej.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku stanowi podstawowy i nadrzędny dokument strategiczny regionu, przesądzający o kierunkach prowadzonej przez samorząd województwa polityki województwa, a także przenoszący na poziom regionalny ustalenia dokumentów krajowych i unijnych – ustanawiający ramy do tworzenia bardziej szczegółowych dokumentów na poziomie regionu.

Nadrzędnym (głównym) celem *Strategii* jest spójność terytorialna, rozumiana jako *zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim oraz wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie*, co w konsekwencji przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców. Oprócz celu priorytetowego w dokumencie przyjęto trzy cele strategiczne: *Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii, Poprawę dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego i Poprawę jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki.*

Wizja Strategii określa Mazowsze jako region spójny terytorialnie, konkurencyjny, innowacyjny z wysokim wzrostem gospodarczym i bardzo dobrymi warunkami życia jego mieszkańców. W zakresie ochrony środowiska cele Strategii dotyczą w szczególności:

- poprawy dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego,
- poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki
- zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska
- wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego 2014

Wojewódzki plan zagospodarowania przestrzennego jest aktem planowania, określającym zasady organizacji przestrzennej województwa. Określa on podstawowe elementy układu przestrzennego, ich zróżnicowanie i wzajemne relacje. Formułuje on kierunki

polityki przestrzennej, które wraz z uwarunkowaniami przestrzennymi uwzględnia się w programach rozwoju i programach operacyjnych województwa. Główne cele rozwoju województwa mazowieckiego w kontekście gminnej strategii rozwoju to:

- 1) przywrócenie i utrwalanie ładu przestrzennego,
- 2) kształtowanie struktur przestrzennych zapewniających poprawę i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych województwa,
- 3) zwiększanie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur wspierających obronność państwa.

Program zwiększania lesistości dla województwa mazowieckiego do roku 2020

Program stanowi cenny materiał wyjściowy do rozpoznania uwarunkowań przyrodniczych i społeczno – gospodarczych, nakreśla docelową wizję systemu obszarów leśnych regionu, a także wskazuje konkretną przestrzeń, w obrębie której samorządy gminne mogłyby i powinny rozważyć zmiany przeznaczenia gruntów w tym kierunku. Program zwiększania lesistości jest pierwszym opracowaniem w tym zakresie w Województwie Mazowieckim. Opracowanie takiego programu na szczeblu wojewódzkim i jego wdrożenie przyczyni się do osiągnięcia wskaźnika lesistości Mazowsza do ok. 25% w 2020 r.

Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego

Program przedstawia wielopłaszczyznowe uwarunkowania dla rozwoju małej retencji, zawiera zestawienia danych o istniejących i planowanych obiektach służących retencji wodnej, a także systemach melioracyjnych i mokradłach.

Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla Województwa Mazowieckiego

Program stanowi istotny materiał wyjściowy do sporządzania założeń dla gminnych planów zapotrzebowania w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, do czego zobowiązuje prawo energetyczne.

Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego ma lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.

W Programie określono szereg zadań o charakterze priorytetowym do zrealizowania do roku 2018. Na podstawie analizy stanu aktualnego i uwarunkowań wynikających z dokumentów programowych dotyczących ochrony środowiska, w tym raportów z realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska województwa mazowieckiego, wyznaczonych zostało pięć obszarów priorytetowych dla Mazowsza:

- I. *Poprawa jakości środowiska*
- II. *Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych*

- III. *Ochrona przyrody*
- IV. *Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego*
- V. *Edukacja ekologiczna społeczeństwa*

oraz obszar działań dotyczący *Zagadnień systemowych*.

Wymienione obszary wskazują w jakim zakresie należy zintensyfikować działania, aby osiągnąć zakładane cele środowiskowe, a tym samym poprawić jakość życia mieszkańców Mazowsza. W ramach obszarów priorytetowych wyszczególnione zostały cele średniookresowe, których wykonanie będzie możliwe za pomocą realizacji działań ujętych w harmonogramie.

LOKALNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wołomińskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2019

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wołomińskiego określa krótko- oraz długoterminowe zadania do realizacji, które mają służyć osiągnięciu określonych założonych celów. Zadania zostały wyznaczone na podstawie diagnozy stanu obecnego w powiecie wołomińskim, tak aby prowadziły do poprawy stanu środowiska i rozwiązywały problemy, z jakimi zmaga się powiat. Nadrzędnym celem określonym w niniejszym programie ochrony środowiska jest: *osiągnięcie trwałego rozwoju Powiatu Wołomińskiego i zwiększenie jego atrakcyjności poprzez poprawę środowiska przyrodniczego i rozwój infrastruktury technicznej*.

Dla spełnienia przedstawionych powyżej celów, sformułowano szereg zadań o charakterze inwestycyjnym i pozainwestycyjnym. Dla poszczególnych elementów środowiska bądź rodzajów aktywności mających wpływ na środowisko przedstawiono ponadto strategię działań i zadania priorytetowe dla osiągnięcia poprawy lub niepogarszania stanu aktualnego.

Program ochrony powietrza dla strefy powiatu wołomińskiego

Niniejszy *Program* określony został ze względu na stwierdzone przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10. Załącznik do *Programu* stanowią:

- wielkości poziomów pyłu zawieszonego PM10, naruszenia standardów jakości powietrza i ich zakres oraz źródła pochodzenia pyłu zawieszonego PM10,
- podstawowe kierunki działań zmierzających do przywracania poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10,
- zakres działań naprawczych niezbędnych do przywracania poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz terminy realizacji, koszty oraz źródła finansowania poszczególnych zadań.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka

W poniższej tabeli przedstawiono zapisy dotyczące ochrony środowiska zawarte w *Studium*, istotne z punktu widzenia opracowywanego *Programu ochrony środowiska*.

Główne cele strategiczne	Cele operacyjne
I. Racjonalna gospodarka zasobami środowiska. Warunki utrzymania równowagi przyrodniczej	– sukcesywne zwiększanie stanu leśności gminy poprzez politykę preferowania zalesień terenów mało przydatnych rolniczo (nieużytki, gleby klas VI i VIz) – ochrona kompleksów leśnych oraz zadrzewień śródłąkowych, śródpolnych, przydrożnych – ochrona, zabezpieczenie czystości środowiska (wód, powierzchni ziemi, gruntów)
II. Ochrona przez zanieczyszczeniami środowiska	– unikanie lokalizacji przedsięwzięć generujących znaczące emisje zanieczyszczeń powietrza, ścieków, odpadów, obiektów wodochłonnych – kontynuacja prowadzonych działań na rzecz prawidłowej gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami, w tym przede wszystkim rozbudowa sieci kanalizacyjnej
III. Ochrona przeciwpowodziowa	– stworzenie lokalnych urządzeń chroniących najbardziej narażone fragmenty terenów zabudowanych i dróg (głównie w rejonie Kuligowa, Czarnowa i Ślężan)
IV. Preferencje kierunków zagospodarowania przestrzennego	– rozwiązanie lokalnego oddziaływania szkodliwego i uciążliwego na terenie gminy w tym występującej w południowo – zachodniej części terenu gminy eksploatacji złóż kopalin – itów warwowych

Rozdział 3. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Dokumenty programowe Unii Europejskiej, które wprowadzają koncepcję trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zasady ochrony środowiska do polityk krajowych to m.in.:

- **Strategia Lizbońska – droga do sukcesu zjednoczonej Europy** powstała w 2000 r. i stawia sobie za cel doprowadzenie zjednoczonej Europy do sukcesu gospodarczego, poprzez stworzenie na jej terenie najbardziej dynamicznego i konkurencyjnego regionu gospodarczego. Strategia opiera się na czterech głównych filarach: innowacyjności, liberalizacji, przedsiębiorczości i spójności społecznej,
- **Zrównoważona Europa dla lepszego świata - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej, tzw. strategia z Goeteborga.** W 2001 r. założenia lizbońskie zostały uzupełnione o elementy trwałego i zrównoważonego rozwoju w kontekście rozwoju społeczno - gospodarczego. Cele strategiczne Strategii to: ograniczenie zmian klimatycznych i wzrost znaczenia „zielonej” energii, wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego, usprawnienie systemu transportowego i gospodarowania przestrzenią, gospodarowanie zasobami naturalnymi w sposób odpowiedzialny,

- **Siódmy unijny program działań w zakresie środowiska naturalnego do roku 2020 „Dobrze żyć w granicach naszej planety”** program opiera się na istotnych osiągnięciach 40 lat polityki ochrony środowiska UE i kilku ostatnich dokumentach strategicznych w tej dziedzinie, w tym: *Europa efektywnie Korzystająca z Zasobów*, *Strategii UE na rzecz Różnorodności Biologicznej do 2020* i *Unijnego Planu działań na rzecz Gospodarki Niskoemisyjnej*. Program, określa strategiczne plany kształtowania polityki w zakresie środowiska z dziewięcioma priorytetowymi celami, które mają zostać osiągnięte do 2020:
 - ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii,
 - przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną,
 - ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem obciążeniami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu,
 - maksymalizacja korzyści płynących z prawodawstwa Unii w zakresie ochrony środowiska,
 - poprawa dowodów stanowiących podstawę polityki ochrony środowiska,
 - zabezpieczenie inwestycji na rzecz polityki ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu oraz urealnieniu cen,
 - poprawa uwzględniania aspektu ochrony środowiska i zwiększeniu spójności polityki,
 - wspieranie zrównoważonego charakteru miast Unii,
 - zwiększenie efektywności Unii w przeciwdziałaniu regionalnym i globalnym wyzwaniom w zakresie ochrony środowiska.

Zobowiązania Polski w zakresie ochrony środowiska wynikają także z ratyfikowanych konwencji międzynarodowych, takich jak:

- **Konwencja Ramsarska o obszarach wodno błotnych sporządzona (1971)** zobowiązująca strony Konwencji do ochrony obszarów wodno – błotnych oraz migrującego ptactwa wodnego,
- **Konwencja w Brnie o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (1979)**, która ma na celu ochronę gatunków dzikiej fauny i flory oraz ich siedlisk naturalnych, zwłaszcza tych gatunków i siedlisk, których ochrona wymaga współdziałania kilku państw, oraz wspieranie współdziałania w tym zakresie,
- **Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt sporządzoną w Bonn (1979)**, która zobowiązuje strony do ochrony gatunków zwierząt wędrownych,
- **Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Nowego Yorku (1992)**, której podstawowym celem jest doprowadzenie do ustabilizowania koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który zapobiegłby niebezpiecznej antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny,
- **Konwencja o różnorodności biologicznej z Rio de Janerio (1992)**, której celem jest ochrona różnorodności biologicznej, zrównoważone użytkowanie jej elementów oraz

uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystywania zasobów genetycznych,

- **Protokół z Kioto do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu** (1997), który zobowiązuje strony do ilościowo określonego ograniczenia i redukcji emisji gazów cieplarnianych w celu wspierania zrównoważonego rozwoju.

Cele przedstawione w powyższych dokumentach stanowią podstawę rozwiązań prawnych obowiązujących w Polsce, a wskazane tam zobowiązania zostały ujęte do realizacji w krajowych dokumentach programowych w zakresie ochrony środowiska (omówionych w rozdziale 2.2 niniejszego dokumentu).

Określone w projekcie *Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka na lata 2016 – 2019 z perspektywą na lata 2020 – 2023* cele gminnej polityki ekologicznej wskazują wysoką korelację z zagadnieniami uwzględnionymi w powyższych dokumentach strategicznych, choć zostały one sformułowane w sposób uwzględniający poziom zarządzania (lokalny), posiadane kompetencje prawne, możliwości finansowe oraz uwarunkowania przyrodnicze i potrzeby infrastrukturalne na terenie gminy.

Cele szczegółowe i działania wyznaczone w projekcie *Programu* realizują cele środowiskowe ujęte w dokumentach strategicznych. Nie stwierdzono także, aby były one sprzeczne z celami w zakresie ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu krajowym.

Rozdział 4. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy oraz braki wiedzy utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu

Ocenę oddziaływania na środowisko dla projektu *Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka* przeprowadzono według następującego schematu:

- określono zagadnienia wchodzące w skład oceny oddziaływania na środowisko,
- dokonano identyfikacji stanu elementów środowiska, potencjalnie wrażliwych na zmiany w wyniku realizacji założeń *Programu*,
- dokonano identyfikacji kierunków działań, które mogą wpłynąć na stan środowiska,
- sporządzenie matrycy przedstawiającej obszary zależności w rozbiciu na poszczególne jego komponenty,
- dokonano analizy rozwiązań alternatywnych.

Prognoza oddziaływania na środowisko została przeprowadzona równolegle z opracowywaniem dokumentu podstawowego. Dało to możliwość uwzględnienia wniosków wynikających z predykcji skutków przed zakończeniem prac nad dokumentem. Niniejsza

prognoza dotyczy projektu dokumentu, który podlega procedurze dyskusji publicznej i wnioski z tej dyskusji, uwzględnione zostaną w końcowej wersji tego dokumentu.

Celem przeprowadzonej analizy była ocena czy i w jaki sposób zadania ujęte w ramach priorytetów *Programu* mogą oddziaływać na środowisko.

W pierwszej kolejności przeprowadzona została analiza czy i w jakim zakresie zapisy ujęte w *Programie* będą wspierały realizację celów umieszczonych w dokumentach strategicznych odnoszących się do problematyki środowiska i zrównoważonego rozwoju zarówno na szczeblu międzynarodowym, jak i krajowym.

Na podstawie dokonanej oceny stanu środowiska w gminie zdefiniowano główne problemy w zakresie ochrony środowiska. Następnie dokonano identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych zadań. Na tym etapie posłużono się macierzą relacyjną elementów środowiska i zadań inwestycyjnych, przedstawiającą w skondensowanej postaci możliwe oddziaływanie na środowisko. Przeanalizowano skutki środowiskowe dla następujących elementów: *ludzie, przyroda, zwierzęta i rośliny, wody, powietrze atmosferyczne, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat oraz zabytki*.

Ustalono czy występuje jakiegokolwiek oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, krótkoterminowe, długoterminowe, stałe czy chwilowe pomiędzy zadaniem a danym elementem środowiska. Określono czy oddziaływanie to może być negatywne (-), pozytywne (+) czy obojętne (0). W niektórych przypadkach oddziaływanie w zależności od aspektu jaki się rozważa może mieć jednocześnie negatywny lub pozytywny (-/+) wpływ na dany element środowiska. Ze względu na brak szczegółów co do sposobu realizacji poszczególnych zadań w prognozie zidentyfikowano tylko kierunki tych oddziaływań.

Podstawową trudnością w sporządzaniu prognozy jest ogólny charakter projektu *Programu*, co sprawia, że sformułowania prognozy zawarte w macierzy często mają charakter warunkowy i mogą być zmienne w zależności od warunków realizacji przedsięwzięcia. Na etapie niniejszej *Prognozy* nie istnieje możliwość przedstawienia szczegółowych informacji na temat charakteru oraz skali potencjalnych oddziaływań, a także wzajemnych interakcji pomiędzy elementami środowiska objętymi oddziaływaniami powstającymi w efekcie realizacji projektowanych przedsięwzięć.

Podstawową trudnością wynikającą z niedostatków wiedzy, jaką napotkano w trakcie opracowania niniejszego dokumentu jest brak danych dotyczących jakości wybranych elementów środowiska na terenie Gminy, np. gleb, klimatu akustycznego, powietrza atmosferycznego.

Rozdział 5. Metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego Programu ochrony środowiska

Projekt Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. Zaproponowano wskaźniki, które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku. Dla każdego wskaźnika określono także źródło pozyskiwania danych do weryfikacji, co znacznie ułatwi ich uzyskanie. Ocena realizacji Programu na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata.

W ramach prac nad prognozą dokonano ich oceny i weryfikacji. Zamieszczone w Programie propozycje wskaźników monitorowania jego realizacji są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany jakie nastąpią w środowisku w wyniku jego realizacji.

W poniższej tabeli nr 1 zaproponowano wskaźniki monitoringu Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka.

Tabela nr 1. Wskaźniki monitoringu dla Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka na lata 2016 – 2019 z perspektywą do 2023 roku

Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość wskaźnika [2013 r.]	Źródło informacji o wskaźniku
1.	długość sieci wodociągowej	km	53,85	gmina
2.	długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	54,00	gmina
3.	długość sieci kanalizacji deszczowej	km	1,00	gmina
4.	zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	m ³ / rok	85.000,0	gmina
5.	ilość ścieków odprowadzanych do kanalizacji sanitarnej	m ³ / rok	90.000,0	gmina
6.	liczba przyzagrodowych oczyszczalni ścieków	szt.	10	gmina
7.	powierzchnia terenów zdegradowanych	ha	0	WIOŚ, powiat, gmina
8.	masa zebranych, niesegregowanych odpadów komunalnych	Mg/ rok	626,92	gmina
9.	masa zebranych, niesegregowanych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca	kg/ osoba	80,7	gmina
10.	masa odpadów, selektywnie zebranych, z uwzględnieniem rodzaju odpadu	szkło	2,19	gmina
		tworzywa sztuczne	18,69	
		papier i tektura	0,0	
		metale	30,48	
11.	poziom ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	%	7,55	gmina

12.	osiągnięty poziom odzysku dla odpadów zbieranych selektywnie tj. papier, tworzywa sztuczne, szkło, metale	%	30,72	gmina
13.	masa usuniętych wyrobów zawierających azbest	Mg	brak danych	gmina
14.	masa wymaganych do usunięcia wyrobów zawierających azbest	Mg	brak danych	gmina
15.	ogólna powierzchnia terenów leśnych	ha	2233,0	nadleśnictwo, powiat, gmina
		% powierzchni gminy	20,5	
16.	powierzchnia terenów leśnych na 1 mieszkańca	ha/ osobę	0,29	nadleśnictwo, powiat, gmina
17.	liczba pomników przyrody	szt.	0	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, gmina
18.	liczba użytków ekologicznych	szt.	0	
19.	powierzchnia użytków ekologicznych	ha	0	
20.	powierzchnia innych form ochrony przyrody	ha	3839,01	
21.	% powierzchni objętych prawną ochroną przyrody	%	35,2	
22.	liczba zdarzeń mających znamiona poważnej awarii	szt.	0	WIOS, gmina
23.	liczba projektów zrealizowanych na rzecz edukacji ekologicznej	szt.	2	gmina

Źródło: opracowanie własne

Informacje o postępach w realizacji *Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka* uzyskiwane w trakcie monitoringu, pozwolą na uzyskanie:

- pozytywnego nastawienia do podejmowanych i realizowanych zadań przez lokalną społeczność,
- aktywizację mieszkańców przy dalszym wdrażaniu *Programu*,
- bieżącą ocenę przeszkód i słabych stron przy realizacji przyjętych zadań,
- możliwość bieżącej korekty przyjętych priorytetów w wyniku zmian zachodzących wewnątrz i na zewnątrz gminy.

Rozdział 6. Możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko

Ze względu na lokalizację Gminy Dąbrówka nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań o charakterze transgranicznym.

Projekt *Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka na lata 2016 – 2019 z perspektywą na lata 2020 – 2023* nie przewiduje realizacji zadań mogących mieć wpływ na transgraniczne oddziaływanie na środowisko. W ramach priorytetów zawartych w projekcie *Programu* realizowane będą przedsięwzięcia o stosunkowo małej skali. Ich wpływ na środowisko, w większości ograniczy się do oddziaływania o zasięgu lokalnym.

Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja zadań ujętych w projekcie *Programu* nie

wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Rozdział 7. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Rozdział 7.1. Istniejący stan środowiska na terenie Gminy Dąbrówka

Głównym źródłem danych zawartych w niniejszym rozdziale są raporty opracowywane przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie dotyczące stanu środowiska w województwie mazowieckim. Najaktualniejsze dane pochodzą z opracowań:

- *Jakość i zagrożenia wód powierzchniowych w województwie mazowieckim*, Raport Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Warszawa 2002 r.
- *Monitoring hałasu komunikacyjnego w 2014 roku*, www.wios.warszawa.pl
- *Monitoring pól elektromagnetycznych w 2014 roku*, www.wios.warszawa.pl
- *Monitoring rzek w roku 2011*, www.wios.warszawa.pl
- *Monitoring rzek w latach 2010 – 2014*, www.wios.warszawa.pl
- *Monitoring Chemizmu Gleb Ornych Polski w latach 2005 – 2007*, Instytut Ochrony Środowiska, Warszawa, 2008 r.
- *Program ochrony powietrza dla strefy powiatu wołomińskiego*, 2009 r.
- *Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2009*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa 2010 r.
- *Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2014*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, 2015 r.
- *Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2006 r.*, Raport Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Warszawa 2007
- *Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2014 r.*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, 2015 r.

Obecnie na terenie Gminy Dąbrówka żaden z elementów środowiska przyrodniczego nie jest poddawany cyklicznym badaniom w zakresie jakości, realizowanym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach corocznego monitoringu. Źródłem szczegółowych danych dotyczących stanu środowiska na terenie Gminy są informacje udostępnione przez Starostwo Powiatowe w Wołominie, a w szczególności:

- *Ocena jakości wód powierzchniowych na terenie powiatu wołomińskiego w 2008 roku*, EKOLAB Sp. z o.o., Swarzędz
- *Ocena jakości wód powierzchniowych na terenie powiatu wołomińskiego w 2009 roku*, EKOLAB Sp. z o.o., Swarzędz

- *Monitoring wód powierzchniowych na terenie powiatu wołomińskiego w 2010 r.,* SGS EKO-PROJEKT Sp. z o.o., Pszczyna
- *Monitoring wód powierzchniowych na terenie powiatu wołomińskiego w 2011 r.,* SGS EKO-PROJEKT Sp. z o.o., Pszczyna
- *Monitoring wód powierzchniowych na terenie powiatu wołomińskiego w 2012 r.,* JARS Sp. z o.o., Łajsk
- *Monitoring wód powierzchniowych na terenie powiatu wołomińskiego w 2013 r.,* PBiEŚ „SEPO” Sp. z o. o., Knurów
- *Monitoring wód powierzchniowych na terenie powiatu wołomińskiego w 2014 r.,* JARS Sp. z o.o., Łajsk

Jakość wód powierzchniowych i podziemnych

Problem czystości wód powierzchniowych na terenie Gminy Dąbrówka stanowi problem ponadlokalny. Do najważniejszych źródeł ich zanieczyszczenia należą:

- spływy wód deszczowych z terenów zurbanizowanych, nie ujęte w systemy kanalizacyjne,
- niesprawnie działające systemy urządzeń melioracyjnych,
- niski stopień skanalizowania gminy,
- stosowanie nawozów azotowych i fosforowych do nawożenia pól i łąk,
- przesięki z nieszczelnych szamb z posesji położonych przy ciekach wodnych.

Pośrednim źródłem zanieczyszczenia rzeki Bug są także jej dopływy.

Poniżej przedstawiono wyniki badań jakości wód prowadzonych przez rzekę Bug na terenie Gminy Dąbrówka, uzyskanych w ramach badań wykonanych na zlecenie Starostwa Powiatowego w Wołominie.

Tabela nr 2. Jakość wód rzeki Bug na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2008 – 2009

Lp.	Rok badania	Klasa wody		Ocena pod względem zanieczyszczenia związkami azotu ¹		Ocena wód ujmowanych do celów zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia ²	
		<i>Punkt na granicy powiatu wyszkowskiego i wołomińskiego</i>	<i>Punkt poniżej Kuligowa</i>	<i>Punkt na granicy powiatu wyszkowskiego i wołomińskiego</i>	<i>Punkt poniżej Kuligowa</i>	<i>Punkt na granicy powiatu wyszkowskiego i wołomińskiego</i>	<i>Punkt poniżej Kuligowa</i>
1.	2008	NON Wskaźniki decydujące: tlen rozpuszczony, BZT ₅ , ogólny węgiel org., chlorofil „a”		niezanieczyszczone		A3	

Lp.	Rok badania	Klasa wody		Ocena pod względem zanieczyszczenia związkami azotu ¹		Ocena wód ujmowanych do celów zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia ²	
		Punkt na granicy powiatu wyszkowskiego i wołomińskiego	Punkt poniżej Kuligowa	Punkt na granicy powiatu wyszkowskiego i wołomińskiego	Punkt poniżej Kuligowa	Punkt na granicy powiatu wyszkowskiego i wołomińskiego	Punkt poniżej Kuligowa
2.	2009	klasa V Wskaźniki decydujące: BZT ₅ , ogólny węgiel organiczny oraz azot amonowy, azot azotanowy, azot ogólny, azot Kiejdahla, ChZT _{Cr} , utlenialność, fosfor ogólny, wapń	klasa V Wskaźniki decydujące: BZT ₅ , ogólny węgiel organiczny oraz azot amonowy, azot azotanowy, azot ogólny, azot Kiejdahla, ChZT _{Cr} , utlenialność, fosfor ogólny	niezanieczyszczone		A3	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Wołominie

Uwagi:

¹ - Za wody zanieczyszczone uznaje się śródlądowe wody powierzchniowe, a w szczególności wody, które pobiera się lub zamierza się pobierać na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia i wody podziemne, w których zawartość azotanów wynosi powyżej 50 mg NO₃/dm³. Za wody zagrożone zanieczyszczeniem uznaje się śródlądowe wody powierzchniowe, a w szczególności wody, które pobiera się lub zamierza się pobierać na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia i wody podziemne, w których zawartość azotanów wynosi od 40 do 50 mg NO₃/dm³ i wykazuje tendencję wzrostową.

² - Wymagania, jakim powinny odpowiadać klasy jakości wody przeznaczonej do picia:

- kategoria A1 - woda wymagająca prostego uzdatniania fizycznego, w szczególności filtracji oraz dezynfekcji
- kategoria A2 - woda wymagająca typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania wstępnego, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji, dezynfekcji (chlorowania końcowego)
- kategoria A3 - woda wymagająca wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji, adsorpcji na węglu aktywnym, dezynfekcji (ozonowania, chlorowania końcowego)

Tabela nr 3. Klasyfikacja stanu jakości wód rzeki Bug w latach 2010 – 2011

Lp.	Rok badania	Stan jednolitych części wód powierzchniowych ¹	Ocena pod względem bytowanie ryb łososiowych i karpionych ²	Ocena wód pod względem użytkowania jako kąpielisk ³	
				Wskaźniki fizykochemiczne	Wskaźniki bakteriologiczne
1.	2010	poza klasowe Wskaźniki decydujące: ChZT Cr, ChZT Mn, ogólny węgiel organiczny	spełnienie warunków dla ryb łososiowatych	spełnienie warunków dopuszczalnych wg Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 16.10.2002 r.	spełnienie warunków pożądaných wg Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 16.10.2002 r.

Lp.	Rok badania	Stan jednolitych części wód powierzchniowych ¹	Ocena pod względem bytowanie ryb łososiowych i karpionych ²	Ocena wód pod względem użytkowania jako kąpielisk ³	
				Wskaźniki fizykochemiczne	Wskaźniki bakteriologiczne
2.	2011	poza klasowe Wskaźniki decydujące: ChZT Cr	spełnienie warunków dla ryb łososiowatych	spełnienie warunków dopuszczalnych wg Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 16.10.2002 r. oraz z dn. 8.04.2011 r.	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Wołominie

Uwagi:

¹ - Klasyfikacja wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. Nr 162 poz. 1008)

² - Klasyfikacja wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych

³ - Klasyfikacja wg Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda do kąpeli oraz Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli

Tabela nr 4. Klasyfikacja stanu jakości wód rzeki Bug w latach 2012 – 2013

Lp.	Rok badania	Stan jednolitych części wód powierzchniowych ¹		Ocena pod względem bytowanie ryb łososiowych i karpionych ²		Ocena wód pod względem użytkowania jako kąpielisk ³	
						Wskaźniki fizykochemiczne	Wskaźniki bakteriologiczne
		I pomiar	II pomiar	I pomiar	II pomiar	I pomiar	II pomiar
1.	2012	poniżej dobrego stanu Wskaźniki decydujące: temperatura, zawiesiny ogólne, BZT-5, ChZT-Cr, ChZT-Mn	dobry stan	przekroczenie norm dla ryb łososiowych i karpionych Wskaźniki decydujące: temperatura, zawiesiny ogólne, BZT-5	przekroczenie norm dla ryb łososiowych i karpionych Wskaźniki decydujące: zawiesiny ogólne, BZT-5	brak przekroczenia dopuszczalnych norm	
2.	2013	poniżej dobrego stanu Wskaźniki decydujące: ogólny węgiel organiczny, ChZT-Mn	poniżej dobrego stanu Wskaźniki decydujące: ChZT-Cr	przekroczenie norm dla ryb łososiowych i karpionych Wskaźniki decydujące: zawiesiny ogólne	przekroczenie norm dla ryb łososiowych i karpionych Wskaźniki decydujące: zawiesiny ogólne	przekroczenie normy dla zawiesiny ogólnej	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Wołominie

Uwagi:

¹ - Klasyfikacja wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257 poz. 1545)

² - Klasyfikacja wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych

³ - Klasyfikacja wg Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpiel

Tabela nr 5. Klasyfikacja stanu jakości wód rzeki Bug w 2014 r.

Lp.	Rok badania	Stan jednolitych części wód powierzchniowych ¹		Ocena pod względem bytowanie ryb łososiowych i karpionych ²		Ocena wód pod względem użytkowania jako kąpielisk ³	
		I pomiar	II pomiar	I pomiar	II pomiar	Wskaźniki fizyko-chemiczne	Wskaźniki bakterio-logiczne
						I pomiar	II pomiar
1.	2014	<p>poniżej dobrego stanu Wskaźniki decydujące: BZT-5, ChZT-Cr, ChZT-Mn, ogólny węgiel organiczny</p>	<p>poniżej dobrego stanu Wskaźniki decydujące: fosfor ogólny, azot wg Kjeldahla</p>	<p>przekroczenie norm dla ryb łososiowych i karpionych Wskaźniki decydujące: temperatura, zawiesiny ogólne, BZT-5</p>	<p>przekroczenie norm dla ryb łososiowych i karpionych Wskaźniki decydujące: BZT-5, fosfor ogólny</p>	brak przekroczenia dopuszczalnych norm	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Wołominie

Uwagi:

¹ - Klasyfikacja wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2014, poz. 1482)

² - Klasyfikacja wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych

³ - Klasyfikacja wg Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpiel

Na terenie Gminy Dąbrówka, w ramach badań monitoringowych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, nie są realizowane cykliczne badania jakości wód prowadzonych przez rzekę Bug. W poniższej tabeli nr 13 przedstawiono wyniki ostatnich dostępnych badań monitoringowych dla najbliższego w stosunku do terenu gminy punktu pomiarowo – kontrolnego.

Tabela nr 6. Zestawienie ocen jednolitych części wód powierzchniowych rzeki Bug w latach 2010 – 2014

Kod jednolitej części wód	Nazwa części wód	Nazwa punktu pomiarowo - kontrolnego	Ocena – elementy biologiczne *	Ocena – elementy fizyko-chemiczne *	Ocena – substancje szczególnie szkodliwe *	Ocena – elementy hydromorfolologiczne *	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny *	Stan ogólny wód
2011 r.									
PLRW 20002126699	Bug od dopł. z Sitna do ujścia	Barcice	IV	PSD	II	I	słaby	PSD	zły
2010 – 2014 r.									
PLRW 20002126699	Bug od dopł. z Sitna do ujścia	Barcice	IV	PSD	II	II	słaby	dobry	zły

Źródło: *Monitoring rzek w 2011 r.*, *Monitoring rzek w latach 2010 – 2012*, www.wios.warszawa.pl

Wyjaśnienia:

- 1) *Ocena elementów biologicznych*: cyfry I - V odpowiadają klasom z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. z załącznika nr 1; b.d. – brak wyników pomiarów wskaźników biologicznych
- 2) *Ocena elementów fizykochemicznych*: cyfry I - III odpowiadają klasom z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r.
- 3) *Ocena substancji szczególnie szkodliwych*: cyfry I - II odpowiadają klasom z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r.
- 4) *Ocena elementów hydromorfolologicznych* – warunki ustala się tylko dla klasy I
- 5) *PSD* – poniżej stanu/ potencjału dobrego

Na terenie Gminy Dąbrówka, w ramach badań realizowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, nie są również prowadzone systematyczne badania jakości zwykłych wód podziemnych w ramach krajowego, regionalnego lub lokalnego monitoringu jakości. Podobnie, jak w przypadku wód powierzchniowych, głównymi zagrożeniami dla jakości wód podziemnych są:

- nieuporządkowana gospodarka wodno – ściekowa, której następstwem jest migracja zanieczyszczeń z sektora bytowo – gospodarczego, komunikacyjnego i przemysłowego do podłoża,
- migracja substancji zanieczyszczających w rejonie tzw. „dzikich” składowisk odpadów,
- wypalanie traw i ściernisk, które jest przyczyną powstawania rakotwórczych związków WWA i ich migracji do wód podziemnych,
- spływy obszarowe z pól uprawnych,
- emisja pochodząca ze źródeł liniowych oraz terenów przemysłowych (np. stacje paliw).

Najbliższym punktem badawczym jakości wód podziemnych, funkcjonującym w sieci krajowej, jest otwór nr 270 (długość 21°14'58", szerokość 52°19'21"), zlokalizowany w m. Wołomin, ujmujący czwartorzędowe wody gruntowe. Na podstawie przeprowadzonych w 2012 r. badań jakość wód w analizowanym punkcie zaliczono do III klasy jakości, przy czym wskaźnikiem odpowiadającym wodzie o niskiej jakości było żelazo.

Jakość wód na terenie Gminy można ocenić na podstawie badań realizowanych przez Wojewódzką Stację Sanitarno – Epidemiologiczną oraz niezależne laboratoria, w obrębie ujęć wodnych zobowiązanych do wykonywania badań w stanie surowym. Na podstawie danych udostępnionych przez Starostwo Powiatowe w Wołominie ustalono, iż:

- wody pobierane na potrzeby lokalnej społeczności w wybranych latach charakteryzowały przekroczenia norm dla mętności, barwy i zapachu (np. studnia głębinowa w m. Kuligów w 2004 r., w m. Kołaków w 2009 r. i 2014 r.),
- wody pobierane na potrzeby lokalnej społeczności w wybranych latach charakteryzowały przekroczenia norm dla zapachu (np. studnia głębinowa w m. Kuligów w 2004 r.),
- wody pobierane na potrzeby lokalnej społeczności w wybranych latach charakteryzowały przekroczenia norm dla ogólnej liczby bakterii w 1 ml wody w temp. 22°C oraz w temp. 37°C (np. studnia głębinowa w m. Kuligów w 2004 r., w m. Kołaków w 2009 r. oraz 2014 r.),
- wody pobierane na potrzeby lokalnej społeczności w wybranych latach charakteryzowały przekroczenia norm dla liczby enterokoków w 100 ml wody (np. studnia głębinowa w m. Karpin w 2008 r.),
- wody pobierane na potrzeby lokalnej społeczności w wybranych latach charakteryzowały przekroczenia norm dla liczby bakterii grupy coli w 100 ml wody (np. studnia głębinowa w m. Karpin w 2008 r., m. Kołaków w 2009 r.),

- wody pobierane na potrzeby lokalnej społeczności w wybranych latach charakteryzowały przekroczenia norm dla żelaza lub/i manganu (np. studnia głębinowa w m. Karpin w 2008 r., m. Kołaków w 2009 r., w m. Małopole w 2015 r.).

Na podstawie powyższych informacji należy stwierdzić, że wody podziemne na terenie Gminy są stosunkowo dobrej jakości i w celu wykorzystania na potrzeby spożywcze lokalnej społeczności wymagają prostego uzdatnienia bądź dezynfekcji.

Jakość powietrza atmosferycznego

Warunki aerosanitarne na terenie Gminy stanowią wypadkową emisji pochodzenia lokalnego i napływowego. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy są:

- źródła komunalno – bytowe – kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitory z zakładów użyteczności publicznej, opalane węglem i koksem nie najwyższej jakości,
- źródła transportowe,
- źródła rolnicze – związane z uprawą ziemi, orką, nawożeniem i opylaniem roślin,
- pylenie wtórne z odsłoniętej powierzchni terenu,
- zanieczyszczenia alochtoniczne – napływające spoza terenu miasta (głównie z rejonu Legionowa czy Warszawy, zgodnie z dominującym kierunkiem wiatru).

Na terenie Gminy Dąbrówka do największych emitorów (o charakterze produkcyjnym) pyłów i gazów do powietrza zaliczyć należy podmioty przedstawione w tabeli nr 7.

Tabela nr 7. Podmioty stanowiące największe emitory pyłów i gazów do powietrza na terenie Gminy Dąbrówka

Prowadzący instalację	Lokalizacja	Numer decyzji	Data obowiązywania pozwolenia
IVM Chemicals sp. z o.o. ul. Śniadeckiego 10, 00-656 Warszawa	Karpin 1 D 05-252 Dąbrówka	19/11	31.12.2020
JFC Polska sp. z o.o.	Karpin 1 A 05-252 Dąbrówka	180/12	31.01.2021
„Multi Smak” Czesław Ruciński Sokołówek 1A, 05-252 Dąbrówka	Sokołówek 1A 05-252 Dąbrówka	1011/12	30.09.2022
„P.P.H.U. BREJNAK” Ryszard Brejnak ul. Kołątaja 65 05-091 Ząbki	Zakład betoniarski Małopole 3A 05-252 Dąbrówka	1146/12	30.11.2022
Inter Europol Piekarnia Szwajcarska sp. z o.o. spółka jawna ul. Słoneczna 22, 05-270 Marki	Małopole, 05-252 Dąbrówka działki nr 567, 568, 569/4, 569/6 i 570/2	19/14	31.12.2023
CEGPOL PPHU Janusz Rydzewski	Chajęty 84, 05 – 252 Dąbrówka	305/ 08	30.05.2018
Zakład Ceramiki Budowlanej „MIREX” Miroslaw Świętochowski	Chajęty 80, 05 – 252 Dąbrówka	371/08	30.07.2018
Produkcja Cegły W. Zieliński, S. Szczęsny	Guzowatka, 05 – 252 Dąbrówka	368/08	30.07.2018
CEGBUD Cegielnia Dąbrówka, Adam Banasik	Stanisławów, 05 – 252 Dąbrówka	52/09	30.01.2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Wołominie

Na terenie Gminy Dąbrówka nie jest prowadzony monitoring jakości powietrza atmosferycznego. Badania takie prowadzone są na poziomie powiatu oraz w strefach, przez służby Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Wyniki powyższych badań dla powiatu wołomińskiego prezentują poniższe tabele nr 8 – 11.

Tabela nr 8. Emisja zanieczyszczeń do powietrza na terenie powiatu wołomińskiego w 2006 r. z uwzględnieniem źródła emisji

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	Typ źródła	Wielkość emisji [Mg/ rok]
1.	dwutlenek siarki (SO ₂)	punktowe	190,88
2.	tlenki azotu (NO _x)	punktowe	193,88
3.	tlenek węgla (CO)	punktowe	304,94
4.	pył zawieszony PM 10	punktowe	73,94
5.	dwutlenek siarki (SO ₂)	powierzchniowe	526,54
6.	tlenki azotu (NO _x)	powierzchniowe	305,99
7.	tlenek węgla (CO)	powierzchniowe	718,49
8.	pył zawieszony PM 10	powierzchniowe	2316,39
9.	dwutlenek siarki (SO ₂)	liniowe	36,47
10.	tlenki azotu (NO _x)	liniowe	487,81
11.	tlenek węgla (CO)	liniowe	1055,93
12.	pył zawieszony PM 10	liniowe	345,15

Źródło: Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2006 r. Raport Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Warszawa 2007 r.

Tabela nr 9. Klasyfikacja terenu powiatu wołomińskiego (wchodzącego w skład strefy mazowieckiej) z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Rodzaj zanieczyszczenia		Symbol klasy dla obszaru strefy nie obejmującego obszarów ochrony uzdrowiskowej
dwutlenek siarki	1 h	A
	24 h	A
	wynikowa	A
dwutlenek azotu	1 h	A
	rok	A
	wynikowa	A
pył PM10	24 h	C
	rok	C
	wynikowa	C
tlenek węgla	wynikowa	A
benzen	wynikowa	A
ołów PB (PM10)	8 h	A
	wynikowa	A
arsen As (PM10)	rok	A
kadm Cd (PM10)	rok	A
nikiel Ni (PM10)	rok	A
benzo(a)piren B/a/P(PM10)	rok	C
ozon O ₃	poziom docelowy	A
	poziom celu długoterminowego	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2014. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa 2015 r.

Tabela nr 10. Klasyfikacja terenu powiatu wołomińskiego z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin

Substancja		Symbol klasy dla obszaru strefy
dwutlenek siarki		A
dwutlenek azotu		A
ozon (AOT40)	poziom docelowy	A
	poziom celu długoterminowego	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2013. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa 2014 r.

Tabela nr 11. Wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza na terenie powiatu wołomińskiego wykorzystane na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza w 2009 r.

Stanowisko pomiarowe/ % zatwierdzony wyników	Okres uśredniania stężeń	S śr. µg/ m ³ S 99,8 (1 h)	Poziom dopuszczalny	Liczba przekroczeń	Klasa strefy
Ochrona zdrowia – zanieczyszczenie NO ₂					
Tłuszcz, ul. Kielaka 97%	rok	8,5	40	0	A
			42		
	1 h	42,6	200		
			210		

Stanowisko pomiarowe/ % zatwierdzony wyników	Okres uśredniania stężeń	S śr. µg/ m ³ S 90,4 (24 h)	Poziom dopuszczalny	Liczba przekroczeń	Klasa strefy
Ochrona zdrowia – zanieczyszczenie PM10					
Wołomin, ul. Ogrodowa 90%	rok	38,2	40	-	C
	24 h	70,0	50	76/84	
Tłuszcz, ul. Kielaka 96%	rok	32,4	40	-	C
	24 h	53,5	50	38/40	

Stanowisko pomiarowe/ % zatwierdzony wyników	Okres uśredniania stężeń	Okres pomiarowy Poziom docelowy	Ilość dni z przekroczeniem poziomu			S śr. µg/ m ³	Max 8-h	Klasa strefy
			2007	2008	2009			
Ochrona zdrowia – zanieczyszczenie ozon								
Tłuszcz, ul. Kielaka 97%	8 h średnia krocząca	2007 – 2009	11	17	9*	47,3	141,0	A
		120/25 dni						

* - seria pomiarowa nie spełniała wymagań dyrektywy, co do kompletności serii pomiarowych w odniesieniu do potwierdzenia braku przekroczeń

Stanowisko pomiarowe	Liczba pomiarów	S śr. µg/ m ³	Poziom dopuszczalny	Poziom dopuszczalny z marginesem tolerancji	Klasa strefy
Ochrona zdrowia – zanieczyszczenie benzen (pomiary pasywne)					
Marki, ul. Piłsudskiego/ Słoneczna komunikacyjne	8	2,5	5	6	A

Stanowisko pomiarowe/ % zatwierdzony wyników	Okres uśredniania stężeń	S śr. ng/m ³	Poziom docelowy	Klasa strefy
Ochrona zdrowia – zanieczyszczenie benzo(a)piren				
Tłuszcz, ul. Kielaka 99%	8	3,7	1	C

Stanowisko pomiarowe/ % zatwierdzony wyników	Okres uśredniania stężeń	S śr. µg/ m ³	Poziom dopuszczalny	Klasa strefy
Ochrona roślin – zanieczyszczenie tlenu azotu				
Tłuszcz, ul. Kielaka 97%	rok	11	30	A

Stanowisko pomiarowe/ % zatwierdzony wyników	Okres uśredniania stężeń Okres pomiarowy	Ilość dni z przekroczeniem poziomu					średnia wartość µg/ m ³ h	Poziom docelowo µg/ m ³ h	Klasa strefy
		2005	2006	2007	2008*	2009			
Ochrona roślin – zanieczyszczenie ozon (AOT40)									
Tłuszcz, ul. Kielaka 97%	okres wegetacyjny (1.05 – 31.07) 2005 – 2009	14796	23225	13460	13502	7338	14464	18000	A

* - seria pomiarowa nie spełniała wymagań dyrektywy CAFE

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2009. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa 2010 r.

W związku z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów dla pyłu zawieszonego PM10 dla powiatu wołomińskiego został opracowany *Program ochrony powietrza dla strefy powiatu wołomińskiego*¹, określający w szczególności:

¹ Uchwała nr 169/09 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 12 października 2009 r.

- podstawowe kierunki działań zmierzających do przywracania poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10,
- zakres działań naprawczych niezbędnych do przywracania poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz terminy realizacji, koszty oraz źródła finansowania poszczególnych zadań.

Emisja pyłu zawieszonego na terenie Gminy Dąbrówka w przeważającej części związana jest z indywidualnym ogrzewaniem.

W poniższej tabeli nr 12 zawarto wielkość emisji punktowej pyłu zawieszonego PM10 z głównych emitorów znajdujących się na terenie Gminy Dąbrówka.

Tabela nr 12. Wielkość emisji punktowej pyłu zawieszonego PM10 z głównych emitorów znajdujących się na terenie Gminy Dąbrówka

Lp.	Wysokość h [m]	Średnica d [m]	Emisja pyłu zawieszonego [Mg/rok]	Jednostka	Adres
1.	30.00	0.80	5.63200	Zakład Ceramiki Budowlanej "MIREX" Świętochowski Mirosław	Chajęty 80

Źródło: Program ochrony powietrza dla strefy powiatu wołomińskiego, 2009 r.

W oparciu o przedstawione powyżej dane pomiarowe można stwierdzić, iż stan jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Dąbrówka uznać należy za zadowalający, a nawet dobry. Zaznaczyć również należy, że głównym źródłem emisji zanieczyszczeń na terenie gminy są zanieczyszczenia komunalne (tzw. niska emisja) oraz komunikacyjne.

Jakość klimatu akustycznego

Za jakość klimatu akustycznego w Gminie Dąbrówka odpowiedzialny jest głównie hałas komunikacyjny (najbardziej narażone na jego oddziaływanie są okolice drogi krajowej S8). Źródło hałasu na terenie gminy stanowią także zakłady usługowo – produkcyjne, obiekty użyteczności publicznej oraz sezonowo maszyny rolnicze pracujące na polach. Na terenie Gminy nie są prowadzone cykliczne badania jakości klimatu akustycznego.

W 2011 r. pomiary poziomu hałasu wykonane zostały w miejscowości Wołomin przy ul. 1-ego Maja, należącej do drogi wojewódzkiej nr 634. Wyniki powyższych badań prezentuje tabela nr 13.

Tabela nr 13. Wyniki pomiarów poziomów hałasu na terenie powiatu wołomińskiego zrealizowanych w 2010 r.

Lokalizacja punktu pomiarowego			Wyniki pomiarów		Wartość przekroczeń	
adres punktu	względna wysokość [m]	odległość od skrajnego pasa ruchu [m]	L _{Aeq} D [dB]	L _{Aeq} N [dB]	L _{Aeq} D [dB]	L _{Aeq} N [dB]
Wołomin ul. 1-go Maja (droga nr 634)	4	2	57,7	53,6	-	3,6
	4	20	52,1	48,2	-	-

Źródło: Monitoring hałasu komunikacyjnego w 2010 roku, www.wios.warszawa.pl

Mając na względzie niższe natężenie ruchu panujące na drogach lokalnych na terenie Gminy Dąbrówka można wnioskować, że nie występują tu przekroczenia poziomów hałasu (pomijając sąsiedztwo drogi S8) związane z emisją hałasu komunikacyjnego.

W 2011 r. na potrzeby sporządzenia map akustycznych dla dróg krajowych w województwie mazowieckim wykonano pomiary poziomu hałasu na drodze S8 w granicach powiatu wołomińskiego – na odcinkach: Radzymin obwodnica km 479+643 oraz Radzymin – Wola Rasztowska km 485+414. Wyniki powyższych badań prezentują poniższa tabela nr 14.

Tabela nr 14. Przekroczenia wartości dopuszczalnych poziomów hałasu na terenie powiatu wołomińskiego

Przekroczenie wartości dopuszczalnych	Wskaźnik L _{DWN} [dB]				
	do 5 dB	> 5 – 10 dB	> 10 – 15 dB	> 15 – 20 dB	pow. 20 dB
	Stan warunków akustycznych środowiska				
	niedobry	zły	bardzo zły		
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [ha]	279,9	119,2	53,0	23,1	8,3
Liczba lokali mieszkalnych w danych zakresie [szt.]	1293	501	286	108	21
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [szt.]	4521	1734	1053	395	78
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	2	0	5	2	5
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [ha]	309,5	121,6	48,8	27,3	9,5
Liczba lokali mieszkalnych w danych zakresie [szt.]	1506	628	273	167	50
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [szt.]	5247	2296	1024	636	197
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	2	1	4	3	4

Źródło: Wykonanie map akustycznych dla dróg krajowych na terenie województwa mazowieckiego, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, 2011 r.

Objaśnienia skrótów użytych w tabeli:

- L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jak przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (rozumianej jak przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumianej jak przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00)
- L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianej jak przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

Emisja pól elektromagnetycznych

Na terenie Gminy Dąbrówka nie są prowadzone cykliczne pomiary emisji pól elektromagnetycznych do środowiska. Ostatnie pomiary poziomu pól elektromagnetycznych na terenie powiatu wołomińskiego wykonano w 2012 r. Ich wyniki przedstawia tabela nr 15.

Tabela nr 15. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie powiatu wołomińskiego

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Zakres częstotliwości pomiaru	
		0,1 – 1 000 MHz	1 – 3 000 MHz
1.	ul. Legionów 1, Wołomin	0,97 V/m	1,17 V/m
2.	Poświętne, Plac przy kościele	< 0,1 V/m	< 0,2 V/m

Źródło: *Monitoring pól elektromagnetycznych w 2012 roku*, www.wios.warszawa.pl

Na terenie Gminy główne źródło pól elektromagnetycznych stanowią: urządzenia elektryczne wykorzystywane przez człowieka, sieci energetyczne oraz pojedyncze obiekty radiokomunikacyjne. Na podstawie powyższych pomiarów można przypuszczać, że aktualnie w miejscach dostępnych dla ludności nie występują na terenie gminy pola elektromagnetyczne o natężeniach wyższych od dopuszczalnych.

Jakość gleb

W chwili obecnej najistotniejszym czynnikiem powodującym degradację powierzchni ziemi, w tym gleb na terenie Gminy Dąbrówka jest działalność człowieka. Najważniejsze czynniki wpływające na degradację gleb na terenie to:

- niewłaściwa uprawa gruntów ornych,
- zaorywanie użytków zielonych,
- wadliwie prowadzone melioracje (głównie odwadniające),
- nieumiejętne stosowanie nawozów i środków ochrony roślin,
- składowanie odpadów w miejscach do tego celu nieprzeznaczonych,
- depozycja zanieczyszczeń z emisji gazów i pyłów,
- zanieczyszczenia komunikacyjne wzdłuż dróg,
- postępująca urbanizacja gminy.

Wszelkie zmiany we właściwościach chemicznych gleby ujawniają się w szczególności w nadmiernym ich zakwaszeniu oraz naruszeniu równowagi jonowej.

Na terenie Gminy Dąbrówka nie są prowadzone badania jakości gleb. Badaniem właściwości agrochemiczne gleb na terenie województwa mazowieckiego zajmuje się Stacja Chemiczno – Rolnicza w Warszawie – Wesołej. Badanie te prowadzone są jednak wyłącznie na poziomie powiatu. Na ich podstawie właściwości agrochemiczne gleb na terenie powiatu wołomińskiego scharakteryzować można w sposób następujący ²:

- 1) *odczyn* – 81 – 100 % gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych,
- 2) *potrzeby wapnowania* – 61 – 80 % gleb o potrzebach wapnowania koniecznych i potrzebnych,
- 3) *zasobność w fosfor* – 21 – 40 % gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu,
- 4) *zasobność w potas* – 61 – 80 % gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości potasu,
- 5) *zasobność w magnez* – 61 – 80 % gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości magnezu.

Na terenie powiatu wołomińskiego nie posiada lokalizacji punkt monitoringu chemizmu gleb ornych, prowadzonego przez Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach.

Wydobycie kopalin

Największy wpływ na stan powierzchni ziemi na terenie Gminy Dąbrówka ma eksploatacja surowców mineralnych. W granicach gminy występują przede wszystkim złoża kopalin pospolitych: osadów piaszczystych i żwirowych, związanych z czwartorzędowymi formami działalności lodowców lub akumulacyjną działalnością rzeczną i procesami eolicznymi. Piaszki rzeczne występują w dolinie rzeki Bug, jednak ich eksploatacja nie powinna być rozwijana z uwagi na występujące tu szczególne walory przyrodnicze i krajobrazowe. Piaszki eoliczne (wydmowe) nie są obecnie eksploatowane na szerszą skalę.

Ponadto w południowo – zachodniej części gminy (m.in. Guzowatka, Chajęty) występują znaczne pokłady ilów, które stanowią główne złoża wydobywane obecnie na terenie Gminy Dąbrówka. W poniższej tabeli nr 16 zaprezentowano złoża kopalin zlokalizowane na terenie gminy.

Tabela nr 16. Złoża kopalin zlokalizowane na terenie Gminy Dąbrówka

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Zasoby [tys. m ³]		Wydobycie
			geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Kopalina: piaski i żwiry					
1.	Kołąków	R	114	-	-
2.	Sokołówek	R	2.362	-	-

² *Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2006 roku. Raport Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Warszawa 2007 r.*

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Zasoby [tys. m ³]		Wydobycie
			geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Kopalina: piaski kwarcowe					
1.	Dąbrówka	Z	1.019,5	-	-
Kopalina: surowce ilaste ceramiki budowlanej					
1.	Chajęty	Z	63	-	-
2.	Chajęty 3	R	276	-	-
3.	Chajęty 3/1	R	106	-	-
4.	Chajęty II	T	325	324	-
5.	Guzowatka	R	6.541	-	-
6.	Guzowatka 4	E	182	182	3
7.	Guzowatka III	E	79	-	2
8.	Guzowatka III/1	E	40	-	5
9.	Małopole II K	T	300	12	-
10.	Małopole III	T	50	-	-
11.	Stanisławów	R	1.112	-	-

Stan zagospodarowania złoża: Z – zaniechane, E – eksploatowane, T – czasowo eksploatowane, M – wybilansowane, R – rozpoznanie szczegółowe, S – szacunkowe, N – prognostyczne

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na 31.12.2014 r., Państwowy Instytut Geologiczny, 2015 r.

Na terenie Gminy funkcjonują cztery instalacje służące wytwarzaniu wyrobów ceramicznych (z wydobywanych na terenie Gminy surowców ilastych). Ich krótka charakterystykę przedstawia poniższa tabela nr 17.

Tabela nr 17. Wykaz instalacji służących wytwarzaniu wyrobów ceramicznych na terenie Gminy Dąbrówka

Prowadzący instalację	Lokalizacja	Zdolność produkcyjna [Mg/ rok]	Roczny bilans zużycia surowców ilastych [Mg]	Decyzja – pozwolenie zintegrowane
CEGPOL PPHU Janusz Rydzewski	Chajęty 84, 05 – 252 Dąbrówka	10.500,0	8.640,0	nr 305/ 08, ważna do 30.05.2018 r.
Zakład Ceramiki Budowlanej „MIREX” Miroslaw Świętochowski	Chajęty 80, 05 – 252 Dąbrówka	13.500,0	15.085,0	nr 371/08, ważna do 30.07.2018 r.
Produkcja Cegły W. Zieliński, S. Szczęsny	Guzowatka, 05 – 252 Dąbrówka	21.000,0	24.450,0	nr 368/08, ważna do 30.07.2018 r.
CEGBUD Cegielnia Dąbrówka, Adam Banasik	Stanisławów, 05 – 252 Dąbrówka	17.000,0	19.730,0	nr 52/09, ważna do 30.01.2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Wołominie

Poważne awarie i zagrożenia naturalne

Na terenie Gminy Dąbrówka nie posiadają lokalizacji zakłady dużego oraz zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii. Ryzyko poważnej awarii na terenie Gminy wiąże się głównie z

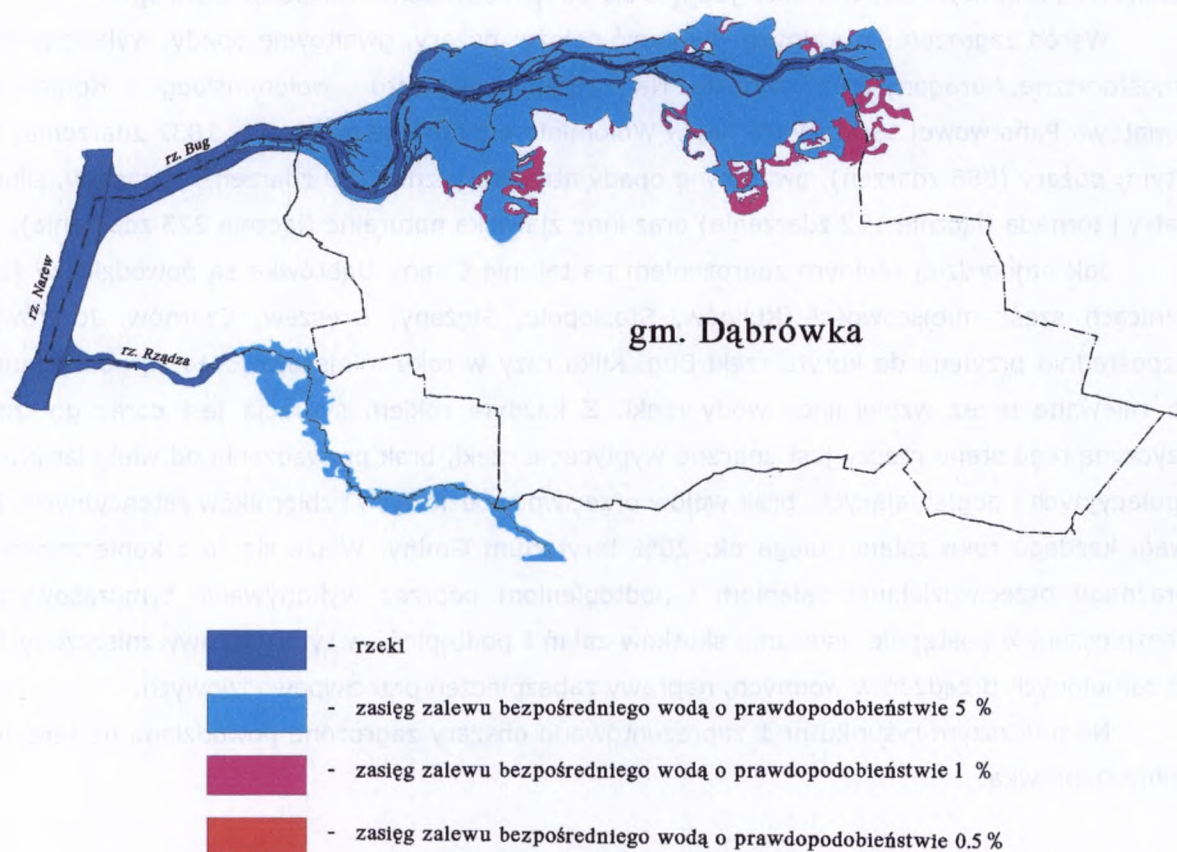
realizacją transportu toksycznych środków chemicznych. Przez tereny Gminy przechodzą droga o znaczeniu krajowym S8, charakteryzująca się dużym udziałem transportu ciężkiego.

Wśród zagrożeń naturalnych wymienić należy: pożary, gwałtowne opady, wyładowania atmosferyczne, huragany oraz powodzie. Na terenie powiatu wołomińskiego Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Wołominie odnotowała w 2010 r. 1832 zdarzenia, a w tym: pożary (886 zdarzeń), gwałtowne opady atmosferyczne (169 zdarzeń), huragany, silne wiatry i tornada (łącznie 132 zdarzenia) oraz inne zjawiska naturalne (łącznie 223 zdarzenia).

Jak najbardziej realnym zagrożeniem na terenie Gminy Dąbrówka są powodzie. W jej granicach sześć miejscowości (Kuligów, Stasiopole, Ślężany, Dręszew, Czarnów, Józefów) bezpośrednio przylega do koryta rzeki Bug. Kilka razy w roku miejscowości te są podtapiane lub zalewane przez wzbierające wody rzeki. Z każdym rokiem sytuacja jest coraz gorsza. Przyczyną tego stanu rzeczy jest znaczne wypłylenie rzeki, brak prowadzenia od wielu lat prac regulacyjnych i pogłębiających, brak wałów przeciwpowodziowych i zbiorników retencyjnych. Z uwagi każdego roku zalaniu ulega ok. 20% terytorium Gminy. Wiąże się to z koniecznością doraźnego przeciwdziałania zalaniom i podtopieniom poprzez wykonywanie tymczasowych zabezpieczeń, a następnie usuwania skutków zalań i podtopień, w tym naprawy zniszczonych lub zamulonych urządzeń w wodnych, naprawy zabezpieczeń przeciwpowodziowych.

Na poniższym rysunku nr 1 zaprezentowano obszary zagrożone powodziami na terenie Gminy Dąbrówka.

Rysunek nr 1. Obszary zalewowe na terenie Gminy Dąbrówka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wołomińskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2019

Ochrona przyrody

Według „Krajowego Programu Zwiększania Lesistości” lesistość kraju do roku 2020 ma wzrosnąć do 30%. W „Programie Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r.” sformułowany został cel – zwiększenie lesistości i ochrona lasów. Wojewódzki Program Ochrony Środowiska planuje, aby do 2011 r. lesistość województwa wzrosła do 25%.

Według „Krajowego Programu Zwiększania Lesistości” na terenie powiatu wołomińskiego do 2020 r. istnieje konieczność zalesienia 321 ha gruntów.

Na terenie Gminy Dąbrówka posiadają lokalizację obszary chronione na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 627 z późn. zm.). Są to obszary NATURA 2000: Dolina Dolnego Bugu (PLB 140001), Ostoja Nadbużańska (140011) oraz „Krogulec” (PLH 140008). Poniżej przedstawiono ich krótką charakterystykę.

Na terenie Gminy Dąbrówka nie posiadają lokalizacji: rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Dolnego Bugu” (PLB 140001)

Obszar obejmuje odcinek doliny dolnego i środkowego Bugu o łącznej długości ok. 260 km, począwszy od ujścia Krzny pod Terespołem aż do Zalewu Zegrzyńskiego, o powierzchni 74.309,92 ha. Szeroka dolina Bugu zachowała się w stanie zbliżonym do naturalnego, z nieregulowanym, silnie meandrującym korytem, licznymi starorzeczami i wyspami w nurcie, piaszczystymi łachami i skarpami oraz zespołami nadbrzeżnych łąk, torfowisk, zarośli i lasów. Największe powierzchnie na terenie obszaru zajmują suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Tereny bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek oraz wokół starorzeczy. Niektóre fragmenty doliny Bugu, zwłaszcza na odcinku powyżej Drohiczyzna, mają charakter przełomowy, a rzeka wije się tam wśród ograniczających jej dolinę morenowych wzgórz.

Dolina miejscami jest szeroka na kilka kilometrów, miejscami zaś zwęża się do kilkuset metrów i głęboko wcina w otaczające ją wysoczyzny, a jej krawędzie tworzą wysokie na kilkadziesiąt metrów skarpy. Elementem urozmaicającym krajobraz są także rozcinające wysoczyzny doliny większych dopływów Bugu. W dolnym odcinku dolina Bugu jest znacznie szersza, w wielu miejscach ograniczona wałami przeciwpowodziowymi. Towarzyszą jej tu rozległe obszary łąk, w tym również łąk zalewowych, lasów łęgowych oraz borów sosnowych, które porastają nadrzeczne skarpy i piaszczyste wydmy.

Różnorodność zbiorowisk roślinnych i krajobrazów przyrodniczych w dolinie rzeki stwarzają warunki bytowania licznym rzadkim gatunkom zwierząt i roślin. Szczególnym bogactwem przyrodniczym odznaczają się rozległe nadbużańskie łąki, jakie wykształciły się w rozszerzeniach doliny, pomiędzy jej krawędzią, a korytem rzeki. Wysokie trawy, samotne potężne dęby i grupki starszych drzew, otaczających wypełnione wodą zagłębienia terenu, a także fragmenty nadrzecznych lasów łęgowych, stanowią siedlisko i żerowisko liczących gatunków zwierząt, przede wszystkim ptaków.

To właśnie na nadbużańskich wyspach i łachach oraz na nadrzecznych łąkach gnieździ się najwięcej rzadkich gatunków ptaków, których występowanie związane jest z szerokimi, zachowanymi w stanie naturalnym dolinami dużych rzek. Poszczególne części obszaru znajdują się w granicach Parku Krajobrazowego Podlaski Przełom Bugu, Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca. W granicach obszaru leży 9 rezerwatów przyrody, przy czym żaden nie jest położony w granicach administracyjnych Gminy Dąbrówka.

Omawiany obszar w znacznie mierze pokrywa się z siedliskowym obszarem Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011 (46 036,7 ha).

Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk cennych gatunków ptaków na omawianym obszarze sprzyja ekstensywne użytkowanie dominujących tu łąk i suchych pastwisk. Największe zagrożenie dla awifauny i jej siedlisk w dolinie dolnego Bugu stwarza natomiast zmiana sposobów użytkowania: zaprzestanie wypasu i koszenia, zamiana użytków zielonych w pola uprawne, zalesianie muraw oraz nadmierny rozwój zabudowy rekreacyjnej w dolinie rzeki.

Dolina Dolnego Bugu jest ważną w skali kraju ostoją ptaków związanych z siedliskami szerokiej doliny rzecznej, która zachowała naturalny charakter, w tym zwłaszcza rybitw i ptaków siewkowych. Jest to jedna z kilku głównych krajowych ostoi lęgowych cyranki *Anas querquedula* (200–320 par lęgowych, blisko 10% ogólnokrajowej populacji lęgowej), płaskonosza *Anas cyaea* (ok. 50 par lęgowych, ok. 3% ogólnokrajowej populacji lęgowej), sieweczki obrożnej *Charadrius hiaticula* (do 106 par lęgowych, blisko 30% krajowej populacji lęgowej), sieweczki rzecznej *Charadrius dubius* (do 145 par lęgowych, ponad 4% krajowej populacji lęgowej), derkacza *Crex crex* (540–7000 odzywających się samców), kszczyka *Gallinago gallinago* (do 250 par lęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej), kulika wielkiego *Numenius arquata* (14 par lęgowych, ok. 3% ogólnokrajowej populacji lęgowej), rycyka *Limosa limosa* (490–560 par lęgowych, ok. 10% krajowej populacji lęgowej), krwawodzioba *Tringa totanus* (128–205 par lęgowych, ok. 8% krajowej populacji lęgowej), brodziec piskliwego *Actitis hypoleucos* (do 84 par lęgowych, ok. 5% ogólnokrajowej populacji lęgowej), rybitwy białoczelnej *Sterna albifrons* (62–70 par lęgowych, ok. 10% ogólnokrajowej populacji lęgowej), rybitwy rzecznej *Sterna hirundo* (114–137 par lęgowych, ponad 3% ogólnokrajowej populacji lęgowej) i rybitwy czarnej *Chlidonias niger* (360–380 par lęgowych, ponad 7% ogólnokrajowej populacji lęgowej).

Na uwagę zasługuje także stosunkowo znaczna liczebność tutejszych populacji lęgowych bączka *Ixobrychus minutus* (1–10 par lęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej), zimorodka *Alcedo atthis* (55–82 par lęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej) i podróżniczka *Luscinia svecica* (23–26 par lęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej). Dolina Dolnego Bugu była ostatnim w kraju miejscem gniazdowania kulona *Burhinus oedicephalus*.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Ostoja Nadbużańska” (PLH 140011) – zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej z dn. 10.01.2011 r. nr aktu C(2010)9669

Ostoja obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego. Większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt rzecznych. Koryto Bugu jest w większości nie zmienione przez człowieka, pozostały tu liczne, piaszczyste wyspy, nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami nadrzecznymi, z dobrze rozwiniętymi zaroślami wierzbowymi. Pierwsza terasa rzeki obfituje w starorzecza, zróżnicowana pod względem wielkości, głębokości i stopnia porośnięcia przez roślinność wodną. Do ostoi włączony jest także kompleks lasów liściastych między miejscowościami Drażniew i Platerów. Lasy zajmują niecałe 20% obszaru. Dominują siedliska nieleśne: łąki i pastwiska oraz uprawy rolnicze.

Szczególnie cenny jest kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym naturalnym charakterze oraz szereg zbiorowisk łąkowych i związanych z siedliskami wilgotnymi, typowo wykształconych na dużych powierzchniach. 16 rodzajów siedlisk z tego obszaru znajduje się w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu występowanie 21 gatunków z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla

ochrony ichtiofauny w Polsce. Obejmuje ona 10 gatunków ryb z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z koza złotawą i kielbkiem biało-płetwym. Stanowiska rzadkich gatunków roślin w tym 2 gatunki z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Bogata fauna bezkręgowców, m.in. interesujące gatunki pajaków (*Agyneta affinis*, *A. saxatilis*, *Chocorna picinus*, *Enoplognatha thoracica*, *Enophrys aequipes*, *Hahnha halveola*, *Iberina candida*, *Leptyphantus flavipes*, *Styloctetor stativus*). Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.

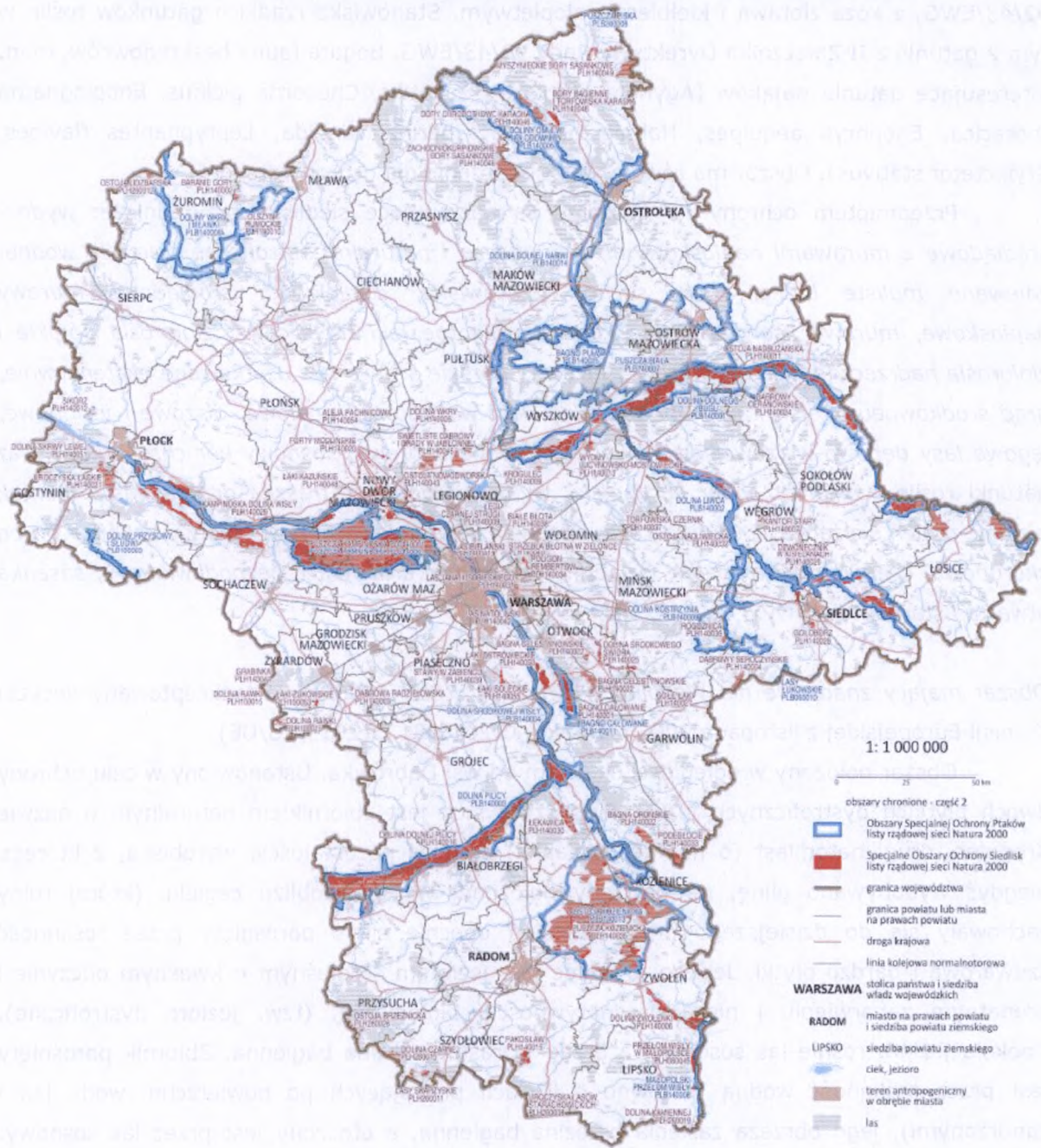
Przedmiotem ochrony na obszarze są następujące siedliska przyrodnicze: *wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi, starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, zalewane muliste brzegi rzek, suche wrzosowiska, ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe, murawy kserotermiczne, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne, łąki selemicowe, niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe, ciepłolubne dąbrowy, sosnowy bór chrobotkowi oraz gatunki roślin i zwierząt: bóbr europejski, wydra europejska, traszka grzebieniasta, kumak nizinny, boleń, różanka, piskorz, koza złotawa, koza, głowacz biało-płetwy, skójką grubo skorupowa, czerwoczyk nieparek, szlachkoń szafraniec oraz leniec bezpodkwiatowy, sasanka otwarta i starodub łąkowy.*

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Krogulec” (PLH 140008) – zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej z listopada 2007 r. nr aktu C(2012)8135(2013/23/UE)

Obszar położony w odległości ok. 2 km od wsi Dąbrówka. Ustanowiony w celu ochrony dwóch płytkich dystroficznych jezior. Pierwszy z nich jest zbiornikiem naturalnym o nazwie Krogulec, drugi natomiast (o nazwie Glinianka) stanowi pozostałość wyrobiska, z którego niegdyś wydobywano glinę, na potrzeby położonej w jego pobliżu cegielni (której ruiny zachowały się do dzisiejszego dnia). Jest on obecnie silnie porośnięty przez roślinność szuwarową i bardzo płytki. Jezioro Krogulec jest jeziorem śródleśnym o kwaśnym odczynie i brunatnym zabarwieniu i niską produktywnością biologiczną. (tzw. jezioro dystroficzne). Dookoła jeziora rośnie las sosnowy, a brzegi porasta brzezina bagienna. Zbiornik porośnięty jest przez roślinność wodną (zarówno o liściach pływających po powierzchni wody jak i zanurzonymi), jego obrzeża zasiedla brzezina bagienna, a otoczony jest przez las sosnowy. Zbiorniki te są bardzo cenne pod względem przyrodniczym, gdyż są stanowiskiem występowania strzebli błotnej (gatunek ryby, zapisany w Polskiej Czerwonej Księdze zwierząt jako gatunek silnie zagrożony wyginięciem). Szczególne znaczenie dla zachowania tego gatunku ma większe jezioro (będące obecnie jednym z największych stanowisk strzebli błotnej w Polsce).

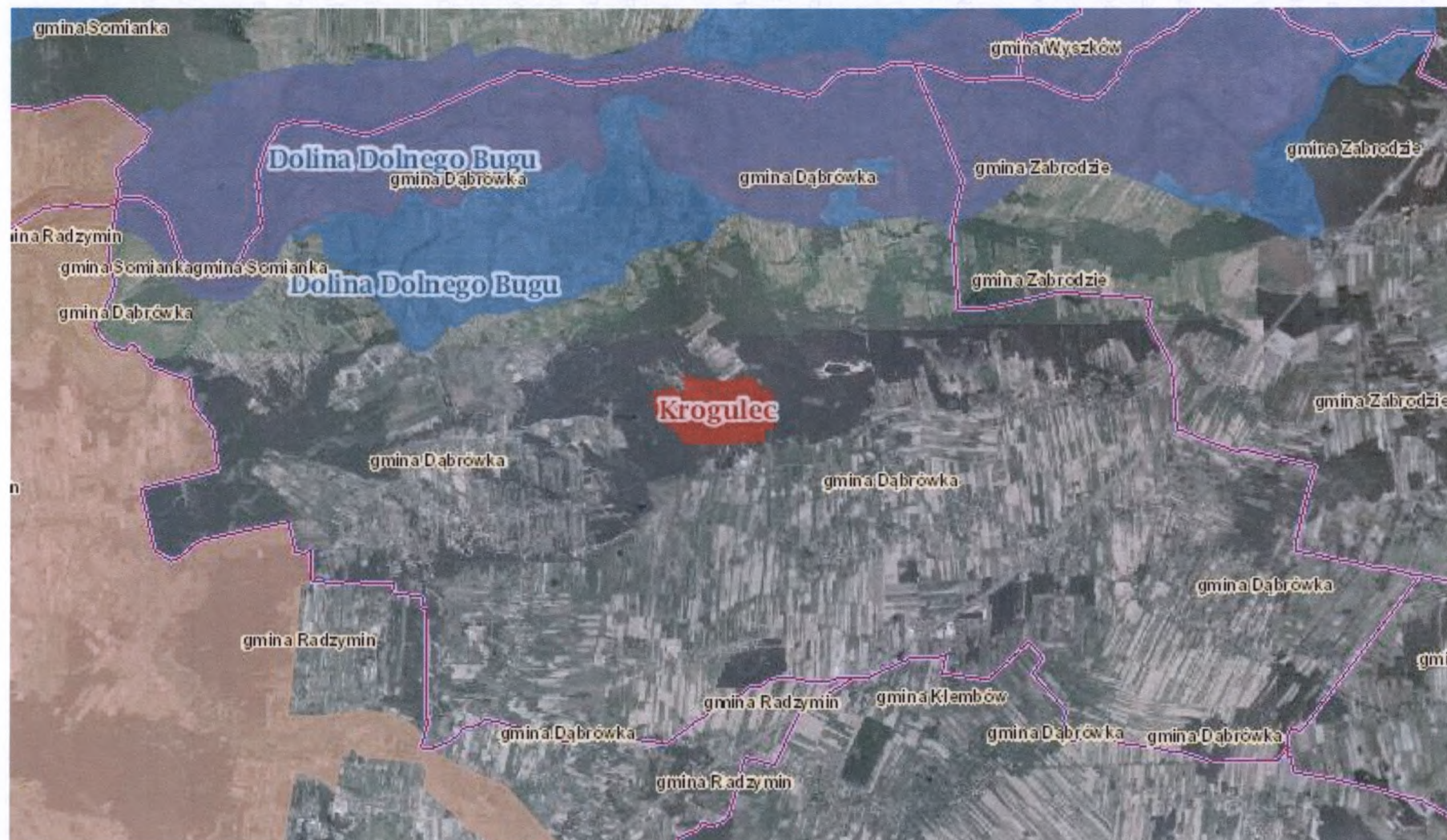
Poniżej przedstawiono mapę (nr 1) obrazującą lokalizację obszarów NATURA 2000 na terenie województwa mazowieckiego oraz mapę (nr 2) obrazującą lokalizację obszarów NATURA 2000 na terenie Gminy Dąbrówka.

Mapa nr 1. Lokalizacja obszarów NATURA 2000 na terenie województwa mazowieckiego

Źródło: Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r., Warszawa 2012 r.

Mapa nr 2. Lokalizacja obszarów NATURA 2000 na terenie Gminy Dąbrówka

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Rozdział 7.2. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji *Programu*

Podstawowym założeniem *Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka na lata 2016 – 2019, z perspektywą na lata 2020 – 2023* jest uzyskanie stałej i zauważalnej poprawy jakości wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego. Proponuje on system działań proekologicznych wzajemnie się uzupełniających (w którym uczestniczyć powinien również samorząd powiatu oraz województwa). Co prawda analizowany *Program* jest dokumentem o dużym stopniu ogólności, doprecyzowującym warunki, cele i priorytety, które wynikają z dokumentów nadrzędnych (głównie PEP), więc brak jego realizacji nie zmienia ogólnych zasad ochrony i kształtowania środowiska. Jednakże brak jego realizacji znacznie utrudni wprowadzenie określonych zasad w życie, a tym samym znacznie utrudni realizację zrównoważonego rozwoju na terenie Gminy Dąbrówka. Istnieje również prawdopodobieństwo, że nastąpi pogorszenie się stanu środowiska w regionie.

Poniżej przedstawiono potencjalne zmiany, jakie mogłyby nastąpić w przypadku braku realizacji, w poszczególnych dziedzinach/zagadnieniach ochrony środowiska.

– **Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej**

W przypadku zaniechania realizacji priorytetów zawartych w projekcie *Programu*, mogą wystąpić niekorzystne zmiany stanu środowiska, obejmujące w szczególności pogorszenie się jakości wód powierzchniowych i podziemnych, marnotrawienie zasobów wód podziemnych oraz pogorszenie się stanu aerosanitarnego powietrza atmosferycznego.

Jednym z głównych ustaleń projektu *Programu* jest zapewnienie harmonijnego i kompleksowego rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Brak wyposażenia gminy w sieć kanalizacyjną oraz brak sprawnego systemu oczyszczania ścieków komunalnych bezsprzecznie spowoduje pogarszanie się czystości wód powierzchniowych i może zagrozić wodom wgłębnym. Ponadto może oddziaływać zniechęcająco na potencjalnych inwestorów i w efekcie zahamować aktywizację powyższych obszarów.

Gospodarka wodna, w myśl ustanowionych w projekcie *Programu* priorytetów powinna być prowadzona zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Działania przypadkowe i fragmentaryczne przyczynią się do wybiórczej ochrony środowiska na wybranych, niewielkich obszarach (obejmujących głównie tereny wysoko zamieszkałe). Skutkiem powyższych działań będzie pogorszenie się jakości wód oraz zanieczyszczenie powierzchni ziemi na pozostałych, nisko bądź niezamieszkałych terenach gminy, co w konsekwencji przyczyni się do degradacji obszarów cennych przyrodniczo.

Brak sukcesywnej poprawy stanu dróg gminnych oraz modernizacji lokalnych systemów grzewczych i termomodernizacji budynków nie pozostanie obojętny dla aerosanitarnej jakości powietrza atmosferycznego na terenie gminy, a w przypadku modernizacji dróg także dla jakości klimatu akustycznego na jej terenie.

- Ograniczenie emisji substancji i energii

Gmina Dąbrówka posiada niski poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Jednak w dalszym ciągu należy utrzymać pozytywną tendencję stopniowej poprawy jego stanu czystości. Brak realizacji działań przedstawionych w projekcie *Programu* spowoduje zahamowanie tych korzystnych trendów, a w najgorszym przypadku nawet pogorszenie się jakości powietrza.

Utrzymanie starych, przestarzałych technologii ulegających dekapitalizacji, wzrost energochłonności produkcji, oraz brak nowoczesnych, wysokosprawnych urządzeń redukujących ilość wytwarzanych zanieczyszczeń spowoduje wzrost emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Emisja transportowa zwiększy się w wyniku wzrostu liczby pojazdów samochodowych przy jednoczesnym ich złym stanie technicznym i nieograniczonym ruchu samochodowym.

Wykorzystywanie węgla niskiej jakości jako głównego źródła energii, brak inwestycji proekologicznych w dziedzinie ciepłownictwa oraz stosowanie alternatywnych źródeł energii na małą skalę może również przyczynić się do tego, że gmina utraci swoją korzystną pozycję wśród innych i pozostanie w grupie terenów o podwyższonej emisji zanieczyszczeń.

Brak rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków spowoduje bezsprzeczny wzrost zagrożenia jakości środowiska wodno – gruntowego przez rosnącą ilość ścieków komunalnych wprowadzanych do środowiska.

Brak realizacji systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami zawartych w projekcie *Programu* doprowadzi do dalszego zwiększania się ilości deponowanych na składowiskach odpadów. Może również przyczynić się do zwiększania się liczby „dziki wysypisk” oraz ograniczy ilość odpadów poddawanych odzyskowi.

- Ochrona środowiska przyrodniczego

Brak ochrony najcenniejszych przyrodniczo ekosystemów spowoduje niewątpliwie zubożenie zasobów biologicznych na poziomie gminy, a w konsekwencji także na poziomie regionu oraz całego kraju. Postępująca degradacja ekosystemów wywoła szereg nieodwracalnych zmian w ich strukturze (przede wszystkim ich uproszczenie). Zmiany takie skutkują zaburzeniami równowagi ekologicznej i zakłóceniami przepływu energii i materii w ekosystemie.

Brak realizacji założeń projektu *Programu* przyczynić się może w konsekwencji to degradacji zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, chronionych w ramach obszarów NATURA 2000: Dolina Dolnego Bugu, Ostoja Nadbużańska oraz Krogulec.

- Powszechna edukacja ekologiczna oraz zwiększenie aktywności obywatelskiej

W przypadku nie podjęcia działań edukacyjnych, można spodziewać się kontynuacji konsumpcyjnego modelu życia, polegającego na stałym dążeniu do podnoszenia efektywności procesów gospodarczych bez uwzględniania skutków społecznych i przyrodniczych. Takiemu „rozwojowi” towarzyszyć będzie postępująca degradacja środowiska przyrodniczego, prowadząca do trwałych i (w wielu przypadkach) nieodwracalnych zmian. Nasiloną konsumpcją, która wiąże się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na surowce i energię oraz

nadmierną produkcją odpadów przyczyni się do marnotrawstwa zasobów przyrody, ludzkiej pracy i wzrostu kosztów produkcji. Będzie też następować stały wzrost zanieczyszczenia środowiska, co z kolei wpłynie na pogorszenie się warunków zdrowotnych społeczeństwa. Jeżeli proces ten byłby kontynuowany, może dojść do zagrożenia katastrofą ekologiczną. Zachodzi więc pilna konieczność inwestowania w świadomość społeczną, zwłaszcza młodego pokolenia. Niezbędne jest ukształtowanie ekologicznej wrażliwości, kreującej nowe wzorce zachowań społecznych, nowe hierarchie i pragnienia, zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Reasumując powyższe należy stwierdzić, że w przypadku braku realizacji projektu *Programu ochrony środowiska* potencjalne zmiany stanu środowiska w szczególności będą dotyczyć:

- pogorszenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków,
- postępującej degradacji gleb i utrata ich dla rolnictwa,
- utraty różnorodności ekologicznej i cennych przyrodniczo terenów,
- degradacji walorów krajobrazu,
- pogorszenia jakości powietrza,
- zagrożenia spadkiem liczebności chronionych gatunków flory i fauny,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Rozdział 8. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Pod pojęciem *znaczących oddziaływań na środowisko* rozumieć należy takie oddziaływania, które mogą w istotny sposób zmienić cechy zasobów naturalnych oraz wytworzonych przez człowieka.

W okresie programowania analizowanego *Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka* przewiduje się realizację następujących przedsięwzięć (zapisanych w dokumencie w sposób literalny):

- usuwanie azbestu z terenu Gminy Dąbrówka,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- budowa i modernizacja pozostałych dróg gminnych w tym wykonanie chodników,
- budowa kanalizacji w wybranych miejscowościach gminy,
- budowa oczyszczalni ścieków w Czarnowie i I etapu kanalizacji,
- budowa parkingów i plaży na terenie Gminy,
- budowa turystycznych szlaków pieszych i rowerowych na terenie Gminy,
- rozbudowa infrastruktury wodociągowo – kanalizacyjnej wokół obszaru NATURA 2000 w Gminie Dąbrówka (etap III) – budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w

miejsowościach Chruściele – Dąbrówka – Józefów – Lasków – Ludwinów – Trojany – Zaścienie.

Wszystkie powyżej wymienione przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny. W większości przypadków będą one również realizowane w obrębie istniejących już obiektów infrastrukturalnych i budowlanych, w przypadku nowych – w obrębie terenów o określonym stopniu antropopresji. Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że:

- nie przewiduje się wystąpienia **znaczących oddziaływań na środowisko** jako całość oraz na jego poszczególne elementy, tj. ludzie, gleba, wody, powietrze, klimat akustyczny **związanych z realizacją powyższych przedsięwzięć**,
- nie przewiduje się również wystąpienia **znaczących oddziaływań na środowisko** jako całość oraz na jego poszczególne elementy, tj. ludzie, gleba, wody, powietrze, klimat akustyczny oraz krajobraz **związanych z emisją do środowiska**,
- nie przewiduje się także wystąpienia **znaczącego oddziaływania** planowanych przedsięwzięć na środowisko **związanego z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych**.

Reasumując powyższe w okresie programowania analizowanego *Programu ochrony środowiska* nie przewiduje się realizacji przedsięwzięć, które w znacząco negatywny sposób będą oddziaływać na środowisko przyrodnicze, a w szczególności na obszary NATURA 2000. Ponadto, ze względu na znaczny stopień ogólności projektu *Programu* analiza ta byłaby w znaczący sposób utrudniona, a uzyskane w jej efekcie wyniki w znacznym stopniu obciążone błędem.

Zaznaczyć również należy, iż realizacja jakiegokolwiek przedsięwzięcia, określonego w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. Nr 213, poz. 1397) bądź mogącego znacząco negatywnie oddziaływać na obszar NATURA 2000 wymaga przeprowadzenia szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko, z którą związany jest obligatoryjny bądź fakultatywny obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko. Na etapie powyższej oceny oddziaływania na środowisko przeprowadza się również ocenę stanu środowiska przyrodniczego w obrębie terenu objętego bezpośrednimi zamierzeniami inwestorskimi oraz jego sąsiedztwie.

Rozdział 9. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Poniżej przedstawiono główne problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu:

W zakresie ochrony przyrody:

- rosnąca presja przekształcania gruntów rolnych i leśnych na grunty budowlane zwłaszcza na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych,
- brak akceptacji społecznej dla tworzenia form ochrony przyrody, co powoduje trudności z powiększaniem istniejących i tworzeniem nowych form,
- brak mechanizmów prawnych tworzenia korytarzy ekologicznych oraz określenia zasad ich funkcjonowania,
- brak pełnej waloryzacji przyrodniczej w aspekcie gatunków chronionych i zagrożonych wyginięciem oraz siedlisk obszarów Natura 2000.

Dużym problemem związanym z ochroną przyrody jest silna antropopresja na tereny cenne przyrodniczo. Związane jest to z zajmowaniem tych terenów w szczególności pod zabudowę mieszkaniową czy lotniskową (dotyczy to obszarów NATURA 2000 – Dolina Dolnego Bugu i Ostoja Nadbużańska). Równie istotnym zagrożeniem jest zwiększająca się presja turystyczna na tereny cenne przyrodniczo. Nadmierna penetracja wiąże się z bezpośrednim niszczeniem cennych gatunków roślin, płoszeniem zwierząt, zwiększonym hałasem, zaśmiecaniem i tworzeniem nielegalnych wysypisk śmieci (dotyczy to obszarów NATURA – Dolina Dolnego Bugu, Ostoja Nadbużańska i Krogulec).

Zagrożenie cennych siedlisk powodują także zmiany stosunków wodnych np. niewłaściwe prowadzenie melioracji czy użytkowanie terenu (dotyczy to w szczególności obszaru NATURA 2000 – Krogulec). Intensyfikacja produkcji rolniczej, złe wykorzystanie środków ochrony roślin oraz likwidacja śródpolnych zadrzewień prowadzi do ubożenia i degradacji krajobrazu oraz ograniczenia liczebności wielu gatunków roślin i zwierząt w obrębie lokalnych populacji.

Według danych zawartych w standardowych formularzach danych (SDF) jako największe zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania i pełnienia wyznaczonej swojej dla poszczególnych obszarów NATURA 2000 wymienić należy:

1) Dolina Dolnego Bugu i Ostoja Nadbużańska:

- zaniechanie lub zmniejszenie intensywności gospodarki pastwiskowo – łąkarskiej,
- zamiana łąk w grunty orne i zalesianie łąk,
- wypalania roślinności na łąkach, wzdłuż rowów i dróg,
- eksploatacja torfu i piasku,
- zanieczyszczenie wód,

- nielegalne wysypiska śmieci,
- intensywna penetracja rekreacyjna i wnikanie zabudowy na obszar doliny,

2) Krogulec:

- zmiana warunków wodno – gruntowych,
- zarastanie zbiorników roślinnością szuwarową,
- nadmierna presja wędkarzy,
- dzikie wysypiska śmieci.

W zakresie ochrony lasów:

- rozdrobnienie lasów prywatnych,
- monokultury sosnowe, szczególnie na terenach lasów prywatnych,
- problemy z realizacją decyzji określających zadania w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa,
- garadacja szkodników,
- duże zagrożenie lasów przez pożary,
- zaśmiecanie lasów.

W zakresie ochrony wód oraz gospodarki wodno – ściekowej:

- nadmierna eksploatacja zasobów wód powierzchniowych i podziemnych,
- nieprzestrzeganie przez użytkowników warunków ustalonych w pozwoleniach wodnoprawnych bądź brak posiadania stosownych pozwoleń,
- niedostateczna kontrola użytkowników korzystających z zasobów wodnych,
- niski stopień retencjonowania wód,
- zły stan istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej,
- brak aktualnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających strefy zagrożenia powodzią,
- zagrożenie suszą hydrologiczną,
- odprowadzanie nieoczyszczonych i niedostatecznie oczyszczonych ścieków z sektora komunalnego i przemysłowego do wód i do ziemi,
- niewystarczające skanalizowanie miejskich terenów zurbanizowanych,
- braki w infrastrukturze odprowadzającej i oczyszczającej wody opadowe,
- niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich,
- dysproporcje pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania obszarów wiejskich,
- złe funkcjonowanie przydomowych oczyszczalni ścieków i systemu indywidualnego przetrzymywania i odbioru ścieków,
- spływy powierzchniowe pochodzące ze źródeł rolniczych, obciążone związkami biogennymi oraz toksycznymi pozostałościami po środkach ochrony roślin.

W zakresie ochrony powierzchni ziemi:

- niewłaściwe prowadzenie melioracji wodnych, prowadzące często do przesuszenia terenu bądź jego nadmiernego zawodnienia,
- niewłaściwe stosowanie nawozów bądź środków ochrony roślin,
- dzikie wysypiska odpadów.

Na jakość powierzchni ziemi istotny wpływ ma również właściwa gospodarka odpadami. Do najważniejszych problemów w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Dąbrówka zaliczyć należy:

- brak funkcjonującego systemu gospodarki odpadami komunalnymi rozumianego jako zintegrowany kompleks działań ukierunkowanych na planowe osiągnięcie celu,
- brak pełnego wykorzystania instrumentów prawnych będących w gestii administracji samorządowej gminnej,
- brak zorganizowanego systemu pozyskiwania odpadów niebezpiecznych pochodzących z odpadów komunalnych,
- niewdrożenie selektywnego systemu zbierania odpadów ulegających biodegradacji,
- brak wystarczająco rozwiniętego systemu zbierania olejów odpadowych z małych i średnich przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych oraz brak odpowiedniego selektywnego zbierania omawianych odpadów w miejscu wytwarzania, co uniemożliwia w wielu przypadkach kierowanie ich do regeneracji,
- niewystarczający poziom selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych,
- niepełne informacje o ilości usuniętych wyrobów zawierających azbest oraz ilości pozostających jeszcze na terenie powiatu wyrobów azbestowych,
- niskie poziomy odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych z gospodarstw domowych,
- niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców, szczególnie w zakresie gromadzenia odpadów zmieszanych i selektywnego zbierania,
- niekompletny system zagospodarowania osadów ściekowych,
- problem spalania odpadów w paleniskach domowych.

W zakresie ochrony jakości powietrza atmosferycznego:

- brak szczegółowych badań jakości powietrza na poziomie powiatu,
- emisja powierzchniowa (emisja niska), szczególnie z palenisk domowych i lokalnych kotłowni, stanowiąca główną przyczynę emisji pyłu PM10,
- emisja komunikacyjna pochodząca z niesprawnych środków transportu,
- niewielkie wykorzystanie potencjalnych możliwości w zakresie odnawialnych źródeł energii,
- brak rozbudowanej infrastruktury elektroenergetycznej co ogranicza podłączanie instalacji do sieci, a w konsekwencji blokuje inwestycje OZE,

- ograniczone możliwości dotacji dla osób fizycznych, chcących zainwestować w instalacje OZE (kolektory słoneczne, pompy ciepła),
- protesty społeczności lokalnych związane z planowanymi inwestycjami OZE, szczególnie elektrowniami biogazowymi, wodnymi i wiatrowymi.

W zakresie zanieczyszczenia środowiska hałasem i polami elektromagnetycznymi:

- wzrost zagrożenia hałasem komunikacyjnym w miastach,
- niekorzystne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego pozwalające na rozwój zabudowy mieszkaniowej w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych,
- wzrost liczby obiektów stwarzających wysoką lokalną uciążliwość akustyczną dla mieszkańców,
- wzrost liczby miejsc generowania promieniowania elektromagnetycznego poprzez rozwój telefonii komórkowej.

W zakresie udziału społeczeństwa w ochronie środowiska:

- brak zainteresowania i zaangażowania ze strony potencjalnych uczestników konsultacji,
- zbyt niskie zainteresowanie edukacją ekologiczną ludności regionu,
- zbyt małe zaangażowanie dorosłych grup społecznych w sprawy edukacji ekologicznej,
- konsumpcyjny tryb życia.

Rozdział 10. Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmioty ochrony obszarów NATURA 2000 oraz integralność tych obszarów, a także na środowisko

Przedstawione poniżej analizy oddziaływania ustaleń *Programu* na środowisko oparto na podstawie dostępnych danych literaturowych, badań jakości środowiska (dostępnych w szczególności na poziomie powiatu) oraz wiedzy naukowej, traktującej o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych.

Poniższą prognozę oddziaływania na środowisko charakteryzuje duży poziom ogólności, co wiąże się ze strategicznym charakterem analizowanego dokumentu. Ponadto w ramach prognozy strategicznej analizie w głównej mierze podlegają założenia programu oraz korzyści i zagrożenia związane z jego realizacją. W poniższej prognozie nie przeprowadzono wartościowania wielkości poszczególnych potencjalnych oddziaływań, nie wzięto również pod uwagę czy oddziaływania potencjalnie negatywne mogą one zostać zminimalizowane.

Pod pojęciem *znaczących oddziaływań na środowisko* rozumieć należy takie oddziaływania, które mogą w istotny sposób zmienić cechy zasobów naturalnych oraz wytworzonych przez człowieka.

Biorąc pod uwagę zapisane w projekcie *Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka na lata 2016 – 2019, z perspektywą na lata 2020 – 2023* cele polityki ekologicznej dla gminy oraz planowane do realizacji przedsięwzięcia i działania można stwierdzić, że w

okresie programowania analizowanego *Programu* nie przewiduje się podejmowania działań lub realizacji przedsięwzięć, które oddziaływać będą w sposób znaczący na jakość środowiska przyrodniczego jako całość, bądź na jego poszczególne elementy, w tym w szczególności na obszary NATURA 2000.

Podstawę przeprowadzonych analiz stanowią w szczególności informacje zawarte w następujących dokumentach:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 r. w sprawie ustanowienia Planu Zadań Ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska (PLH 140011) – Dziennik Urzędowy Woj. Maz. z 22 września 2014 r., poz. 8654
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 r. w sprawie ustanowienia Planu Zadań Ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB 140001) – Dziennik Urzędowy Woj. Maz. z 1 października 2014 r., poz. 9006
- Zarządzenie Nr 30 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia Planu Zadań Ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Krogulec (PLH 140008) – Dziennik Urzędowy Woj. Maz. z 2014 r., poz. 78

W poniższej tabeli nr 18 przedstawiono potencjalny wpływ na poszczególne elementy ochrony środowiska celów polityki ekologicznej dla Gminy Dąbrówka.

Potencjalny wpływ określono jako: + oddziaływanie dodatnie; - oddziaływanie negatywne lub 0 – jako brak wpływu. Określając charakter powyższego wpływu brano pod uwagę zarówno oddziaływania występujące na etapie realizacji poszczególnych działań/przedsięwzięć, jak i po ich zakończeniu, bądź na etapie eksploatacji.

Tabela nr 18. Matryca wpływu na środowisko celów polityki ekologicznej dla Gminy Dąbrówka

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
CEL STRATEGICZNY I (długoterminowy) – RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI WODNYMI ORAZ ICH OCHRONA PRZED ZANIECZYSZCZENIEM												
1.	Zapewnienie mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości i ilości wody pitnej	0	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
2.	Budowa i modernizacja systemów poboru, przesyłu i uzdatniania wody	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
3.	Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, by uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
4.	Dążenie do osiągnięcia właściwych standardów jakościowych wód powierzchniowych poprzez ich ochronę przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł przemysłowych i komunalnych	+	+	+	+	+	0	+	0	0	0	+
5.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska, szczególnie w zakresie odprowadzania ścieków	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
6.	Zagospodarowanie ścieków w zabudowie rozproszonej – budowa przydomowych oczyszczalni	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
7.	Wprowadzanie technologii produkcji ograniczających ilość zanieczyszczeń wprowadzanych do wód	+	+	+	+	+	0	+	0	0	0	+
8.	Realizacja i monitoring Programu małej retencji dla Województwa Mazowieckiego	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
9.	Budowa i modernizacja infrastruktury urządzeń melioracji wodnych służących do retencjonowania i regulacji poziomu wód, np. jazów, zastawek, zbiorników wodnych, itp.	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
10.	Ograniczanie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa	+	+	+	+	+	0	+	0	0	0	+
11.	Budowa zbiorników do gromadzenia gnojowicy oraz płyt gnojowych	+	+	+	+	+	0	+	0	0	0	+
12.	Przegląd i weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych	+	+	+	+	+	0	+	0	0	0	+
13.	Kontrola przestrzegania zapisów pozwoleń wodnoprawnych	+	+	+	+	+	0	+	0	0	0	+

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
CEL STRATEGICZNY II (długoterminowy) – OCHRONA POWIETRZA PRZED ZANIECZYSZCZENIEM POWIETRZA												
14.	Dążenie do ograniczenia wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
15.	Dążenie do ograniczenia emisji ze źródeł komunalnych, szczególnie źródeł niskiej emisji	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
16.	Dążenie do ograniczenia emisji ze źródeł produkcyjnych	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
17.	Zmiana paliwa na inne, o mniejszej zawartości popiołu lub zastosowanie energii elektrycznej oraz indywidualnych źródeł energii odnawialnej	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
18.	Termomodernizacja budynków	+	+	+/-	+	+	+	+	0	+	+	+/-
19.	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej i ciepła	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
20.	Promocja i wsparcie mieszkańców w wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach indywidualnych (w celu osiągnięcia wymaganych 14% udziału energii odnawialnej w 2020 r.)	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
CEL STRATEGICZNY III (długoterminowy) – OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED NADMIERNĄ EMISJĄ HAŁASU I POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI												
21.	Dążenie do ograniczenia hałasu na terenach, gdzie jest on odczuwalny jako dokuczliwy i uciążliwy, szczególnie na terenach gęstej zabudowy mieszkalnej	0	+	+	0	0	+	0	0	0	0	+
22.	Utrzymanie aktualnego poziomu hałasu na terenach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna	0	+	+	0	0	+	0	0	0	0	+
23.	Dążenie do ograniczenia hałasu pochodzenia przemysłowego	0	+	+	0	0	+	0	0	0	0	+
24.	Tworzenie odpowiednich zapisów w dokumentach planistycznych oddzielających potencjalne źródła hałasu od terenów zamieszkałych	0	+	+	0	0	+	0	0	0	0	+
25.	Utrzymywanie natężenia niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych lub co najwyżej na tym poziomie	0	+	+	0	0	+	0	0	0	0	+
26.	Dążenie do oddalenia nowych źródeł wysokiego promieniowania elektromagnetycznego od terenów zabudowy mieszkaniowej i ścisłej koncentracji ludzi	0	+	+	0	0	+	0	0	0	0	+
27.	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zasad ograniczenia w użytkowaniu terenów położonych w zasięgu ewentualnego ponadnormatywnego promieniowania elektromagnetycznego	0	+	+	0	0	+	0	0	0	0	+

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
CEL STRATEGICZNY IV (długoterminowy) - OCHRONA I WŁAŚCIWE WYKORZYSTYWANIE GLEB UŻYTKOWANYCH ROLNICZO ORAZ RACJONALNA GOSPODARKA ZASOBAMI KOPALI												
28.	Wykorzystywanie gruntów zgodnie z przeznaczeniem klasą bonitacją i zanieczyszczeniem	+	+	+	+	0	0	+	0	+	0	+
29.	Ochrona gruntów poprzez ograniczenie przeznaczania terenów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne	+	+	+	+	+	0	+	0	+	0	+
30.	Wyłączenie złóż nieeksploatowanych i terenów perspektywicznych z obszarów przeznaczonych pod działalność inną niż wydobywcza, w trakcie sporządzania miejscowych ogólnych planów zagospodarowania przestrzennego	+	+	+	+	+	0	+	0	+/-	0	+
31.	Wzrost stopnia rekultywacji oraz rewitalizacja obszarów po dawnych wyrobiskach eksploatacyjnych. Kontrola terenu dawnych wyrobisk w celu ochrony przed powstawaniem nielegalnych składowisk odpadów	+	+	+	+	+	0	+	+	+/-	0	+
32.	Ograniczenie nielegalnej eksploatacji kopalni	+	+	+	+	+	0	+	+	+	0	+
CEL STRATEGICZNY V (długoterminowy) – PRAWIDŁOWE GOSPODAROWANIE ODPADAMI												
33.	Doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
34.	Opracowanie niezbędnych rozwiązań w zakresie recyklingu papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, w celu osiągnięcia poziomów odzysku i recyklingu, zgodnie z <i>Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych</i> (Dz. U. z 2012 r., poz. 645)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
35.	Opracowanie niezbędnych rozwiązań w zakresie ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji do poziomu 55% w roku 2017 oraz 65% w lipcu 2020 r. zgodnie z <i>Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów</i> (Dz. U. z 2012 r., poz. 676)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
CEL STRATEGICZNY V (długoterminowy) – PRAWIDŁOWE GOSPODAROWANIE ODPADAMI												
36.	Opracowanie niezbędnych rozwiązań w zakresie zagospodarowania odpadów niebezpiecznych ze strumienia komunalnego	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
37.	Gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
38.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest do 2032 r.	+	+	+/-	+	+	+	+/-	+	+	0	+
39.	Minimalizacja oddziaływania na środowisko osadów ściekowych poprzez prawidłowe ich zagospodarowanie	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0	+
40.	Likwidacja nielegalnych miejsc składowania odpadów komunalnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
CEL STRATEGICZNY VI (długoterminowy) – OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I KRAJOBRAZOWYCH GMINY												
41.	Budowanie i aktualizacja baz danych z zakresu ochrony przyrody	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
42.	Ochrona drzew cennych przyrodniczo poprzez ich inwentaryzację oraz ustalenie pomników przyrody	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
43.	Zachowanie ciągłości terenów otwartych, ciągów ekologicznych i użytków zielonych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
44.	Ochrona terenów przyrodniczo cennych oraz właściwe zagospodarowanie terenów chronionych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów NATURA 2000	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
45.	Wdrażanie zatwierdzonych planów zadań ochronnych obszarów NATURA 2000	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
46.	Przeznaczanie nowych terenów pod zalesienia i ograniczanie wylesień poprzez odpowiednie zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego	+/-	+	+/-	+/-	+	+	+	+/-	+	0	+/-
47.	Kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i wiekowej lasów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
48.	Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
49.	Budowa lub modernizacja małej infrastruktury służącej zabezpieczeniu obszarów przyrodniczo przed nadmierną presją turystów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
50.	Budowa ścieżek rowerowych	+/-	+	+/-	+/-	+	+	+	+	+	0	+/-
CEL STRATEGICZNY VII (długoterminowy) – OCHRONA SPOŁECZEŃSTWA PRZED SKUTKAMI POWAŻNYCH AWARIJ PRZEMYSŁOWYCH I ZAGROŻEŃ NATURALNYCH												
51.	Wzrost bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	+	+/-

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
CEL STRATEGICZNY VII (długoterminowy) – OCHRONA SPOŁECZEŃSTWA PRZED SKUTKAMI POWAŻNYCH AWARII PRZEMYSŁOWYCH I ZAGROŻEŃ NATURALNYCH												
52.	Wyznaczanie i wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy i innych dokumentów planistycznych granic obszarów zagrożenia powodzią oraz ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+
53.	Poprawa stanu istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	+	+/-
54.	Realizacja nowych inwestycji w zakresie infrastruktury przeciwpowodziowej w tym utworzenie polderów na terenie województwa mazowieckiego	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
55.	Ochrona naturalnych terenów zalewowych w dolinach rzecznych	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+
56.	Zapobieganie poważnym awariom	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
57.	Ochrona ludności Powiatu przed skutkami poważnej awarii	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
58.	Minimalizacja skutków sytuacji awaryjnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
CEL STRATEGICZNY VIII (długoterminowy) – POWSZECHNA EDUKACJA EKOLOGICZNA												
59.	Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony powierzchni ziemi i gleb oraz wód	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
60.	Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie kształtowania racjonalnych postaw w celu minimalizacji i prawidłowego postępowania z wytwarzanymi odpadami	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
61.	Kształtowanie właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania energii cieplnej i elektrycznej oraz uświadamianie o szkodliwości spalania paliw niskiej jakości	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
62.	Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody i właściwego kształtowania terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
63.	Kształtowanie ekologicznych wzorców zachowań poszczególnych grup społeczeństwa powiatu	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
64.	Promocja zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody na cele konsumpcyjne	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
65.	Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie ładu przestrzennego	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
CEL STRATEGICZNY IX (długoterminowy) – DZIAŁANIA SYSTEMOWE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA												
66.	Proekologiczne inwestycje w dziedzinie transportu dotyczące w szczególności poprawy stanu istniejących dróg i ulic	+	+	+/-	+/-	+	+	+	+	+	+	+/-
67.	Uwzględnienie walorów przyrodniczych i krajobrazowych w procesie kształtowania struktury architektoniczno – urbanistycznej zabudowy wiejskiej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
68.	Planowanie przestrzenne uwzględniające na równi potrzeby inwestorów, mieszkańców oraz środowiska przyrodniczego, realizowane w oparciu o aktualną prognozę oddziaływania na środowisko	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
69.	Kontrola realizacji zaleceń wskazanych w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach dla projektowanych przedsięwzięć, w szczególności na obszarach NATURA 2000	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
70.	Wdrażanie i doskonalenie systemów zarządzania środowiskowego	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

UWAGA: oddziaływanie negatywne może polegać np. na zajęciu terenu pod obiekty budowlane, zalesianie terenów muraw napiaskowych

Na podstawie analizy powyższych celów zidentyfikowano rodzaje przedsięwzięć mogących negatywnie oddziaływać na środowisko, przy czym nie będą to oddziaływania znaczące w rozumieniu przytoczonej powyżej definicji. Będą to przede wszystkim przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym polegające na:

- budowie nowych oraz modernizacji i rozbudowie istniejących sieci wodociągowych,
- budowie nowych oraz modernizacji i rozbudowie istniejących sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków,
- budowie przydomowych oczyszczalni ścieków,
- poprawa stanu istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej oraz realizacji nowych inwestycji w powyższym zakresie.

W poniższej tabeli nr 19 przedstawiono analizę potencjalnego wpływu na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym, przewidzianych do realizacji przez Gminę Dąbrówka.

Tabela nr 19. Matryca wpływu na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie Gminy Dąbrówka

Przedsięwzięcie	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
Realizacja zapisów Programu usuwania azbestu z terenu Gminy	+	+	+/-	+	+	+	+/-	+	+	0	+
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków – ochrona ziemi, wód i środowiska	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
Budowa i modernizacja pozostałych dróg gminnych w tym wykonanie chodników	0	+	+/-	+/-	+/-	+	+/-	0	0	0	+/-
Budowa kanalizacji w wybranych miejscowościach gminy – ochrona środowiska naturalnego	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
Budowa oczyszczalni ścieków w Czarnowie i I etapu kanalizacji – ochrona ziemi, wód i środowiska	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
Budowa parkingów i plaży na terenie Gminy – poprawa warunków życia mieszkańców i letników	+/-	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-

Przedsięwzięcie	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
Budowa turystycznych szlaków pieszych i rowerowych na terenie Gminy – rozwój turystyki	+/-	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-
Rozbudowa infrastruktury wodociągowo – kanalizacyjnej wokół obszaru NATURA 2000 w Gminie Dąbrówka (etap III) – budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowościach Chruściele – Dąbrówka – Józefów – Lasków – Ludwinów – Trojany – Zaścienie – zaopatrzenie ludności w wodę pitną	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+	0	0	0	+/-

UWAGA: negatywne oddziaływanie może polegać np. na zajęciu terenu pod objekty budowlane

Przedstawione powyżej przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny, tzn. będą one terytorialnie realizowane w obrębie jednej gminy. W związku z powyższym przedsięwzięcia te charakteryzować się będą ograniczonym przestrzennie oddziaływaniem na środowisko. Ponadto, w przypadku takich przedsięwzięć, jak budowa sieci kanalizacji sanitarnej czy sieci wodociągowej, główne oddziaływanie na środowisko występuje w fazie realizacji przedsięwzięcia i ma ono również czasowo ograniczony charakter. Są zazwyczaj realizowane w obrębie terenów zmienionych antropogenicznie, tj. w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy.

Zaznaczyć również należy, że w konsekwencji realizacja powyższych przedsięwzięć skutkować będzie poprawą stanu środowiska na danym terenie. Ponadto ich realizacja:

- posiada silny związek z rozwiązywaniem problemów ochrony środowiska na terenie Gminy Dąbrówka,
- służy wspieraniu zrównoważonego rozwoju,
- służy wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska.

W poniższej tabeli nr 20 przedstawiono ocenę potencjalnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w kontekście rodzaju tych oddziaływań.

Tabela nr 20. Matryca wpływu na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie Gminy Dąbrówka w kontekście tych oddziaływań

Przedsięwzięcie	Rodzaj oddziaływania na środowisko
Realizacja zapisów Programu usuwania azbestu z terenu Gminy	etap realizacji – oddziaływania krótkoterminowe i chwilowe, bezpośrednie
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków – ochrona ziemi, wód i środowiska	etap realizacji – oddziaływania krótkoterminowe i chwilowe, bezpośrednie
Budowa i modernizacja pozostałych dróg gminnych w tym wykonanie chodników	
Budowa kanalizacji w wybranych miejscowościach gminy – ochrona środowiska naturalnego	
Budowa oczyszczalni ścieków w Czarnowie i I etapu kanalizacji – ochrona ziemi, wód i środowiska	etap eksploatacji – oddziaływania długoterminowe, stałe, bezpośrednie i pośrednie
Budowa parkingów i plaży na terenie Gminy – poprawa warunków życia mieszkańców i letników	
Budowa turystycznych szlaków pieszych i rowerowych na terenie Gminy – rozwój turystyki	
Rozbudowa infrastruktury wodociągowo – kanalizacyjnej wokół obszaru NATURA 2000 w Gminie Dąbrówka (etap III) – budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowościach Chruściele – Dąbrówka – Józefów – Lasków – Ludwinów – Trojany – Zaścienie – zaopatrzenie ludności w wodę pitną	

Na etapie realizacji powyższych przedsięwzięć występować będą następujące oddziaływania (zarówno o charakterze pozytywnym, jak i negatywnym):

- *bezpośrednie* – polegające np. na emisji zanieczyszczeń o charakterze komunikacyjnym bądź emisji pyłów mineralnych do środowiska w trakcie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury komunalnej,
- *pośrednie* – związane z powiązaniem występującymi pomiędzy poszczególnymi elementami środowiska oraz migracją zanieczyszczeń, ale wynikające także ze specyfiki poszczególnych przedsięwzięć, np. ścieki komunalne wprowadzane są do środowiska w innym miejscu niż powstają,
- *wtórne* – związane z reakcjami chemicznymi zachodzącymi w środowisku w przypadkach znaczących emisji do środowiska wysoce reaktywnych związków zanieczyszczających, nie przewiduje się wystąpienia,
- *skumulowane* – stanowiące efekt oddziaływania na danych obszar kilku przedsięwzięć o znaczącej emisji, nie przewiduje się wystąpienia,
- *krótkoterminowe* – związane w przejściowym charakterem realizacji wielu przedsięwzięć, tj. budowa sieci kanalizacyjnych i wodociągowych,
- *średnioterminowe* – nie przewiduje się wystąpienia,

- *długoterminowe* – związane w szczególności z funkcjonowaniem obiektów infrastrukturalnych, tj. oczyszczalnia ścieków czy ciągów drogowych,
- *stałe* – związane w szczególności z funkcjonowaniem obiektów infrastrukturalnych, tj. oczyszczalnia ścieków czy ciągów drogowych,
- *chwilowe* – związane z wydarzeniami o charakterze awarii, ale także z działaniami technicznymi, lecz nie mającymi charakteru inwestycyjnego, np. likwidacja dzikich wysypisk oraz z realizacją elementów infrastruktury technicznej o charakterze podziemnym, itp.

W przypadku przedsięwzięć inwestycyjnych zapisanych w *Aktualizacji Programu...* w zakresie wzajemnego oddziaływania między poszczególnymi elementami środowiska mogą mieć miejsce następujące interakcje:

- powietrze atmosferyczne – gleba,
- powietrze atmosferyczne – wody gruntowe i podziemne,
- powietrze atmosferyczne – szata roślinna,
- wody gruntowe i podziemne – szata roślinna,
- gleba – wody gruntowe i podziemne,
- gleba – szata roślinna.

Jednak ze względu na ogólny charakter ustaleń projektu *Programu* na etapie niniejszej prognozy nie istnieje możliwość przedstawienia szczegółowych informacji na temat charakteru oraz skali potencjalnych oddziaływań, a także wzajemnych interakcji pomiędzy elementami środowiska objętymi oddziaływaniami powstającymi w efekcie realizacji projektowanych przedsięwzięć (ze względu na brak szczegółowych danych technicznych charakteryzujących poszczególne przedsięwzięcia).

Dla wszystkich przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. Nr 213, poz. 1397) nakłada obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (obligatoryjny bądź fakultatywny). Raporty oddziaływania na środowisko dot. poszczególnych zadań inwestycyjnych mogą wskazywać działania alternatywne. Odnośnie w/w zagadnień na obecnym etapie opracowywania niniejszej prognozy nie przewiduje się rozwiązań alternatywnych. Rozwiązania kompensujące negatywne oddziaływanie na środowisko przedsięwzięć będą określane odrębnie w trakcie procesów inwestycyjnych.

W przypadku realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych szczególną uwagę na etapie ich projektowania należy zwrócić na możliwość wystąpienia negatywnego oddziaływania ich realizacji oraz eksploatacji na obszary i obiekty chronione, w szczególności na istniejące obszary NATURA 2000.

W poniższej tabeli nr 21 przedstawiono analizę potencjalnego wpływu planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych, zapisanych w projekcie *Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka* na obszary chronione na jego terenie.

Tabela nr 21. Matryca wpływu na obszary NATURA 2000 przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie Gminy Dąbrówka (cz.1)

Przedsięwzięcie	Dolina Dolnego Bugu	Ostoja Nadbużańska	Krogulec
Program usuwania azbestu z terenu Gminy – ochrona zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego	Ze względu na charakter przedsięwzięcia brak przesłanek by sądzić, że może wystąpić jakiegokolwiek negatywne oddziaływanie na obszary NATURA 2000		
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków – ochrona ziemi, wód i środowiska	Przeprowadzenie procedury ooś zaleca się wyłącznie w przypadkach lokalizacji projektowanych przedsięwzięć w granicach obszarów (zakres prac mogących powodować emisję zanieczyszczeń bądź hałasu do środowiska jest bardzo ograniczony, podobnie jak czas ich realizacji)		
Budowa i modernizacja pozostałych dróg gminnych w tym wykonanie chodników			
Budowa kanalizacji w wybranych miejscowościach gminy – ochrona środowiska naturalnego			
Budowa oczyszczalni ścieków w Czarnowie i I etapu kanalizacji – ochrona ziemi, wód i środowiska	Przeprowadzenie procedury ooś zaleca się wyłącznie w przypadkach lokalizacji projektowanych przedsięwzięć w granicach obszarów	Ze względu na oddalenie od obszaru przesłanek by sądzić, że może wystąpić jakiegokolwiek negatywne oddziaływanie na obszary	
Budowa parkingów i plaży na terenie Gminy – poprawa warunków życia mieszkańców i letników	Zaleca się przeprowadzić procedurę ooś w przypadku, gdy przedsięwzięcie zlokalizowane zostanie w obrębie lub w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru		
Budowa turystycznych szlaków pieszych i rowerowych na terenie Gminy – rozwój turystyki	Zaleca się przeprowadzić procedurę ooś w przypadku, gdy przedsięwzięcie zlokalizowane zostanie w obrębie lub w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru		
Rozbudowa infrastruktury wodociągowej – kanalizacyjnej wokół obszaru NATURA 2000 w Gminie Dąbrówka (etap III) – budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowościach Chruściele – Dąbrówka – Józefów – Lasków – Ludwinów – Trojany – Zaścienie – zaopatrzenie ludności w wodę pitną	Przeprowadzenie procedury ooś zaleca się wyłącznie w przypadkach lokalizacji projektowanych przedsięwzięć w granicach obszarów (zakres prac mogących powodować emisję zanieczyszczeń bądź hałasu do środowiska jest bardzo ograniczony, podobnie jak czas ich realizacji)		

Tabela nr 22. Matryca wpływu na obszary NATURA 2000 przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie Gminy Dąbrówka
(cz.2)

Przedsięwzięcie	Potencjalny negatywny wpływ na etapie realizacji przedsięwzięcia	Potencjalny negatywny wpływ na etapie eksploatacji przedsięwzięcia
Realizacja zapisów Programu usuwania azbestu z terenu Gminy	– wytwarzanie odpadów	– brak negatywnego wpływu (z wyjątkiem sytuacji awaryjnych, tj. wprowadzenie do środowiska nieoczyszczonych ścieków, wypadek drogowy)
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków – ochrona ziemi, wód i środowiska	– naruszenia powierzchni ziemi – zwiększona emisja spalin i hałasu o charakterze komunikacyjnym	
Budowa i modernizacja pozostałych dróg gminnych, w tym wykonanie chodników	– wytwarzanie odpadów budowlanych oraz potencjalne powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych	
Budowa kanalizacji w wybranych miejscowościach gminy – ochrona środowiska naturalnego	– czasowe zaburzenie przepływu płytkich wód gruntowych	
Budowa oczyszczalni ścieków w Czarnowie i I etapu kanalizacji – ochrona ziemi, wód i środowiska	– likwidacja szaty roślinnej w obrębie planowanego przedsięwzięcia	
Budowa parkingów i plaży na terenie Gminy – poprawa warunków życia mieszkańców i letników	– naruszenia powierzchni ziemi – zwiększona emisja spalin i hałasu o charakterze komunikacyjnym – czasowe zaburzenie przepływu płytkich wód gruntowych – likwidacja szaty roślinnej w obrębie planowanego przedsięwzięcia	– czasowa obecność zwiększonej ilości ludzi w sąsiedztwie doliny rzeki Bug
Budowa turystycznych szlaków pieszych i rowerowych na terenie Gminy – rozwój turystyki	– naruszenia powierzchni ziemi – likwidacja szaty roślinnej w obrębie planowanego przedsięwzięcia	– czasowa obecność zwiększonej ilości ludzi w obrębie terenów cennych przyrodniczo
Rozbudowa infrastruktury wodociągowej – kanalizacyjnej wokół obszaru NATURA 2000 w Gminie Dąbrówka (etap III) – budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowościach Chruściele – Dąbrówka – Józefów – Lasków – Ludwinów – Trojany – Zaścienie – zaopatrzenie ludności w wodę pitną	– naruszenia powierzchni ziemi – zwiększona emisja spalin i hałasu o charakterze komunikacyjnym – wytwarzanie odpadów budowlanych oraz potencjalne powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych – wytwarzanie odpadów – czasowe zaburzenie przepływu płytkich wód gruntowych – likwidacja szaty roślinnej w obrębie planowanego przedsięwzięcia	– brak negatywnego wpływu (z wyjątkiem sytuacji awaryjnych, tj. wprowadzenie do środowiska nieoczyszczonych ścieków)

Przedstawione powyżej przedsięwzięcia w głównej mierze realizowane będą w obrębie już istniejących obiektów infrastrukturalnych i budowlanych, w obszarach zabudowanych, o określonej antropopresji i ograniczonych zasobów przyrodniczych, w związku z czym ich potencjalny wpływ na obszary NATURA 2000 w sąsiedztwie lub w obrębie których będą realizowane będzie ograniczony.

W przypadku przedstawionych powyżej przedsięwzięć (za wyjątkiem budowy nowych obiektów kubaturowych bądź infrastrukturalnych) główne oddziaływania na środowisko przyrodnicze, rozumiane w tym przypadku jako świat roślin i zwierząt, związane będą z prowadzeniem prac remontowo – budowlanych, powodujących przede wszystkim emisję zanieczyszczeń do powietrza i hałasu do środowiska oraz z obecnością nadmiernej ilości ludzi i sprzętu budowlanego. Zaznaczyć jednak należy, że oddziaływania te będą miały charakter krótkotrwały i przemijający, nie powodujący trwałych zmiany w ekosystemach przyrodniczych. W przypadku powyższych przedsięwzięć nie przewiduje się znaczącego powiększania obszarów trwale zabudowanych, co chroni środowisko przed znaczącą utratą nowych powierzchni biologicznie czynnych.

Szczególną, pogłębioną analizą objąć należy również przedsięwzięcia związane z budową turystycznych szlaków pieszych i rowerowych na terenie Gminy, przewidziane do lokalizacji w obrębie obszarów NATURA 2000 lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Sytuacja ta ma związek z istotną presją turystyki na tereny cenne przyrodniczo, w przypadku złej organizacji szlaków bądź złej lokalizacji miejsc odpoczynku oraz innych elementów infrastruktury turystycznej.

Zaznaczyć jednak należy, że ze względu na brak wyczerpujących danych technicznych, dotyczących powyższych przedsięwzięć, szczegółowe określenie zakresu oraz intensywności wpływu ich realizacji i funkcjonowania na obszary chronione nie jest możliwe. Biorąc jednak pod uwagę:

- 1) lokalny charakter i ograniczoną skalę projektowanych przedsięwzięć (służyć będą wyłącznie lokalnym społeczności),
- 2) proekologiczny i prospołeczny charakter,
- 3) ich planowaną lokalizację w obszarach o określonej antropopresji, tzn. w granicach krajobrazu wiejskiego, głównie w bliskim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,

można wnioskować, że ich realizacja:

- nie spowoduje opóźnień w osiągnięciu celów ochrony obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje przerwania procesu osiągnięcia celów ochrony obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje zaburzenia równowagi, rozmieszczenia i zagęszczenia kluczowych gatunków, stanowiących wskaźniki właściwego stanu ochrony obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,

- nie zmieni dynamiki stosunków (np. pomiędzy glebą a wodą albo pomiędzy roślinami a zwierzętami), które definiują strukturę i funkcje obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie zredukuje obszaru występowania siedlisk stanowiących przedmioty ochrony,
- nie zredukuje liczebności populacji gatunków stanowiących przedmioty ochrony,
- nie zmniejszy różnorodności obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje fragmentacji obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje utraty cech przyrodniczych predysponujących poszczególne obszary do objęcia ich ochroną prawną w postaci obszarów NATURA 2000,
- nie spowoduje uszczuplenia zasobów przyrodniczych i krajobrazowych chronionych w ramach użytków ekologicznych.

Należy zaznaczyć, że wpływ realizacji celów *Programu*, poprzez konkretne zadania, generalnie przybiera wydźwięk pozytywny. Poszczególne ustalenia mogą w różnym stopniu oddziaływać na środowisko, jednak pomijając siłę tych wpływów prognozuje się poprawę jakości środowiska i jego funkcjonowania, w tym także obszarów chronionych.

W przypadku realizacji celów *Programu*, oddziaływanie w pełni pozytywne prognozuje się szczególnie w odniesieniu do następujących komponentów środowiska: *przyroda*, w tym obszary *NATURA 2000*, *zdrowie ludzi*, *zwierzęta*, *rośliny*, *wody*, *powietrze*, *klimat*, *zasoby naturalne* oraz *zabytki*.

Na szczególną uwagę przy sporządzaniu prognozy zasługują obszary problemowe, na których istnieje lub może zaistnieć konflikt społeczeństwa z ustalonymi lub planowanymi formami ochrony przyrody. Najwięcej tego typu problemów występuje na proponowanych albo już funkcjonujących obszarach Natura 2000. Analizy przeprowadzone przy sporządzaniu projektu *Programu* wykazały, że nie przewiduje się potencjalnych konfliktów podczas jego realizacji.

Inwestycje o charakterze punktowym nie stwarzają większego problemu, ponieważ łatwiej jest dostosować je do obowiązujących przepisów. Znacznie prostsza jest także zmiana lokalizacji takich inwestycji. Z uwagi na stosunkowo niewielki obszar oraz zasięg oddziaływania łatwiejsze jest również podjęcie działań kompensacyjnych.

Reasumując powyższe określono następujące **przewidywane korzyści dla środowiska stanowiące efekt realizacji celów i zadań inwestycyjnych określonych Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka na lata 2016 – 2019, z perspektywą na lata 2020 – 2023:**

- nastąpi zmniejszenie „niskiej” emisji gazów i szczególnie pyłu zawieszonego oraz poprawa stanu jakości powietrza,
- nastąpi poprawa stanu technicznego dróg, a tym samym obniży się emisja hałasu komunikacyjnego oraz zanieczyszczeń o charakterze komunikacyjnym,

- nastąpi zwiększenie liczby mieszkańców objętych siecią kanalizacyjną oraz zwiększenie ilości oczyszczanych ścieków. Nastąpi polepszenie jakości wód powierzchniowych,
- nastąpi poprawa sprawności funkcjonowania sieci wodociągowych, co w konsekwencji przyczyni się do zmniejszenia strat wody na sieci,
- nastąpi poprawa jakości gleb poprzez m.in. zastosowanie rolnictwa ekologicznego,
- zwiększy się świadomość ekologiczna społeczeństwa, zahamowana zostanie degradacja obszarów cennych przyrodniczo,
- wzrośnie odporność drzewostanu, zahamuje się niekorzystna antropopresję na najcenniejsze tereny,
- nastąpi wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, samorządowców, wzrośnie aktywność mieszkańców w zakresie podejmowania działań służących ochronie środowiska, zmaleje bezrobocie, wzrośnie ilość przedsiębiorstw posiadających certyfikaty ekologiczne.

Reasumując powyższe analizy należy stwierdzić, że przeprowadzone w ramach opracowywania niniejszej *Prognozy* analizy wykazują, iż realizacja przedmiotowego *Programu*:

- 1) nie będzie wpływała negatywnie na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, które zlokalizowane są na terenie Gminy Dąbrówka, także na integralność tych obszarów, jak również na spójność i integralność całej sieci Natura 2000**
- 2) w zdecydowanej większości będzie pozytywnie oddziaływać na tę formę ochrony przyrody (głównie poprzez oddziaływanie pośrednie)**
- 3) nie spowoduje negatywnego oddziaływania na zwierzęta**
- 4) spowoduje poprawę warunków wegetacji roślin i grzybów**
- 5) będzie wpływała pozytywnie na zwierzęta i rośliny, jak i formy ochrony przyrody a przez to na bioróżnorodność**
- 6) będzie mieć pozytywny wpływ na wody podziemne i powierzchniowe (zarówno w odniesieniu do kwestii jakościowej, jak i ilościowej ochrony zasobów)**
- 7) będzie pozytywnie wpływała na stan powietrza oraz nie będzie powodowała zmian klimatu**
- 8) będzie mieć pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi**
- 9) będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi**
- 10) będzie mieć pozytywny wpływ na zabytki kultury**

Rozdział 11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie oraz ograniczanie prawdopodobnych negatywnych oddziaływań na środowisko

Wymiernym efektem działań, które przewidziano do realizacji w ramach rozwiązań proponowanych w projekcie *Programu*... ma być poprawa stanu środowiska na terenie Gminy. Zaproponowane kierunki działań są działaniami wielostronnymi, całościowymi i

perspektywicznymi, które w konsekwencji ich realizacji wpłyną w sposób pośredni lub bezpośredni na zasoby przyrodnicze Gminy oraz poprawę jakości życia jego mieszkańców.

Realizacja jakichkolwiek przedsięwzięć związanych z poszczególnymi sektorami środowiska nigdy nie odbywa się w sposób, który nie powodowałby nawet minimalnej ingerencji w środowisko. Dlatego też osiągnięcie zamierzonych w *Programie...* efektów musi wiązać się przede wszystkim z zastosowaniem:

- zaleceń dotyczących ochrony zasobów środowiska określonych w *ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) oraz w przepisach sektorowych i dokumentach strategicznych,
- odpowiednich systemów i technologii prowadzenia prac zgodnych z wymaganiami BAT,
- zapewnienia kompensacji przyrodniczej (w uzasadnionych przypadkach).

Należy również zwrócić uwagę, że wszystkie działania związane z podejmowaniem jakichkolwiek inicjatyw muszą bazować na obowiązujących zasadach w tym zakresie, a przede wszystkim na zasadzie zrównoważonego rozwoju. Zasada zrównoważonego rozwoju nakazuje prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego w sposób umożliwiający zachowanie zasobów i walorów środowiska w takim stanie, aby zarówno obecne jak i przyszłe pokolenia mogły z nich w pełni korzystać. Oprócz zasady **zrównoważonego rozwoju** jako nadrzędnej uwzględniono również w działaniach szereg zasad pomocniczych i konkretyzujących, m.in.: **zasadę prewencji** (oznaczającą m.in. zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT)).

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach *Programu*, które mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko (szczególnie w przypadku braku staranności wykonania oraz realizacji działań ochronnych) należą przede wszystkim, na etapie budowy inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej, tj. wodociągi, kanalizacja, a także w fazie realizacji i eksploatacji drogi i oczyszczalnie ścieków. Inwestycje te w zdecydowanej większości, z uwagi na swój charakter podlegać będą procedurze oddziaływania na środowisko, w której szczegółowo analizowane będzie oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska. W ramach procedury uwzględniane będą również analizy dotyczące minimalizacji bądź kompensacji możliwych oddziaływań. W efekcie ocenie zostanie poddany poziom znaczości poszczególnych oddziaływań.

Potencjalne negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy, jaki i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Poniżej wymieniono główne zasady (działania), które pozwolą ewentualne negatywne oddziaływania ograniczyć do racjonalnego poziomu. Do działań takich zaliczyć można:

- odpowiednio starannie przygotowany projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji,
- odpowiednie zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w szczególności w sąsiedztwie obszarów szczególnie wrażliwych na negatywne oddziaływanie, obiektów zabytkowych oraz siedzib ludzkich,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów, rozwiązań konstrukcyjnych i organizacji pracy ograniczających wpływ na środowisko w fazie budowy, oraz eksploatacji,
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu, wegetacji, okresów lęgowych, okresów odpoczynku itp.,
- maskowanie (wkomponowywanie w otoczenie) elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- w przypadku inwestycji liniowych obok ww. działań stosować można również:
 - budowę zabezpieczeń akustycznych (ekrany, wały ziemne, „ciche” nawierzchnie),
 - budowę przejść dla zwierząt,
 - budowę zbiorników retencyjnych opóźniających odpływ wody ze zlewni,
 - budowę urządzeń oczyszczających ścieki pochodzące z wód opadowych z powierzchni drogi,
 - realizację zabezpieczeń w przypadku wystąpienia poważnej awarii (zastawki w systemie odwodnienia),
 - zastosowanie nasadzeń roślinności wzdłuż dróg zarówno w celu wkomponowania drogi w krajobraz, jak również w celu tworzenia stref zieleni ekotonowej lub osłonowej,
 - zastosowanie ogrodzeń ochronnych i naprowadzających na przejścia dla zwierząt.

Generalnie realizacja zadań inwestycyjnych zamieszczonych w projekcie *Programu* przyczyni się do powstania pewnych negatywnych oddziaływań na środowisko związanych z etapami budowy lub rozbudowy inwestycji. Są to inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej związane z budową lub modernizacją sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, budową obiektów rekreacyjnych, a także z realizacją zadań związanych z infrastrukturą komunikacyjną (budowa i modernizacja dróg). W związku z istniejącym zagrożeniem, konieczne jest właściwe podejmowanie decyzji, już w fazie projektowania oraz właściwe prowadzenie prac budowlanych, a następnie eksploatacja inwestycji uwzględniająca potrzeby ochrony środowiska.

Negatywne oddziaływanie na środowisko ww. przedsięwzięć można w pierwszej kolejności minimalizować poprzez wybór najbardziej racjonalnej ich lokalizacji zapewniającej zarówno wymierny efekt ekologiczny jak i społeczno – ekonomiczny, czyli innymi słowy – równowagę przyrodniczą. Warunkiem wyboru najbardziej optymalnej lokalizacji jest analiza

przepisów prawnych z zakresu ochrony zasobów przyrodniczych, dokumentów strategicznych oraz aktów prawa miejscowego (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

W przypadku, gdy niemożliwe będzie uniknięcie negatywnego wpływu realizowanego zadania na środowisko lub może dojść do zniszczenia cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie działań kompensacyjnych, które będą prowadziły do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia oraz zachowanie walorów przyrodniczych.

Jednym z podstawowych, a jednocześnie niezbędnych warunków sprzyjających realizacji działań wynikających z zapisów projektu *Programu* jest włączenie się społeczeństwa do udziału w projektowanym systemie.

Biorąc pod uwagę wyniki analizy w zakresie oddziaływania na środowisko zakładać można, że realizacja *Programu* nie będzie wymagała wykonania działań kompensacyjnych. Z pewnym prawdopodobieństwem zakładać również można (aczkolwiek musi być to zweryfikowane na etapie poszczególnych inwestycji), że realizacja poszczególnych inwestycji wynikających z poszczególnych działań nie będzie wymagać wykonania: „naturowej” kompensacji przyrodniczej wynikającej z art. 34 ustawy o ochronie przyrody.

Na tym etapie nie można jednak przesądzić, czy nie będzie konieczne wykonywanie kompensacji w rozumieniu ogólnym zgodnie z art. 75 ustawy - *Prawo ochrony środowiska* w odniesieniu do poszczególnych inwestycji.

Rozdział 12. Opis rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie *Programu*

Zadania wskazane w projekcie *Programu* mające na celu poprawę poszczególnych komponentów środowiska oraz zapewniające prawidłowe funkcjonowanie sfery przyrodniczej w powiązaniu ze sferą społeczno – ekonomiczną, są zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz wymaganiami BAT i z założenia ich realizacja powinna wiązać się z osiągnięciem pozytywnego efektu ekologicznego.

Jednak, pomimo podstawowego założenia, nie ulega jednak wątpliwości, że skuteczne przeprowadzenie wskazanych w *Programie* procesów inwestycyjnych i pozainwestycyjnych jest wynikiem uwzględnienia szeregu czynników, spośród których jednymi z najważniejszych są: płynność finansowa i akceptacja społeczeństwa.

Pozyskanie środków finansowych na realizację jest gwarantem wykonania zapisów *Programu*. Aby było to możliwe należy już na etapie przedinwestycyjnym realizacji zadania zróżnicować źródła pozyskiwania środków finansowych, w taki sposób aby w chwili braku możliwości wykorzystania jednego źródła w sposób płynny zapewnić wykonanie zadania z innego, alternatywnego źródła. Część środków na realizację zadań pochodzić będzie z budżetu gminy. Środki finansowe na realizację programu będą pochodziły także z pozostałych funduszy

ekologicznych i innych funduszy celowych. Niektóre inwestycje będą pokrywane ze środków własnych różnych podmiotów gospodarczych i inwestorów prywatnych. Pożądanym kierunkiem będzie zwiększenie dofinansowania na działania związane z ochroną środowiska ze źródeł pomocowych i strukturalnych Unii Europejskiej.

W przypadku nie otrzymania lub otrzymania mniejszego niż oczekiwano dofinansowania ze źródeł pomocowych konieczne będzie wsparcie instytucji finansowych, które podejmą się finansowania projektów poprzez m.in. zobowiązania kapitałowe (kredyty, pożyczki, obligacje, leasing), udziały kapitałowe (akcje, udziały w spółkach) i dotacje.

Drugim aspektem branym pod uwagę jest brak akceptacji społeczeństwa dla planowanych przedsięwzięć w proponowanym rozwiązaniu. Dlatego też bardzo istotnym elementem z punktu widzenia realizacji zaplanowanych inwestycji jest informowanie społeczeństwa o planowanych pracach i prowadzenie akcji edukacyjno – informacyjnych.

Większość działań proponowanych do realizacji w ramach *Programu* ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto dokument jest na wysokim stopniu ogólności i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy budowie nowych dróg, oczyszczalni ścieków, stacji uzdatniania wody, urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii, itp. należy rozważyć warianty alternatywne tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: *warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne* czy *wariant niezrealizowania inwestycji* tzw. *wariant „0”*. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

Przeprowadzona w ramach *Prognozy* analiza celów *Programu*, a w szczególności jego spójności z innymi dokumentami strategicznymi (w tym nadrzędnym dokumentem, jakim jest Polityka Ekologiczna Państwa) wskazuje, że są one w pełni zgodne z postanowieniami tych dokumentów, a także wynikają wprost z postanowień wynikających z tych dokumentów oraz obowiązującego w Polsce prawa. W świetle powyższego faktu przedstawianie alternatyw w tym kontekście jest nieuzasadnione.

Jako dodatkowy argument potwierdzający brak potrzeby przedstawiania rozwiązań alternatywnych w ramach niniejszej *Prognozy* są wyniki przeprowadzonych analiz, które pozwalają stwierdzić, że realizacja zamieszczonych w *Programie* rozwiązań ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko, oraz że realizacja jego postanowień nie powoduje znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko (w tym na obszary Natura 2000).

Rozdział 12. Wnioski końcowe

Celem niniejszego opracowania było ustalenie skutków dla środowiska realizacji poszczególnych priorytetów i wyznaczonych w ich ramach zadań. Wyznaczone w projektowanym dokumencie cele i kierunki działań wpisują się w cele w zakresie ochrony środowiska ustalonymi na poziomie międzynarodowym i krajowym, wojewódzkim i powiatowym. Istniejące na terenie gminy problemy ochrony środowiska mogą zostać rozwiązane poprzez realizację zadań wyznaczonych w projekcie *Programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka na lata 2016 – 2019, z perspektywą na lata 2020 – 2023*.

Dla większości przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w *Programie* bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie lokalne i krótkotrwałe. Oddziaływania te mogą być także znacznie ograniczone poprzez właściwą realizację oraz użytkowanie inwestycji. W przypadku realizacji zaplanowanych inwestycji na terenach cennych przyrodniczo, należy szczegółowo rozważyć wszystkie oddziaływania. Realizacja żadnego z proponowanych priorytetów nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania.

Szczegółowa analiza oddziaływań na środowisko poszczególnych inwestycji możliwa będzie na etapie wydawania decyzji środowiskowej.

Zaniechanie realizacji zaplanowanych zadań prowadzić będzie do pogorszenia stanu środowiska i jakości życia mieszkańców. Przeprowadzona analiza i ocena wszystkich priorytetów *Programu* pozwala stwierdzić, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego, a także wpłynie na ograniczanie zużywania zasobów środowiskowych.

Materiały źródłowe

- 1) Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, PAN IG i PZ, Warszawa 1993 – 1997
- 2) Behnke M., Kistowski M. Tyszecki A., *System ocen oddziaływania na środowisko w granicach obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000 w wybranych krajach Unii Europejskiej i w Polsce*, Ministerstwo Środowiska 2004 r.
- 3) Bernaciak A., Spychała M., *Programowanie ochrony środowiska w gminie*, Wydawnictwo SORUS, Poznań 2007 r.
- 4) Borys T., *Jak budować program ekorozwoju – poradnik dla gmin i organizacji pozarządowych. Agenda 21, tom 1 oraz tom IV*, Warszawa – Jelenia Góra 1998 r.
- 5) Dziemianowicz W., i in. *Planowanie strategiczne Poradnik dla pracowników administracji publicznej*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012 r.
- 6) Giordano K., *Planowanie zrównoważonego rozwoju gminy w praktyce*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2005 r.
- 7) Greszta J., *Wpływ imisji na ekosystem*, Wyd. Naukowe ŚLĄSK, Katowice 2002 r.

- 8) *Jakość i zagrożenia wód powierzchniowych w województwie mazowieckim*. Raport Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Warszawa 2002 r.
- 9) Kistowski M., Staszek W., *Poradnik do opracowania gminnego i powiatowego programu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska*, Pomorski Urząd Wojewódzki, Gdańsk 1999 r.
- 10) Lenart W., *Zakres informacji przyrodniczych na potrzeby Ocen Oddziaływania na Środowisko*, EKOKONSULT, Gdańsk 2002 r.
- 11) *Krajowego program zwiększania lesistości*, aktualizacja, MŚ, Warszawa, 2003 r.
- 12) *Aktualizacja Krajowego planu gospodarki odpadami*, 2014 r., www.mos.gov.pl
- 13) *Aktualizacja Krajowego Programu Zwiększania Lesistości*, Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary 2014 r.
- 14) *Monitoring hałasu komunikacyjnego w 2014 roku*, www.wios.warszawa.pl
- 15) *Monitoring pól elektromagnetycznych w 2014 roku*, www.wios.warszawa.pl
- 16) *Monitoring rzek w roku 2011*, www.wios.warszawa.pl
- 17) *Monitoring rzek w latach 2010 – 2014*, www.wios.warszawa.pl
- 18) *Monitoring Chemizmu Gleb Ornych Polski w latach 2005 – 2007*, IOŚ, Warszawa, 2008 r.
- 19) Noworól A., *Planowanie rozwoju terytorialnego w skali regionalnej i lokalnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 2007 r.
- 20) Obidziński A., Żelazo J., *Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2007 r.
- 21) *Obszary NATURA 2000 w Polsce, część I i II*, IOS, Warszawa, 2010 – 2011 r.
- 22) *Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2014*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, 2015 r.
- 23) *Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2002 r.*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, 2003 r.
- 24) *Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2014 r.*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, 2015 r.
- 25) *Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030*, Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. (M.P. z 2012 r., poz. 252)
- 26) *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego 2010 r.
- 27) *Plan Zagospodarowania przestrzennego Województwa Mazowieckiego*, Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, 2014 r.
- 28) *Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014 – 2020*, Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa 2015 r.
- 29) *Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2014 – 2020*, www.mos.gov.pl

- 30) *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż drogi krajowej nr 8 na terenie województwa mazowieckiego, Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 140/09 z 7 września 2009 r.)*
- 31) *Program Ochrony Powietrza dla Stref w Województwie Mazowieckim, w których został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu jako wskaźnika wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w powietrzu, Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 223/09 z 21 grudnia 2009 r.)*
- 32) *Program Ochrony Powietrza dla Strefy Mazowieckiej, w której został przekroczony poziom docelowy ozonu w powietrzu, Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 222/09 z 21 grudnia 2009 r.)*
- 33) *Program ochrony powietrza dla strefy powiatu wołomińskiego, uchwała nr 169/09 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z 12 października 2009 r.*
- 34) *Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego, Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 75/08 z 21 kwietnia 2008 r.)*
- 35) *Program Możliwości Wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Mazowieckiego, Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 208/06 z 9.10.2006 r.)*
- 36) *Program zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020, Samorząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa, 2007 (Uchwała Nr 18/07 z 19 lutego 2007 r.)*
- 37) *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 2014 r.*
- 38) *Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wołomińskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2019, Uchwała nr XX – 213/2012 Rady Powiatu z dnia 30 sierpnia 2012 r.*
- 39) *Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020, Zarząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa 2015 r.*
- 40) *Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r., Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Gospodarki, 2014 r., www.kigeit.org.pl*
- 41) *Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012 – 2017 z uwzględnieniem lat 2018 – 2023, Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 211/12 z dnia 22 października 2012 r.)*
- 42) <http://obszary.natura2000.pl/>
- 43) <http://stat.gov.pl/bdl/>
- 44) <http://warszawa.rdos.gov.pl/>
- 45) <http://wios.warszawa.pl/>

Wykaz skrótów

Skrót	Pełna nazwa
AR i MR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
EMAS	Eco Management and Audit Scheme/ System ek zarzadzania i audytu
KPZK	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju
MBPR	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego
MODR	Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
POI i Ś	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PSZOK	Punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych
RDOŚ	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
RLM	Równoważna liczba mieszkańców
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
UE	Unia Europejska
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
WZM i UW	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

Źródło: opracowanie własne

Spis tabel, rysunków i map

TABELA NR 1. WSKAŹNIKI MONITORINGU DLA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DĄBRÓWKA NA LATA 2016 – 2019 Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 ROKU	18
TABELA NR 2. JAKOŚĆ WÓD RZEKI BUG NA TERENIE GMINY DĄBRÓWKA W LATACH 2008 – 2009	21
TABELA NR 4. KLASYFIKACJA STANU JAKOŚCI WÓD RZEKI BUG W LATACH 2012 – 2013	23
TABELA NR 5. KLASYFIKACJA STANU JAKOŚCI WÓD RZEKI BUG W 2014 R.	24
TABELA NR 6. ZESTAWIENIE OCEN JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH RZEKI BUG W LATACH 2010 – 2014	25
TABELA NR 7. PODMIOTY STANOWIĄCE NAJWIĘKSZE EMITORY PYŁÓW I GAZÓW DO POWIETRZA NA TERENIE GMINY DĄBRÓWKA.....	27
TABELA NR 8. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA NA TERENIE POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO W 2006 R. Z UWZGLĘDNIENIEM ŹRÓDŁA EMISJI	28
TABELA NR 9. KLASYFIKACJA TERENU POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO (WCHODZĄCEGO W SKŁAD STREFY MAZOWIECKIEJ) Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW OKREŚLONYCH W CELU OCHRONY ZDROWIA.....	28
TABELA NR 10. KLASYFIKACJA TERENU POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW OKREŚLONYCH W CELU OCHRONY ROŚLIN.....	29

TABELA NR 11. WYNIKI POMIARÓW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA TERENIE POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO WYKORZYSTANE NA POTRZEBY ROCZNEJ OCENY JAKOŚCI POWIETRZA W 2009 R.....	29
TABELA NR 12. WIELKOŚĆ EMISJI PUNKTOWEJ PYŁU ZAWIESZONEGO PM10 Z GŁÓWNYCH EMITORÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA TERENIE GMINY DĄBRÓWKA.....	31
TABELA NR 13. WYNIKI POMIARÓW POZIOMÓW HAŁASU NA TERENIE POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO ZREALIZOWANYCH W 2010 R.	32
TABELA NR 14. PRZEKROCZENIA WARTOŚCI DOPUSZCZALNYCH POZIOMÓW HAŁASU NA TERENIE POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO	32
TABELA NR 15. WYNIKI POMIARÓW PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH NA TERENIE POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO	33
TABELA NR 16. ZŁOŻA KOPALIN ZLOKALIZOWANE NA TERENIE GMINY DĄBRÓWKA.....	34
TABELA NR 17. WYKAZ INSTALACJI SŁUŻĄCYCH WYTWARZANIU WYROBÓW CERAMICZNYCH NA TERENIE GMINY DĄBRÓWKA.....	35
TABELA NR 18. MATRYCA WPŁYWU NA ŚRODOWISKO CELÓW POLITYKI EKOLOGICZNEJ DLA GMINY DĄBRÓWKA.....	52
TABELA NR 19. MATRYCA WPŁYWU NA ŚRODOWISKO PRZEDSIĘWZIĘĆ INWESTYCYJNYCH PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI NA TERENIE GMINY DĄBRÓWKA.....	58
TABELA NR 20. MATRYCA WPŁYWU NA ŚRODOWISKO PRZEDSIĘWZIĘĆ INWESTYCYJNYCH PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI NA TERENIE GMINY DĄBRÓWKA W KONTEKŚCIE TYCH ODDZIAŁYWAŃ	60
TABELA NR 21. MATRYCA WPŁYWU NA OBSZARY NATURA 2000 PRZEDSIĘWZIĘĆ INWESTYCYJNYCH PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI NA TERENIE GMINY DĄBRÓWKA (CZ.1)	62
TABELA NR 22. MATRYCA WPŁYWU NA OBSZARY NATURA 2000 PRZEDSIĘWZIĘĆ INWESTYCYJNYCH PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI NA TERENIE GMINY DĄBRÓWKA (CZ.2)	63
RYSUNEK NR 1. OBSZARY ZALEWOWE NA TERENIE GMINIE DĄBRÓWKA	37
MAPA NR 1. LOKALIZACJA OBSZARÓW NATURA 2000 NA TERENIE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO.....	41
MAPA NR 2. LOKALIZACJA OBSZARÓW NATURA 2000 NA TERENIE GMINY DĄBRÓWKA.....	42

Spis załączników

- 1) Plan gminy Dąbrówka (źródło: www.dabrowka.net.pl)
- 2) Powiązania funkcjonalno – przestrzenne i komunikacyjne gminy Dąbrówka (źródło: *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dąbrówka*, czerwiec 2003 r.)
- 3) Uwarunkowania przyrodnicze gminy Dąbrówka (źródło: *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dąbrówka*, czerwiec 2003 r., uaktualnione)
- 4) Waloryzacja przestrzeni ekologicznej gminy Dąbrówka (źródło: *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dąbrówka*, czerwiec 2003 r.)
- 5) Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrówka gminy Dąbrówka (źródło: *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dąbrówka*, czerwiec 2003 r., uaktualnione)
- 6) Rozmieszczenie złóż kopalni na terenie gminy Dąbrówka (źródło: dabrowka.e-mapa.net)
- 7) Mapa hydrograficzna terenu gminy Dąbrówka (źródło: dabrowka.e-mapa.net)
- 8) Mapy obszarów NATURA 2000 zlokalizowanych na terenie gminy Dąbrówka (źródło: warszawa.rdos.gov.pl)

LEGENDA

- granice gminy / granice sołectw
- droga krajowa
- droga główna
- droga
- zabudowa / lasy
- jeziora / rzeki
- park zdrojowy / ośrodek rekreacyjny
- domki / apartamenty / pola namiotowe
- służba zdrowia / policja / straż pożarna
- stacja kolejowa / poczta / restauracja
- siłownia / przysiółek / hala sportowa
- kawiarnia / plac zabaw / wodownia kąpielowa
- pałac / zabytek / muzeum
- kościół / świątynia / pomnik
- obszar Natura 2000
- przystanki autobusowe

Plan gminy
Dąbrówka

Urząd Gminy w Dąbrówce
ul. Kościuszki 14
05-252 Dąbrówka

tel. (29) 757 80 02
fax (29) 757 82 20

e-mail: urzad@dabrowka.net.pl
www.dabrowka.net.pl

POWIĄZANIA FUNKCYJALNO- PRZESTRZENNE I KOMUNIKACYJNE

RYСУNEK NR 1

■ ■ ■ - granica gminy Dąbrowka

● - miasta

● - wsie gminne

|||| - zasięg aglomeracji warszawskiej

..... - strefa bezpośredniego zaplecza aglomeracji

— - droga krajowa nr 8

— - droga wojewódzka 636

— - drogi powiatowe

— - linie kolejowe

..... - międzynarodowy korytarz transportowy (TEN)

→ - linia energetyczna wysokiego napięcia 110kV

— - gazociąg wysokiego ciśnienia (regionalny)

SKALA 1:50000

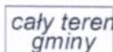

UWARUKOWANIA PRZYRODNICZE GMINY

 - granica gminy Dąbrówka

dolina Bugu w granicach tarasu zalewowego

obszar "Zielonych Płuc Polski"

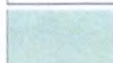
korytarz ekologiczny rangi krajowej

lokalny korytarz ekologiczny

kompleksy wydmore

lasy

parki zabytkowe

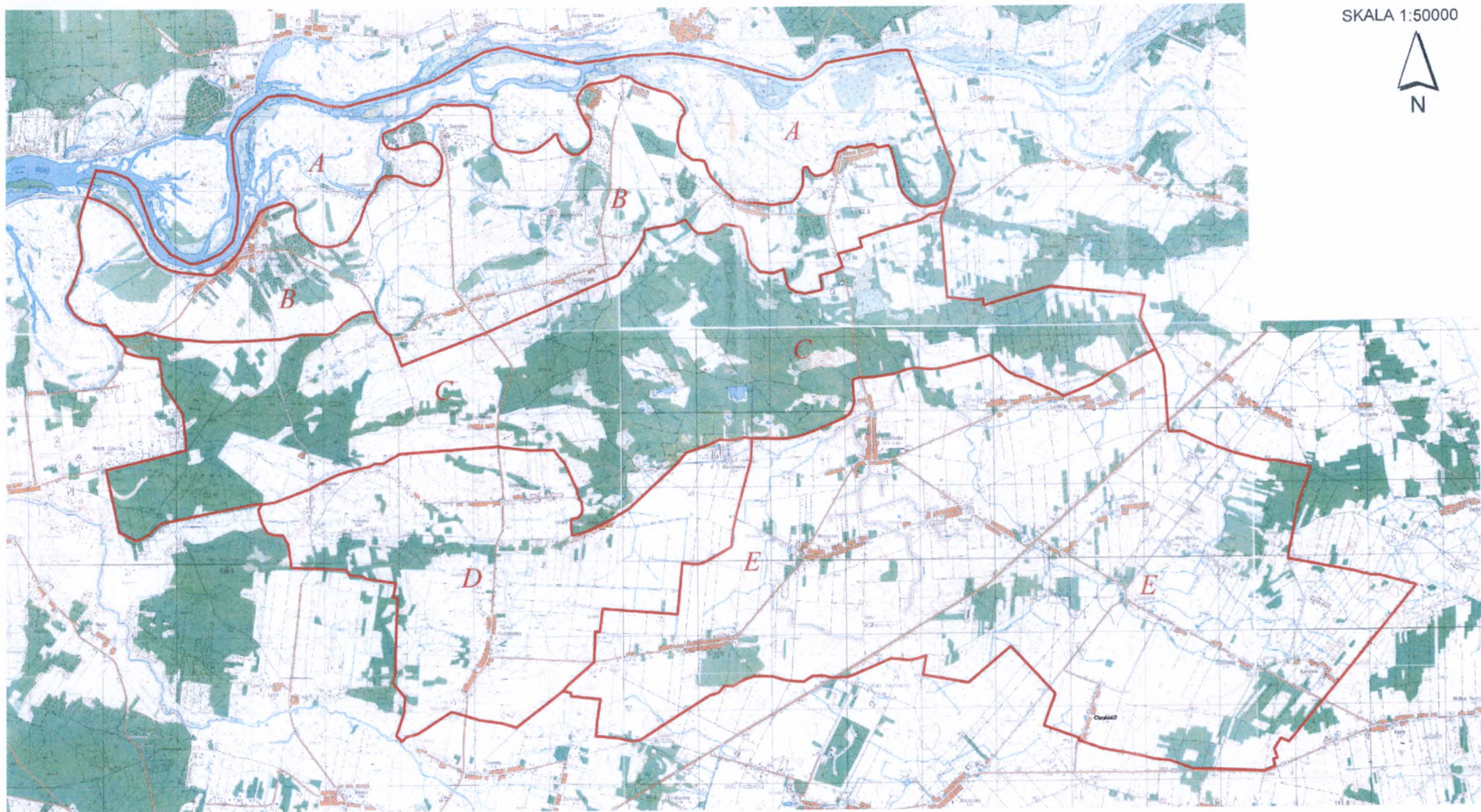
udokumentowane złoża surowców naturalnych

tereny narażone na zalewy powodziowe

droga o uciążliwościach ponadlokalnych

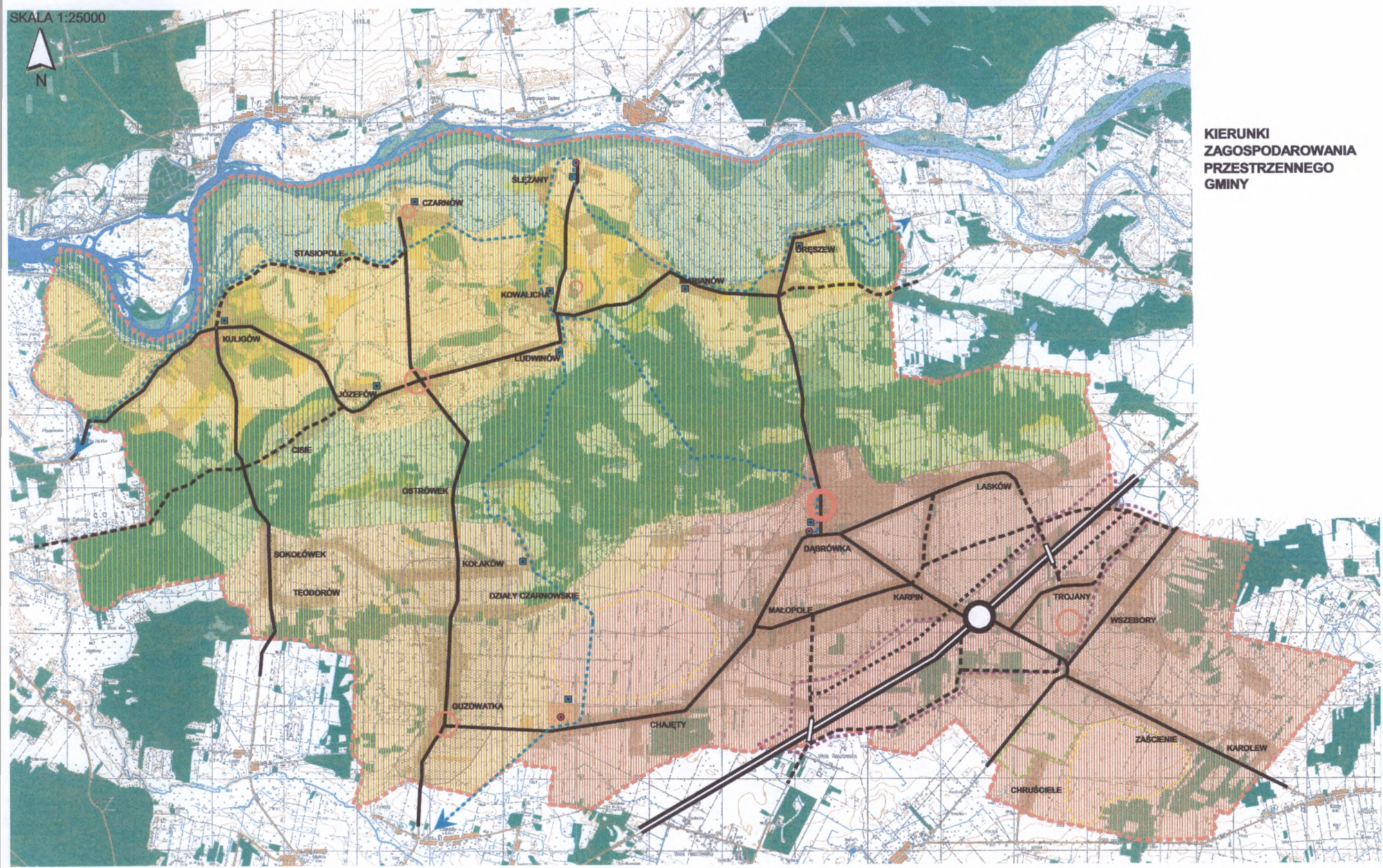
SKALA 1:50000

WALORYZACJA PRZESTRZENI EKOLOGICZNEJ

oznaczenie	rejon	charakterystyka
<i>A</i>	Dolina Bugu	Tereny położone na tarasie zalewowym Bugu, zagrożone zalewami powodziowymi, o wybitnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.
<i>B</i>	Północny	Północna część tarasu nadzalewowego Bugu, o stosunkowo małej lesistości i względnie korzystnych warunkach budowlanych. Fragmenty znajdują się w strefie zagrożenia zalewami powodziowymi.
<i>C</i>	Środkowy	ównoleżnikowe pasmo lasów porastających wydmy oraz terenów łąkowych z wysokim poziomem wód gruntowych. Stanowi lokalny korytarz ekologiczny
<i>D</i>	Południowo- zachodni	Mozaika łąk i małych lasów na tarasie ilowym. Udokumentowane złoża ilów
<i>E</i>	Południowo - wschodni	Stosunkowo korzystne warunki naturalne dla rolnictwa, dobre warunki budowlane, umiarkowane walory i zasoby środowiska przyrodniczego. Teren położony w otoczeniu ośrodka gminnego i wzdłuż drogi Radzymin - Wyszków

SKALA 1:25000

**KIERUNKI
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY**

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

LEGENDA

 granica gminy Dąbrówka

Specjalizacja funkcjonalna poszczególnych rejonów gminy

 Obszar A - nadrzędna rola ochrony walorów przyrodniczych oraz funkcja rekreacyjna

 strefa doliny Bugu - szczególna ochrona środowiska
 strefa nadzalewowa - funkcja rekreacyjno -mieszkaniowa
 strefa leśna - ochrona środowiska oraz funkcja rekreacyjna

 Obszar B - nadrzędna rola funkcji o charakterze ekonomicznym

 strefa mieszkaniowa i usługowo - gospodarcza
 podstrefa gospodarczo - mieszkaniowo - przyrodnicza
 strefa szczególnej aktywności gospodarczej wzdłuż drogi krajowej

 M U L tereny przeznaczone pod zabudowę (mieszkaniową, usługową i gospodarczą oraz letniskową) w I fazie rozwoju gminy

 - zgodnie z opracowanymi planami miejscowymi rejonu wskazane do wykształcenia w II fazie rozwoju gminy

 rejonu większych zespołów zurbanizowanych (osiedli) większych zespołów zurbanizowanych (osiedli)

 rejonu możliwej lokalizacji większych obiektów z dziedziny sportu i rekreacji

 rejonu wskazane do utrzymania funkcji kwalifikowanego rolnictwa

Ośrodki usługowo - gospodarcze

 główny ośrodek usług, funkcji gospodarczych i mieszkalnictwa

 ośrodki wspomagające usługowo - mieszkaniowe

 lokalne ośrodki mieszkaniowo - letniskowe i usług związanych z funkcją rekreacyjną

Komunikacja

 droga krajowa - przewidywana trasa ekspresowa

 skrzyżowanie - węzeł bezkolizyjny z drogą powiatową

 bezkolizyjne przejazdy gospodarcze

 drogi istniejące

 drogi do przebudowy i modernizacji

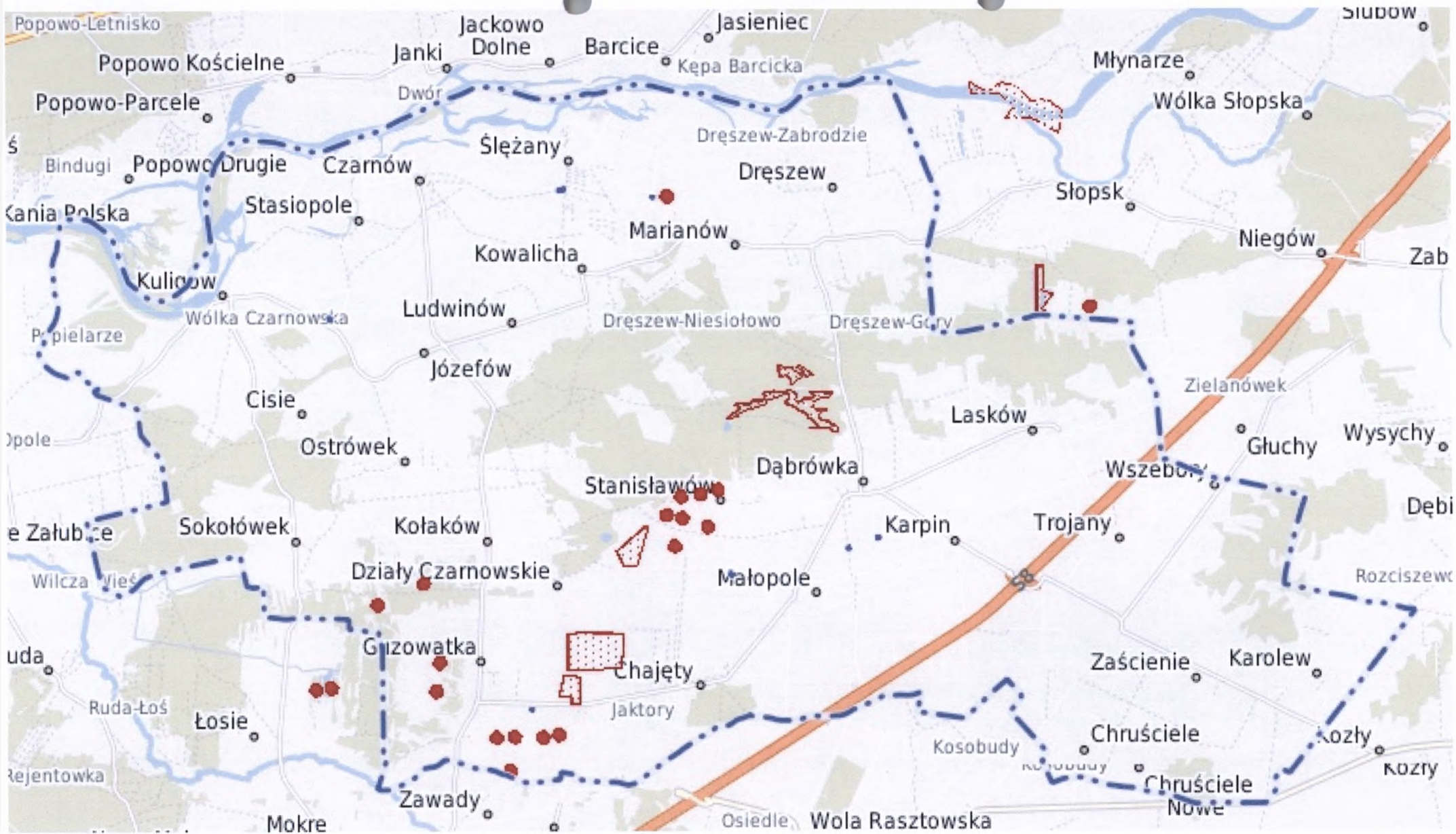
 drogi projektowane

 trasy turystyczne

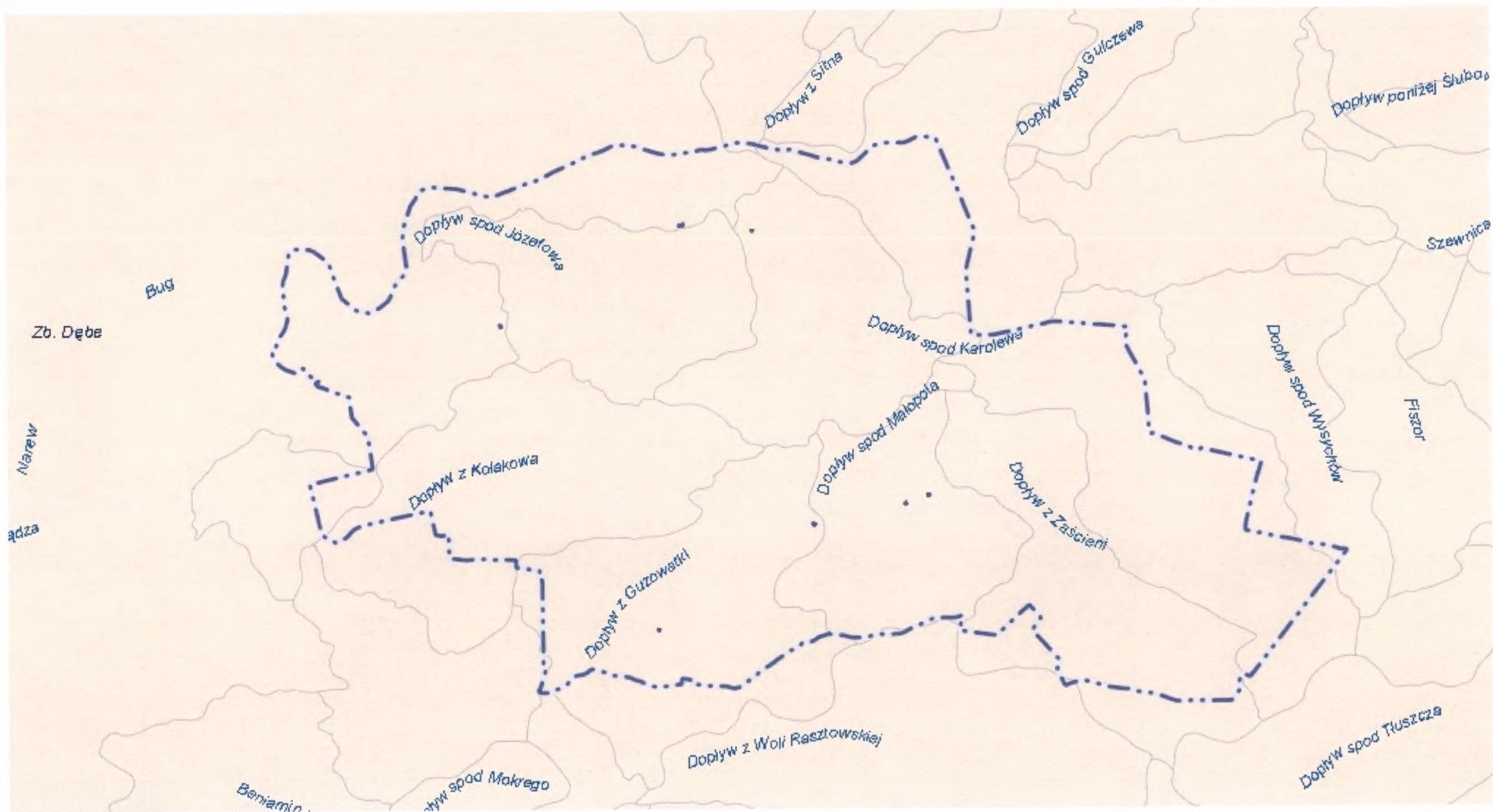
 obiekty zabytkowe

 lokalne koncentracje obsługi turystyki i sportów wodnych

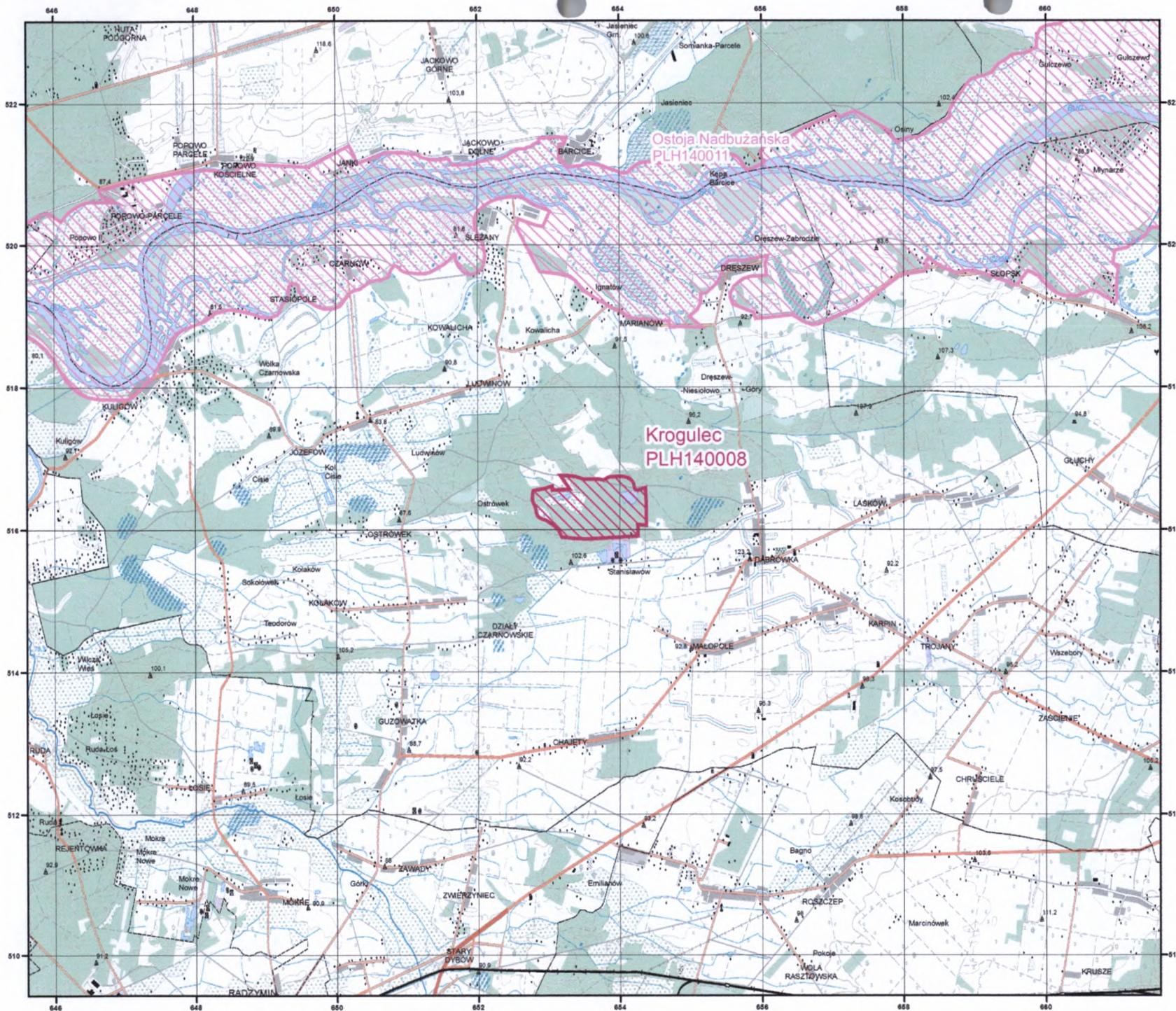
 tereny wymagające opracowania planu miejscowego (w I fazie)

 Złóża kopalni

Mapy obszarów NATURA 2000 zlokalizowanych na terenie gminy Dąbrówka

Specjalne Obszary
Ochrony Siedlisk
Natura 2000

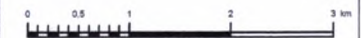
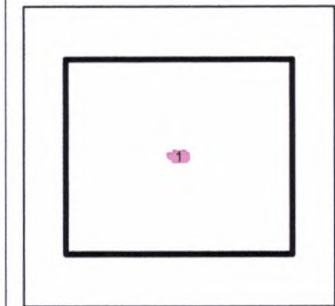

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

PLH140008

Krogulec

arkusz 1/1

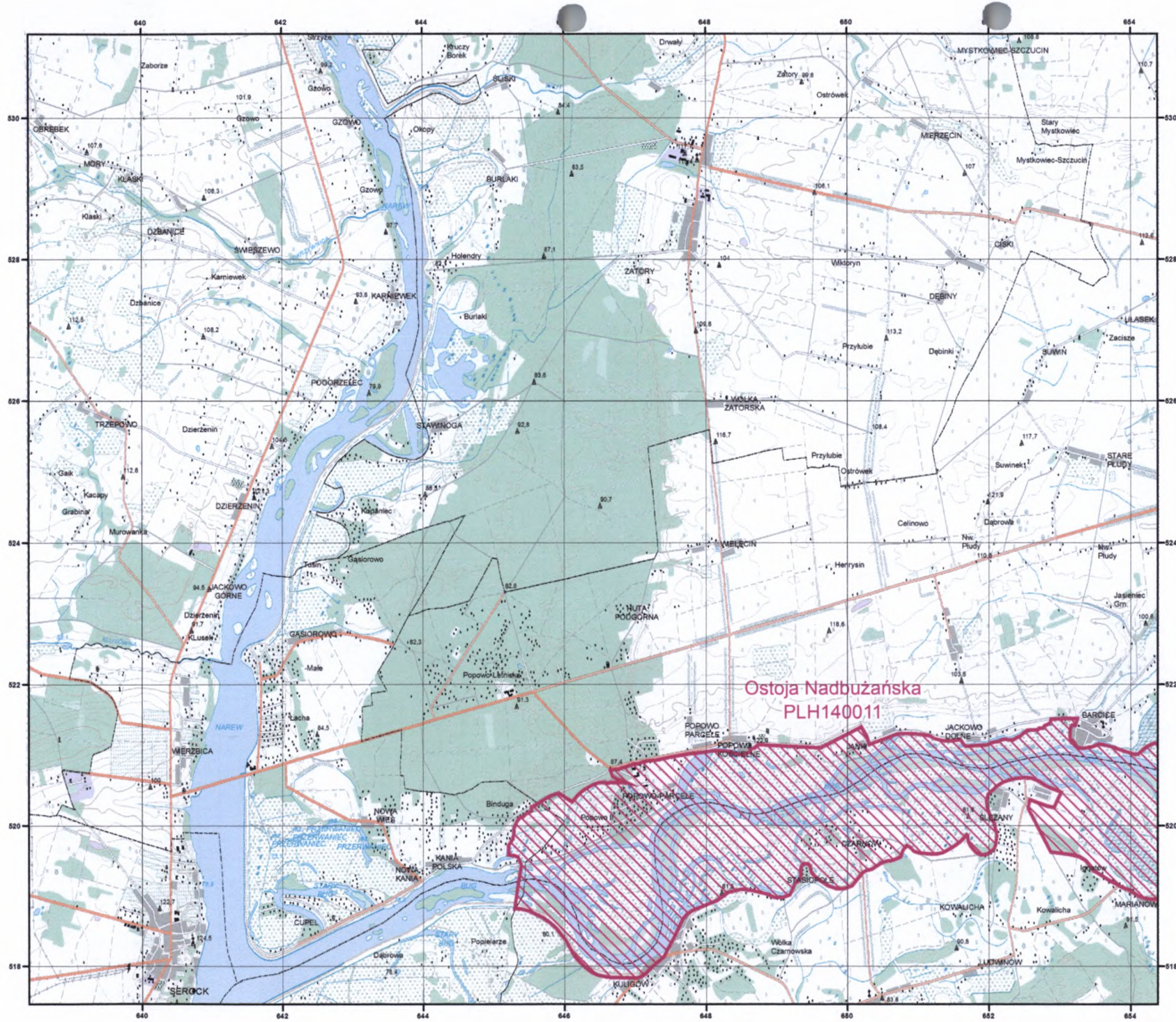

- specjalny obszar ochrony siedlisk
- sąsiadujący specjalny obszar ochrony siedlisk

Układ współrzędnych płaskich prostokątnych 1992
Geodezyjny układ odniesienia EUROREF-89

Podkład topograficzny: VMap Level 2
Wykonawca: Wojskowy Ośrodek Geodezji i Teledetekcji
Edycja 2002

Opracowanie: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
stan na: XI 2013

Specjalne Obszary
Ochrony Siedlisk
Natura 2000

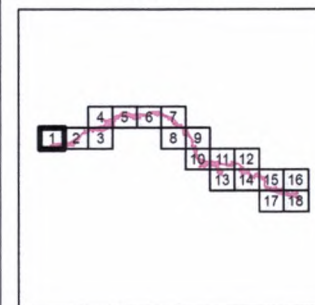

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

PLH140011

Ostoja Nadbużańska

arkusz 1/18

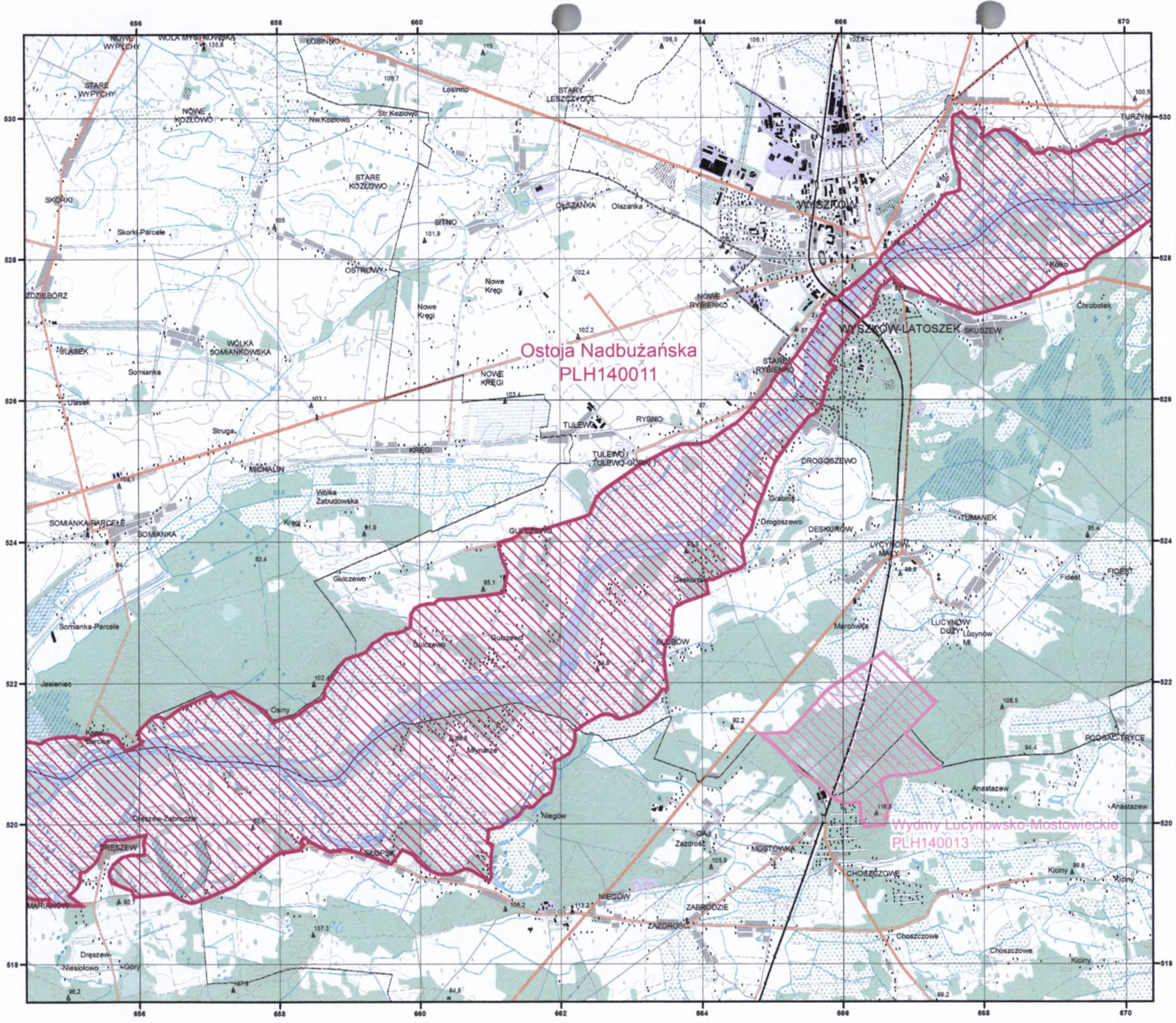

- specjalny obszar ochrony siedlisk
- sąsiadujący specjalny obszar ochrony siedlisk

Układ współrzędnych płaskich prostokątnych 1992
Geodezyjny układ odniesienia EUROREF-89

Podkład topograficzny: VMap Level 2
Wykonawca: Wojskowy Ośrodek Geodezji i Teledetekcji
Edycja 2002

Opracowanie: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
stan na: XI 2013

Specjalne Obszary
Ochrony Siedlisk
Natura 2000

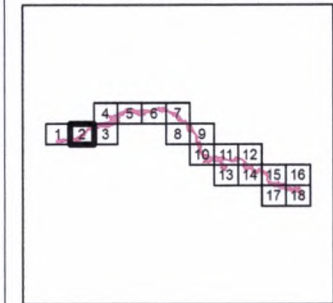

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

PLH140011

Ostoja Nadbużańska

arkusz 2/18

- specjalny obszar ochrony siedlisk
- sąsiadujący specjalny obszar ochrony siedlisk

Układ współrzędnych płaskich prostokątnych 1992
Geodezyjny układ odniesienia EUROREF-89

Podkład topograficzny: VMap Level 2
Wykonawca: Wojskowy Ośrodek Geodezji i Teledetekcji
Edycja 2002

Opracowanie: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
stan na: XI 2013

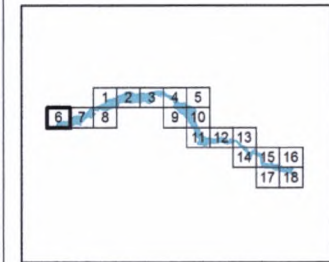
Obszary
Specjalnej Ochrony Ptaków
Natura 2000

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

Dolina Dolnego Bugu
PLB140001

arkusz 6/18

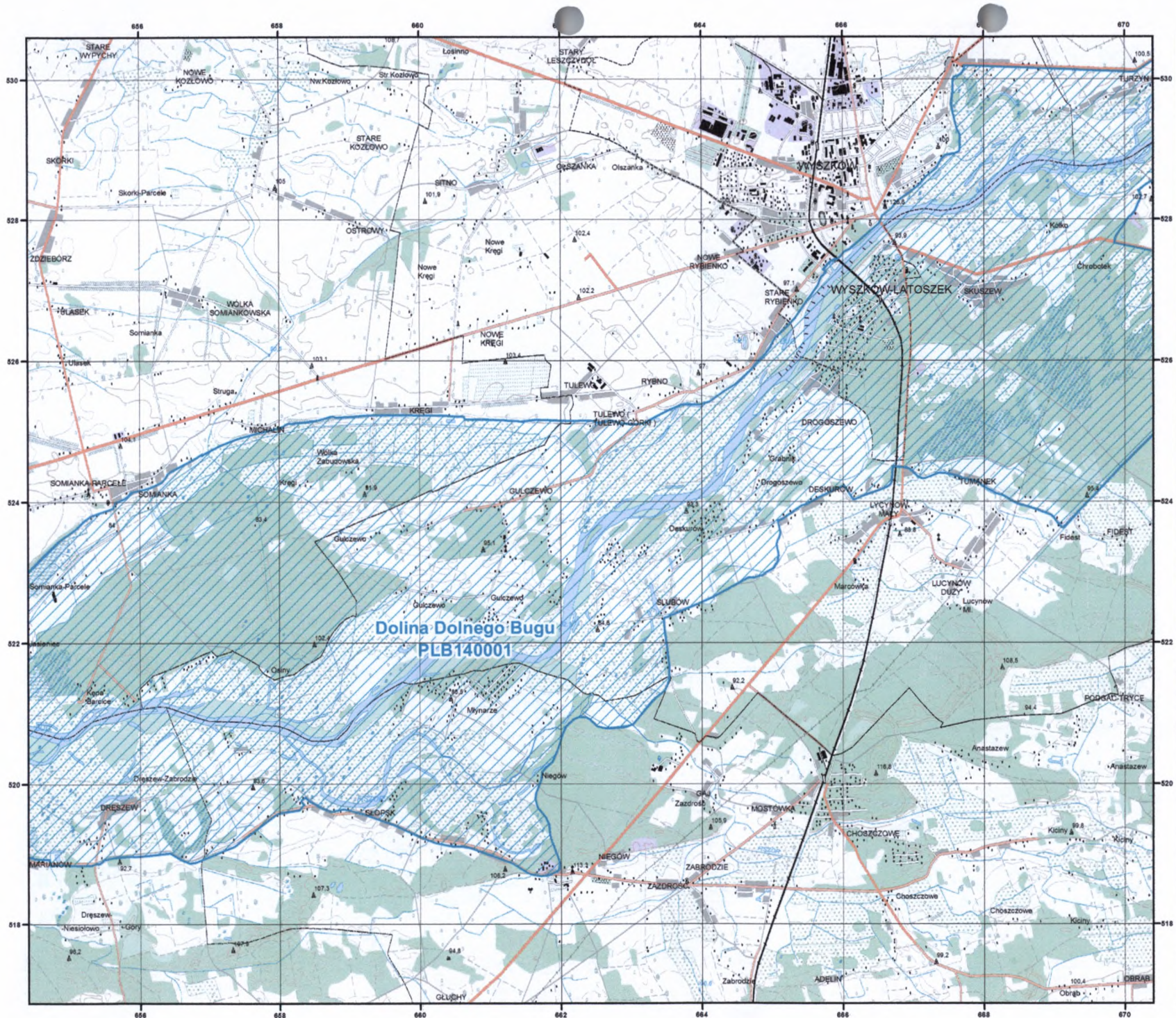
- obszar specjalnej ochrony ptaków
- sąsiadujący obszar specjalnej ochrony ptaków

Układ współrzędnych płaskich prostokątnych 1992
Geodezyjny układ odniesienia EUROREF-89

Podkład topograficzny: VMap Level 2
Wykonawca: Wojskowy Ośrodek Geodezji i Teledetekcji
Edycja 2002

Opracowanie: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
stan na: IX 2013

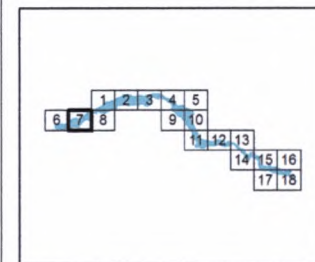
Obszary
Specjalnej Ochrony Ptaków
Natura 2000

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

Dolina Dolnego Bugu
PLB140001

arkusz 7/18

- obszar specjalnej ochrony ptaków
- sąsiadujący obszar specjalnej ochrony ptaków

PRZEWODNICĄCY RADY

Marcin Kaczmarczyk

Układ współrzędnych płaskich prostokątnych 1992
Geodezyjny układ odniesienia EUROREF-89

Podkład topograficzny: VMap Level 2
Wykonawca: Wojskowy Ośrodek Geodezji i Teledetekcji
Edycja 2002

Opracowanie: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
stan na: IX 2013